

Эрямонь вайгель

Elämän ääni

Ersäläisen kirjallisuuden antologia

Antologian koostaja on N. V. Zinovjev.

172- sivuinen antologia ilmestyi Saranskissa 2001.

Antologian julkaisemista auttoi Suomen M. A. Castrénin seura.

Teoksen runoutta sisältävän osan kääntänyt Raija Bartens

Antologian koostajan esipuhe

Nykyajan ersäläisessä ja mokšalaisessa kirjallisuudessa on kaikkia lajeja: runoja, poeemoja, runoromaaneja, kertomuksia, tarinoita, romaaneja... Ersän kielellä kirjoittavat tietävät, että jos yhteydet omaan kansaan katkeavat, alkavat sellaiset ihmiset kieriä elämän tietä kuin jarruttomat rattaat tuulessa.

Huomispäivä alkaa menneisyydestä. Siksi proosaa tai runoutta kirjoittavat haluavat omissa kirjoissaan esittää kansojen muinaisaikaa, elämän tapoja, muotoja. Muinaisajan kuvaamisessa vahvana perustana ovat legendat, suullinen kansanperinne. Niihin tukeutuen folkloristi, kirjailija Aleksandr Šaronov kirjoitti eepin teoksen "Mastorava".

Tekijä huomauttaa, aivan oikein, että millainen on ihmisen sielu, sellainen on hänen onnensa, elämänsä. Ja millainen on elämänsä – sellaisia ovat hänen laulunsa, tarinansa. Jos haluaa tuntea kansan, on opiskeltava sen folklore, sen kieli. Kaikki tämä näkyy "Mastoravasta".

Ersäläisten ja mokšalaisten folkloreen tukeutuen on kirjoitettu myös Mihail Vtulkinin runoelma "Erzjamas".

Aleksandr Doroninin romaani "Kellojen varjot" ("Bajaganj sulejtj") on kertomus vanhoista ajoista. Puheena on ersäläisten Nikon, koko Venäjän patriarkka.

Ivan Kalinkin runoromaanissa "Äiti ja joki" on esitetty kylän ihmisten elämä sodan ensimmäisistä päivistä alkaen yhdeksänkymmentä luvun vuosien loppuun asti. Runoilijan sankareita ovat maan kyntäjät, viljan kasvattajat. He ovat huolissaan, iloitsevat, rakastavat. Jokaisella on omat tapansa, oma luonteensa.

Nuoren ihmisen sielun, ympäristön kauneuden avaavat ja näyttävät runoilijat Aleksandr Arapov, Čislav Žuravljev, Nikolaj Ištutkin, Mariž Kemalj.

Elämässä naurettavia tapauksia, aiheita esittävät kertomuksissaan Pjotr Ključagin, Mihail Bryžinskij, Pjotr Kulagin.

Kaikkien näiden kirjailijoiden kirjoista otetut jaksot tulivat mukaan "Elämän ääni" antologiaan. Arvelemme, että ne mielihyvin ottavat vastaan koululaiset, ja kaikki ne, joille äidinkielen kirjallisuus on rakasta. Kirja auttaa ersänkielisen tekstin lukijoita paremmin tuntemaan kansamme elämää, ersäläisten maailmankatsomusta.

„Elämän ääni“ kirjan ensimmäiseen lippaaseen tuli mukaan runous, toiseen proosa.

Nikolaj Zinovjev

RUNOLIPAS

Šaronov Aleksandr Markovič

(1942)

Ersämordvalainen tunnettu folkloristi, kirjailija, tiedemies, Mordovian valtiollisen palkinnon saanut A. M. Šaronov syntyi 18.2. 1942 Tenjguševin puolen Šokšan kylässä. Koulun päätettyään hän opiskeli Krasnoslobodskin kaupungin teknisessä oppilaitoksessa. Armeijapalveluksen jälkeen hän alkoi opiskella Mordovian valtiollisessa Ogarev-yliopistossa. Aleksandr Markovič Šaronov päätti aspiranttuurinsa puolustamalla filologian kandidaatin väitöskirjaansa.

Vuosina 1973–79 hän työskenteli Mordovian tasavallan hallinnon kielen, kirjallisuuden, historian ja taloustieteen tutkimuslaitoksessa. Siellä tiedemies innolla alkoi suuntautua folkloristiikkaan. Opinnoissaan ja keräystyössään hän tajusi, kuinka hyvä ja kaunis on kansamme, kuinka korkeatasoinen sen kulttuuri, ennen kaikkea – sen folklore. A. M. Šaronov uskoo: tulee sekin aika, jolloin kansastamme jälleen tulevat syntymään Tjuštjan ja Purgazin kaltaiset tsaarit, Nikon patriarkan, rovasti, protopop Avvakumin, Erzja kuvanveistäjän, laulajatar Ruslanovan kaltaiset ihmiset. Hyvistä siemenistä kasvaa hyvä vilja. Niitä pitää vain huolellisesti kasvattaa. Tämä vaikea työ onnistuu silloin, kun kaikki ersäläiset alkavat sitä tehdä.

Ei turhaan puhuta, että kansalla ei ole tulevaisuutta, jos sillä ei ole menneisyyttänsä. Ersäläisillä on, millä kerskua, mistä olla mielissään. Sen hyvin ymmärtää, kun lukee “Mastoravaa”, jonka ersäläisten ja mokšalaisten muinaisten myyttien, eeposten laulujen ja kertomusten perusteella kirjoitti A. M. Šaronov. Tämä tiedemies, runoilija työskenteli “Mastoravan” parissa kaksikymmentä vuotta.

Tässä eepoksessa sen runollisen luonteen avulla tulee näkyviin ersäläisten ja mokšalaisten tiettyjen ajanjaksojen myötä kasvattama kulttuuri. Joka vaiheella on omat laulunsa ja tarinansa, – siitä selittyy aiheen ja komposition ilme.

“Mastorava” eepoksessa on viisi osaa: Jumalten aika, Muinaisaika, Tjuštjan aika, Vihollisten aika, Uusi aika. Joka osa näyttää ersäläisten ja mokšalaisten elämän eri aikakausina. Ne paljastuvat tarinoissa, jotka on kirjoitettu muinaisten myyttien, laulujen ja kertomusten pohjalle. Ne tuovat lukijoille muinaiset kertojat. “Mastorava” eepoksessa on sellaisia kertomuksia kaikkiaan kahdeksantoista. Kertomusten nimet on annettu sankareiden nimien mukaan.

Historiatieteen kandidaatti M. Dorožkin on selittänyt, että “Mastorava” eeposta ei pidä tulkita vain aikakirjojen, historiallisten dokumenttien materiaaliksi. Tämän lisäksi se

runouden tavoin näyttää, kuinka eli, mitä ajatteli, toivoi ersän ja mokšan kansa muinaisina raskaina aikoina. Tämä eepos on kansamme muinainen taiteellinen autobiografia.

„Mastorava“ eepos on todella kansan tuote. A. M. Šaronov keräsi kertomukset ja kirjoitti ne kirjakielellä sellaisiksi, jollaisina niiden eepoksessa täytyy olla. Folkloristi tarkisti ersäläisten ja mokšalaisten sankareiden nimet. Tämän tuotteen takia Aleksandr Markovič Šaronoville annettiin tasavaltamme Valtionpalkinto. Vuonna 1997 M. A. Kastrenin seura Suomessa antoi myös tekijälle palkinnon. “Mastorava” eeposta lukevat myös Suomen asukkaat.

A. M. Šaronov on vuodesta 1979 vuoteen 2000 työskennellyt yliopistossa filosofian, estetiikan, venäläisen sekä ersäläisen ja mokšalaisen oppituolien opettajana. Hän on julkaissut yli viisikymmentä tieteellistä tutkimusta. Tämän lisäksi hänen kynästään on tullut tarinoita, kertomuksia, runoja. Koko maassa hän tuli tunnetuksi “Mastorava” eepoksen kirjoittajana.

Kudadej

(Mastorava-eepoksesta ote)

Ei ole maalla vain yhtä suuntaa,
eikä onnella yhtä väriä.
Kuin ahnas susi lampaan perässä
vaanii vahinko miehen jäljessä.
Juuri niin tapahtui Suraljalle.
Juuri kun tuli kotikyläänsä,
tuohisen kopan sisällön vuoksi
suuri ilonsa muuttui murheeksi.
Silloin kun hän tuloja hakien
kuljeksi pitkin maita, mantuja,
synnytti poikalapsen vaimonsa,
kantoi sukuun nimen säilyttäjän.
Pojan nimeksi tuli Kudadej,
jotta olisi hän talon tuki.
Kun nyt näki vaimonsa Suralja
pojan kanssa tulevan vastaansa,
murhe kuin kuolo hänet valtasi,
sokeutuivat molemmat silmänsä.
”Voi-voi, voi meitä! Oma vaimoni!
Voi-voi, voi meitä! Rakas lapseni!
Minä olen kirottu ihminen:
Metsän isännälle möin poikani!
Poika, lupasin, että katoat.”

”Tällaista, näes, on meidän onnemme”,
valitti Suraljalle vaimonsa,
”älä silti murehdi, Suralja,
poikamme on terve ja älykäs.
Ei hän anna itseään loukata.
Töissä hän on ahkera, taitava.
Minusta hyvään eloon syntynyt.”
Sai vaimo Suraljankin uskomaan.
Vaan ei suru sydämessään laannu:
Kudadejn myynti oli jo liikaa.

Kun hän tuli täysi-ikäiseksi,
lähti matkaan, kylän saattamana.
Ei voi mitään – hän on tuhon oma.
Itki isänsä, parkui äitinsä.
Kudaj itse ei surrut kovasti.
Ovela poika näin tuumiskeli:
Jokaisella oma kohtalonsa.
Kevyt yhdellä, raskas toisella.
Kukaan ei synny tarkoituksesta.
Jokaiselle soi Luoja oman tien.
Miksi siis vuodattaa kyyneleitä?
Mitä hyödyttää itku, hermostus?
Jos on tie, mene sitä eteenpäin,
ei kukaan tiedä, missä on sen pää.
Maahan kumarsi Kudaj isäänsä,
äidin jalkoihin Kudaj kumartui,
kolmasti hyvästeli kyläänsä
ja itää kohti lähti reippaasti.
Pellon takana häipyi silmistä.
Kudaj asteli seitsemän päivää,
yötäkin, seitsemää pitkää tietä
metsän keskelle – siellä on mökki.
Meni mökille saakka, kumarsi.
Ovi avautui, ilmestyi nainen,
pilvistä katseli nyt aurinko.
Kudaj ei näytä hämmästyksensä.
Hän vain kumarsi syvään naiselle.
Kertoili, kuinka osui hän tänne,
mihin yötä päivää yksin kulki.
Nyt on eksyksissä, tien kadotti.

Hyvillä mielin on metsän neito.
Kudadejta tänne hän odotti.
”Luojan avulla minut löysitkin.
Teit juuri niin kuin me kehotamme:
risutietä menet sankkaan metsään.
Suuren talon luo se tie johdattaa.
Aitaus on talon ympärillä,
siinä päätös, poika, sinun tiesi.
Se ukko, jolle sinut luvattiin.
Aidanseipäisiin pantu ihmispäät.
Kun ne ohitat, tulet sanomaan:
’Ei hän isäni!’ – hän on viimeinen,
hälle näin sano: ’Tämä isäni,
minut pienenä hälle luvattiin.’ ”

Kudadej lähti tietä näytettyä.
Kulki vähän, tuli sankkaan metsään.
Tummaa metsää hän saapui talon luo,
pian lähestyi ukon asumusta.
Tehtävänsä juuri niin suoritti
kuin tyttö oli opettanutkin.
Viimeisen pään kun löysi seipästä,
kumarsi, kolmasti tervehtikin
ja sitten puuskahti puhumaankin:
”Tässä isäni. Jo pikkuisena
minut on hänelle luvattukin.”
”Riitti järkesi päiden laskentaan,
seipästä minut tunnistaaksesi”,
sanoi ukko hälle karhein sanoin.
”Nyt sinun täytyy toinen työ tehdä.
Menepä, poika, taas sankkaan metsään.
Se metsä kasvaa vuoren huipulla,
suonillaan halkoo luonnon kiviä.
Tammetsiinä taloa paksummat,
männyt taivastakin leveämmät.
Se metsä sinun nyt täytyy kaataa,
kannot juuria, multa puhdistaa,
auralla kyntää, viljakin kylvää,
vilja kypsytää, leikata, puida,
jauhaa jauhoiksi, paistaa leiviksi,
keittää kakkarat, tuoda minulle.

Se on yhden päivän, yhden yön työ.
Odotan sinua. Tuo ne pian!”
”Ei ehdi vatsasi nälkiintyä –
saat ensin syödä kuumat kakkarat!”
lupasi Kudadej sille ukolle,
pirujen kaanin mustasielulle.
Itse palasi metsänneidon luo,
jälleen hän tätä syvään kumarsi.
Kudadej kertoi sen ukon puheet,
kuinka se antoi mahdottoman työn.
Tyttö nytkin häntä tyynnytteli.
”Mene, Kudaj, aamuun asti nuku.
Älä senkään työn vuoksi murehdi.
Se työ on helppo, raskas edessä.”

Kudadej meni yöksi nukkumaan.
Tytönen huivin otti käteensä.
Sitä huiskutti – se metsä kaatui,
kumoon meni, juuret irtosivat.
Metsän tilalle levisi pelto,
kynnetty, karhittu, kylvettykin.
Vilja kasvoi, kypsyi, leikattiin, puitiin.
Aamuksi kakkarat jo paistettiin.

Aamun valoon Kudadej heräsi.
Vilkaisi metsää, metsä kaadettu.
Metsän sijalla oli ruispelto.
Pellolla oli nyt kuhilaita.
Pellon reunassa talon edessä
oli nyt pöytä, sillä kakkarat.
Kaikki kakkarat Kudadej kantoi
mustasieluiselle vanhukselle.
Kumarsi tälle, sitten tervehti.
Kiukuissaan ukko sanoi Kudajlle:
”Järkevä poika – puhumattakin.
Mutta nyt sinun täytyy istuutua.
Seitsemän vuoren yli on matka.
Niihin olen piilottanut orin.
En tiedä, onko vapaaksi päässyt.
Ota se, auringon alle lennä.
Opeta, poika, se maa kyntämään.”

”Tuskin ehdit aamulla noustakaan,
kun jo ori alkaa kyntämisen!”
Kudadej lupasi taas ukolle,
punasilmäiselle piruselle.
Itse hän lähti metsänneidon luo.

Maahan asti hän tätä kumarsi,
sydän väristen huolet paljasti.
Odottaa vaiti tytön sanoja.
”Työ ei helppo, vaan hyvin vaikea.
Vastaaan tulee se ukko, Kudadej.
Sinä erehdyit – hän vie sielusi.
Etujaloillaan se pääsi tallaa.
Älä sentään kovasti murehdi.
Luulen, että senkin työn voit tehdä,
lähdethän, Kudadej, taistelemaan
ihmisten oikeuksien vuoksi.”
”Niin teen, itseäni varjelematta.
Yritän, tyttö, tehdä juuri niin,
miksi hyvän elämän tajuan.
Jos syntyy lapsia, heidät opetan
kaikessa oikeutta tukemaan.”
”Uskon, Kudadej, lupauksiisi.
Kolmannen kerran aionkin auttaa”,
sanoi Kudadejille metsänneito,
meni taloon, haki lehmuskauhan.
”Tässä, nuorimies, juo tätä simaa.
Sillä vuosia niin kuin sinulla.
Kuin tämä sima vuodesta vuoteen
paremmaksi, vahvemmakeksi tulee,
siten sinulle hyvyttä, voimaa
vuosien myötä, pysy terveenä!”

Kun joi Kudadej sitten sen siman,
suoniaan pitkin kulki kuin tuli.
Suuret voimat antoi sima heti.
Poika varttaan voi tuskin tuntea.
”Mistä minulle näin paljon voimaa?”
”Koska hyvyttä mukanasi toit.
Nyt valitse sellainen työkalu,
jonka paino rikkoo vaikka vuoret,

kun sillä isket, jää vain pölyä.
Valitse siis sellainen työkalu,
ettei se murru missään taistossa,
ei tylsty, vaikka kiveen hakkaisi.
Kun vuoret murskaat – ori ilmestyy.
Tämä sauva riittääkään sillekin.
Sinun täytyy tappaa se orikin,
vaikka sen tappo ei ole helppo:
itse Pirunen lähtee taisteluun.”
Kudadej ottikin sen työkalun,
minkä määräsi Metsänneitonen.
Aamun valossa saapui vuorille,
sen ukon määräämän työn tekemään.
Ensin kumarsi hän auringolle,
sitten kumarsi hän Maaemolle.
Poika otti raskaan työkalunsa,
sen heilautti – kuusi vuotta mursi.
Seitsemänneistä ori hypähti.
Koettaa jaloillaan hänet tallata,
aikoo hampaillaan hänet pureksia.
Kudadej oli poika taitava.
Hän iski otsaan hurjaa oria,
leveän otsan halkoi kahtia,
kerran huitaisten sen pään katkaisi.
Kaatui hevonen jaloiltaan – kuoli.
Kudadej sytytti nyt nuotion,
hän nuotiossa poltti hevosen.
Jottei häivääkään nyt siitä jäisi
taivaan alle. Kudadejn oma pää
näin tulikin nyt pelastetuksi.
Kudadej sielunsa pelastaakseen
halusi jäädä sinne elämään.
Hän seitsemännen vuoren huipulle
teki kolmi-ikkunaisen talon.
Mäntyiseen taloon vei kauniin vaimon,
kauniin puolison, sydänystävän.
Metsänneitosen, viisaan antilaan
Kudaj otti sydänystäväksi,
sydänystäväksi, emännäksi.

Ylös taivaalle kohosi vuori,

mille oli Kudajn talo tehty.
Liki kulkee Aurinko Jumala,
Kuu Jumalakin kulkee läheltä.
Tähdet syttyvät, liki loistavat.
Joskus tuntuu kuin Kudaj näkisi
Suuren Luojan taivaan korkeudessa.
Hän tervehtii, sanoo: ”Siunausta!”
Pyytää terveyttä, ilomieltä.
Kun kuulee Suuri Luoja Jumala
hänen pyyntönsä – heti täyttää sen.
Vuoren laella kaunis elämä:
paljon näkyy, paljon kuuluu sinne.
Vain tuulet siellä hyvin kiukkuiset,
niin lähellä välkkyvät salamat.

Seitsemänkymmentäseitsemän vuotta
Kudaj vuorella murheitta eli.
Eli seitsemänkymmentäseitsemän vuotta,
kahdeksantoista nuorta vaimoa sai.
Kahdeksantoista vaimoa synnyttivät
seitsemänkymmentäseitsemän poikaa,
seitsemänkymmentäseitsemän tyttöä.
Ne seitsemänkymmentäseitsemän poikaa
seitsemänkymmentäseitsemän miniää ottivat,
seitsemänkymmeneenseitsemään kylään levisivät.
Ne seitsemänkymmentäseitsemän tyttöä
seitsemänkymmentäseitsemän aviomiestä toivat,
ne seitsemänkymmentäseitsemän taloa rakensivat.
Niin sitten kasvoi hänen sukunsa,
suurentui hänen kaanikuntansa.
Vuodesta vuoteen yhä suureni,
yhä suureni, yhä rikastui.
Vaan Kudadej vanheni, harmaantui,
suora vartensa köyrtyi, kangistui.

Siinä Kudadej on istumassa
kaanin talossa, penkkinsä päässä.
Torkkuu velttona jo vanha ukko
idän puolella eessä ikkunan.
Pitkin lattiaa harmaa partansa,
riippuu lanteilla harva tukkansa,

kuin syksyn tähdet silmät loistavat.
Kudaj kädessään pitää kynttilää.
Kuin ihmissielu palaa kynttilä.
Kudadej torkkuu, näkee unia.
Nyt hän vavahti, nosti päätänsä,
raskaat mietteensä kertoi Luojalle:
”Elin seitsemänkymmentäseitsemän vuotta,
kahdeksantoista nuorta vaimoa otin,
seitsemänkymmentäseitsemän vahvaa poikaa elätin,
seitsemänkymmentäseitsemän tytärtä kasvatin,
seitsemänkymmentäseitsemän miniää sain,
seitsemänkymmentäseitsemän kylää minä perustin.
Tällä tavoin sukuni suureni,
tällä tavoin tilani kaunistui.
Seitsemänkymmentäseitsemän vuotta elin –
sydänsuruja en tuntenutkaan,
vahingon kaltaista en nähnytkaan.
Nyt, vanhuudessani, SuuriLuoja,
nyt, vanhuudessa, kuolon tullessa,
tulenkin luultavasti hulluksi –
nääntynyt sydän murehtii, kituu,
väsynyt sielu suruista sairas.
Kolme päivää unta näin, Luojani.
Ensimmäinen uneni tällainen:

Panin maata ja nukahdin, Luojani.
Jouduin suurelle pellolle, Luojani.
Pellolla on musta metsä, Luojani.
Pellolla hyvin iso tie, Luojani.
Tien vieressä iso rotko, Luojani.
Rotkon vieressä on kumpu, Luojani.
Kummun laella käärmepeu, Luojani.
Puun latvassa on kähkönen, Luojani.

Alaoksalla satakielen poika.”

Sinitaivaalta hellä ääni kaikui:
”Unesi on hyvin paha, Kudadej.
Se iso pelto on niin hoitamaton.
Sinun maasi, seutusi, on kaunista.
Se korkea metsä, se musta metsä
on onnettomuutesi, vahinkosi.

Se leveä tie, pitkä tie, Kudadej,
on reitti tuonelaan sukusi luota.
Se syvä ja kylmä rotko, Kudadej,
on yht'äkkäinen kuolosi, hautasi.
Kumpu rotkon partaalla, rotkon yllä
orpojesi hautausmaa, Kudadej.
Kummun laella käärme puu, ontto puu –
siitä suuri riemu vihollisella.
Sen puun päällä, puun latvassa kähkönen –
ne suuret murheet sukusi omia.
Satakieli oksain alla, oksistossa –
ne monet orpolapsesi, Kudadej.”

”SuuriLuoja, toinen uni kuuntele.
Kaunis paju kasvaa puutarhassa.
Pajun latvassa on pieni pesä.
Pesässä elää lintutaituri.
Kauan katselin lintutaituria.
Ohi kulki ihminen, näkikin
lintutaiturin pajupesässään.
Kun oli nähnyt, heti tappoi sen.
Kun oli tappanut, pisti taskuun.
Maata pitkin sen veri levisi,
sen sulat levisivät taivaalle.”

Jälleen kajahti ääni taivaalta:
”Se paju puutarhassa, Kudadej,
on harmejasi, huoliasikin.
Pesä pajussa, Kudadej-vanhus,
on läheistesesi, sukusi koti.
Siinä pesässä kaunis lintunen
sinun perheesi maine, soinnukas.
Tapettu lintu – tuho suvunkin.
Pudonneet sulat, revityt siivet –
suuria huolia lasten tähden.
Linnun valuttaman veren puna –
kauniin maasi tuho, isoisä.”

”Kuuntele, Luoja, kolmaskin uni.
Osuin, Luoja, suurelle pellolle,
pellolle, korkealle kummulle.

Kummun laella kuin suuri lekkeri.
Siinä syvänteessä musta metsä.
Metsässä on pieni aukeama,
aukeaman päässä vanha puukin,
vanha tammi aukean reunassa.
Tammen vieressä koivu valkoinen,
valkoinen koivu, niin kaunis koivu.
Sen koivun alla lähde pulppuaa,
siinä lähteen puhdas vesi virtaa.
Suuret kivet kiertää veden virta,
suuret kiertää, kantaa pikkukivet.
Sen rannalla kasvaa tuomipuita.
Oksain päissä mustat tuomenmarjat.
Harmaaseen päähän laske aurinko,
jalkopäähän laske kuu taivaalta,
hiusten kärkiin tähdet asettuivat.”

Jälleen taivaalta ääni kajahti:
”Muista, Kudadej: pellon kumpu on
sukusi murhe, ersäin kärsimys.
Se mustan metsän koivuaukea –
kotisi, vahingossa saamasi.
Aukean päässä on se vanha puu –
sinä, Kudadej, orpo ihminen.
Se valkokoivu, se kaunis koivu –
sinun onnesi, jonka menetit.
Lähteen pulputus, veden virtaus
suuret, pienet kivet mukanaan –
se pitkä tie, ne monet kyyneleet –
läheisillesi, harmaa Kudadej.
Mustat tuomenmarjat tuomipuissa –
orposi: lapset, lastenlapsesi.
Pääsi aurinko, vanhus Kudadej –
viime rukouksesi Luojalle.
Tuo kuu, Kudadej, jalkopäässäsi –
viimeiset päivät elämässäsi.
Tähdet hiuksissa, harmaa Kudadej –
lämpimät muistot muilla sinusta.
Unet, vaari, viestejä sinulle,
kertovat sukusi vahingoista.
Minkä näit – sen voi tosiaan tehdä.

Sinun maasi kohta jo katoaa.
Minjaša-käärme sen täysin polttaa,
kaikki kylät tulessa korventaa.
Metsät täynnään pistäviä käärmeitä,
joet täynnään pilallista kalaa.
Sitä ennen, isoisä, kuolet.
Kuole vuoren laella, Kudadej.
Käske kaivaa sinne suuri hauta.
Jäi seitsemän päivää sinun elää.
Riennä kertomaan se lapsillesi!..”

Huononi ukon sydämen vointi.
Hän kutsui luokseen kaikki poikansa,
huuteli tykönsä tyttölapsensa.
Aikoo viime aikeensa kertoa,
niiden syvin merkitys esittää.
”Jokainen aikanaan syntyy, kuolee,
jokaisella on oma elämä”,
Kudadej alkoi hiljaa kertoa,
„tuli aika minunkin lähteä,
käski Luoja Tuonelaan suunnata.
Seitsemän päivää, yötä jäi elää.
Seitsemän päivää kanssanne olen.
Kahdeksantena, sen valjetessa
LuojaJumala sieluni ottaa.
Haudatkaa minut tälle vuorelle.
Pankaa minut multaan siihen paikkaan,
missä piru vanhuksen surmasi,
mistä hän löysi onnen valkean.
Vuokseni, miehet, älkää surkokaan,
vuokseni, naiset, älkää itkekö,
multaan kyyneleitä vuodattako.
Nyt kuunnelkaa, mitä teille puhun.
Säilyttäkää sanani muistissa.
Esitän teille, lapset, neuvoni,
ajatukset elämäkulusta.
Ainahan olen näin ajatellut,
ainahan olen näin puhunutkin.
Synnyit ihmiseksi – elä ihmisenä,
silloin onnesi alkaa suurentua.
Hyvä ihminen vaikeuksissakin

keveästi kantaa elon taakkaa.
Elämän tarkoitus löytyy silloin,
kun rakkaus sydäntä lämmittää.
Silloin ihminen on voittajana,
kun oikeus on hänen tukenaan.
Niin kuin puut metsissä yhtäläiset,
ihmiset kylissä yhtäläiset.
On lintunen isäntä taivaalla,
kala meressä, joessa, järvessä.
Ihminen kaikkialla isäntä.
Vain hänellä on Jumalan hahmo,
vain hänellä on Jumalan järki.
Siksi tuntuu raskaskin taakkansa
keveältä; sen voi kauas kantaa.
Älkää laiskotelko säästämällä
järkeä lapsuudesta vanhuuteen.
Jos neuvoja ottaisit toisilta,
palauta ne moninkertaisina.
Toisten järjellä älä elele,
ota vain siitäkin opiksesi.
Elämä on työntekoon annettu.
Yöpuoli pidä työstä vapaata.
Huono elämä on koditonta,
sitäkin huonompi lapsetonta.
Elon tarkoitus löytyy kodista,
puolisosta, kauniista lapsista.
Ne ilosi, elämäsi tuki.
Jos puolisoa alat etsiä,
silloin, nuorimies, pane merkille:
omenapuussa kypsyy omenat,
pihlajapuussa sen karvaat marjat;
samaa polkua tytöt kulkevat,
toiset hankalat, toiset järkevät;
hyvällä naisella – hyvä talous,
kelpo miehellä – kelpo kartano;
naisen kauneus – kevään kukkanen:
tänään hymyää – huomenna lakastuu.
Kaunis vaimo – silmänsä palavat,
hyvä vaimo – sydämensä laulaa.
Jos vaimo kaunis – mies kauniimpikin.
Jos vaimo joutsen – mies taikalintu.

Nuori sydän kylmäänkin kiveen tarttuu.
Etsi vaimoa järjellä, mies.
Ota itsesi kaltainen vaimo,
suhteessa kauneuteen, älykkyyteen.
Miten sujuukaan vaimon kosinta,
siten sujuu sitten ajan vietto.
Kun olet, poika, vaimon ottanut,
alkaa lasten elatus, kasvatus.
Talo, jossa lapsia, onnekas.
Opeta lapsiasi pieninä.
Pojan kasvatat, iloiset: 'Minun!'
Vaan muista: järkensä ei omasi.
Työn tekijöiksi lapset koulitaan.
Heille näytetään työssä päämäärä.
Työn vuoksi ihmistä arvostetaan,
työn vuoksi häntä tullaan kiittämään.
Tee joka työ omana aikanaan.
Kevätpäivinä pellot kylvetään,
kesäpäivinä heinä niitetään,
syksyn päivinä elo leikataan.
Talvi kysyy, mitä teit kesällä.
Auringon kanssa päätä unesi,
kesä uurasta, saat talven leivät.
Kesän aurinko viljan kasvattaa,
talven aurinko viljan varjelee.
Lisäksi teidän täytyy lopettaa
turha tarinointi, puhe työstä.
Ensin miettikää, sitten puhukaa.
Paljon kuunnelkaa, vähän puhukaa.
Paljo puhe paljon vihaa nostaa.
Jonka silmät kaunistaa rakastaa,
sen korvat järkeviä sanoja.
Älä kerää pahoja viestejä –
niistä itsekin tulet pahaksi.
Sanasi puhut tarhan takana,
kuulet kyläläisten kielenpäästä.
Vasta silloin onnellinen olet,
kun elät vain hyvyyteen pyrkien.
Kuin kaunis laulu – hyvä ihminen,
kuin julma tauti – paha ihminen.

Seitsemän päivän mentyä, pojat,
teidät jätän. Kuulkaa viime sanani:
Järkevästi eläen, yhdessä,
työtä tehden, sukua suojellen,
ette koe vahinkoja, nälkää.
Kaikkea hyvää saatte kokea.
Yhdessä pystytte vastustamaan
kaikenlaisia vihollisia.
Yhdessä helposti selviydytte
vahingoista, kaikista murheista.
Vihollistanne älkää pelätkö,
pelätkää omia vajeitanne
ja omia heikkouksianne.
Kestäkää kolmen vuoden valmennus.
Etsikää laeva tie elämään.
Se on suurten pyrkimysten tiekin.
Ne voivat tuoda suuret tulokset...
Tämän halusin painaa mieleenne.
Nyt menkää te hautani kaivamaan,
sitten tiellenne valmistautukaa.
Synnyinmaanne teidän pitää jättää.
Kun kuolen, tulee Minjaša-käärme.
Ja se kylänne polttaa tulessa,
käärmeenpoikasin täyttää metsän, maan.
Auringonnousuun täältä lähtekää.
Sieltä löydätte elinpaikkanne.”

Kolmasti pojat nyt kumarsivat.
”Miksi meidät jätät, rakas isä?
Etkö saanut kyllin arvostusta?
Etkö saanut ruokaa kylliksesi?
Kuinka sinutta me eläisimme?”
”Voi, isäkulta!” tytöt kirkuvat.
”Auringonvalo jää pois taivaalta!..
Kerro, isäkulta, isäras,
mikä kuolo nyt sinut sieppasi,
mikä tuho nyt sinut tapasi,
pahaan aikaan vain, vai huonoon aikaan?
Isä, näemmä, aiot lähteä
sinne, missä ei aurinko nouse,
sinne, missä ei tuuli puhalla.

Sinne, isä, olet nyt lähdössä,
sinne olet nyt eroamassa.
Meidät jätät nyt, isäkultamme,
maailmaan kirotuiksi orvoiksi...
Tänä yönä me, isäkultamme,
niin pahaä unta näimme sinusta.
Penkille, isä, menit nukkumaan –
et kohottanut kahta kättäsi,
et nostanut harmaata päätäsi.
Nukahdit, ja nukuit kyllyksesi.
Vuosisadan vahvaa unta nukuit.
Taivaasta, isä, LuojaJumala
kolme värinuolta alas ampui,
kuin valopuroa irti päästi:
vihreän, mustan ja valkoisenkin.
Kaikki sinulle omistettuja.
Vihreä nuoli – LuojaJumala
ruumiistasi vihreän sielun otti.
Valkoinen nuoli – sukusi naiset
sielun jättämän ruumiisi ottaen
valkeaan palttinaan sen peittivät.
Se musta nuoli – rakas isämme,
mustaan multaan sinut nyt pantaisiin...”
”Mutta miksi, lapseni, itkeä,
ei syytä kyyneleitä valuttaa”,
alkoi Kudadej jälleen puhua,
”jo seitsemänkymmentäseitsemän
vuotias vanha ukkohan olen.
Siksi Tuonelan tielle jo lähden.
Enkä tietenkään pelkää kuolemaa.
Kuolen – mutta elämäni jatkuu
seitsemässäkymmenessäseitsemässä
poikalapsessani,
seitsemässäkymmenessäseitsemässä
tyttölapsessani –
teidän ruumiissanne, sieluissanne
tulen elämään.
Täysin kuolee se, jolla ei lapsia..
Se, kuiva puu – onneton ihminen.
Menkää, pojat, kaivamaan hautani.
Jättäkää valitus, sureminen.”

Mursivat pojat vuoren kiviä,
kaivoivat haudan – talon suuruisen.
Seitsemänkymmentäseitsemän-
vuotiaasta tammesta
tekivät hautaan seinät, lattian,
penkin ja pienen pöydän, vuoteenkin.
Sitten vielä portaat ja katonkin.
Pöytään panivat leipää, suolaa, olutta.
Seitsemästi kumarsivat Maaemosta,
toiveensa kertoivat MaanJumalalle:
”Hyvä ihminen tulee luoksesi.
Ota hänet vastaan mielihyvin,
hyvin sanoin puhele hänelle,
hyvä paikkakin etsi hänelle.
Seitsemänkymmentäseitsemän
vuotta hän on elänyt,
seitsemänkymmentäseitsemän
hyvää tekoa hän on tehnyt.
Tartu Kudadejta sormenpäistä,
helppoa tietä Tuonelaan taluta...”

Hauta kaivettu, sanat sanottu.
Pojat kääntyivät isänsä puoleen.
”Aika lähteä!” sanoi Kudadej.
”Eläkää, pojat, sanaini mukaan.
Silloin suuriksi käyvät voimanne.
Ja kun vain kasvaa suuri voimanne –
isänmaahan takaisin palatkaa.
Tielle nopeaan! Tulee Minjaša.”

Jäi yksikseen vanha Kudadej.
Kauan katseli lähtijäin perään,
kunnes katosivat pellon taakse.
Hän meni sisään, istui penkille,
alkoi rukoilla LuojaJumalaa.
Seitsemän päivää rukoili siinä.
Sitten Kuolema tarttui käteensä.
”Mennään, Kudadej, lepopaikalle.
Uusi talo on tehty sinulle.
Siinä elämä erittäin hyvää.

Vahinkoja siellä et koe koskaan,
et murheen taakkaa tule kantamaan.”

Kaivettuun hautaan Kudadej astui.
Sulkeutui takaa maallinen ovi.
Juuri ehti kuolemaan Kudadej,
Minjaša lensi, haudalle laski.
”Kauan odotinkin kuolemaasi!”
kiljaisi kuolleelle vanhukselle,
”kaikki kyläsi kärvensin, poltin,
kaikki ihmiset tuhkaksi muunsin...”
Kylmästä haudasta kaikui ääni:
”Yhä petkutat, tyhjääkäärme!
Jo aiemmin tiesin tulostasi.
Siksi kylästä poistin ihmiset,
lapset uusiin paikkoihin saattaen.
Et kauan ole, käärme koppava,
kaunista maatani pilkkaava.
Kasvaa poika, itseni kaltainen –
hän sinun sielusi vie, Minjaša.”

Vtulkin Mihail Aleksejevič

(1929–1991)

Sanotaan, että jokaisen ihmisen laulu syntyy hänen mukanaan. Ehkäpä näin todella onkin: Mihail Aleksejevič alkoi nelivuotiaana laulaa lauluja. Silloin hänen isoveljensä oli koulussa ja toi sieltä kauniita kirjoja. Hän luki niitä ääneen. Luettu jäi nopeasti Mišankin päähän. Pojalle tulivat tutuiksi runomuotoiset kertomukset „Muha-Ćokotuha“, „Divan-Ćemodan“. Miša alkoi lukea niitä naapuriston sedille ja tädeille. Kaikki ihmettelivät: niin pikkuinen poika ja niin pitkiä laulunsa.

Nopeimmin ymmärsi laulun tekoon johdattaa taloudenhoitaja A.A. Radajev. Eräänä kauniina aamuna hän ajoi hevosella Vtulkinien talon luo ja huusi: „Hoi, laulujen laulaja, satujen sepittäjä! Pue valkea paita, ajetaan pellolle, annamme niittokoneilla niittäjien levätä!“

Kyläläisten edessä Miša luki runoja, lauloi ersäläisiä lauluja. Kaikki hänelle taputtivat...

Myöhemmin Miša meni lukemaan runoja rajonin, ja sitten oblastin, olympialaisiin.

Mistä oli tullut innostus lauluihin, runoihin? Tämän kysymyksen teki M.A. Vtulkin itselleenkin. Hän päätyi oikeaan aatokseen: eniten tähän oli vaikuttanut hänen tätinsä, Jekaterina Jeremejevna Pyrjajeva. Vtulkinin sanojen mukaan hän oli ehtymätön lähde, josta Miša lapsuudesta asti oli alkanut juoda ersäläisten satujen makeaa vettä.

Kuten runoilija myöhemmin ymmärsi, Jekaterina Jeremejevna oli todellinen ersäläisnainen: järkevä, lempeä, totuutta rakastava, helläsydäminen. Kuinka paljon satuja, lauluja, itkuvirsiä hän osasikaan! Myöhemmin Mihail Aleksejevič kertoi niitä tunnetulle kirjailijalle V.K. Radajeville. Tämä sovitti ne muinaistarujen kokoelmaan.

Seitsenvuotiaana poika jäi isättömäksi. Hänen isänsä, Aleksej Gavrilovič, oli monitietoinen ihminen – hän oli työskennellyt kirjanpitäjänä, hänen äitinsä, Anna Nefedovna, touhusi kotitöissä. Vtulkinella oli neljä lasta. Miša, kuopus, oli syntynyt vuonna 1929 maaliskuun 24. päivänä. He elivät Pokš Tolkanin kylään kuuluvassa Dunajovkan pikkukylässä. Nyt tästä kylästä ei ole jäänyt jäljelle jurttaakaan. Kuitenkin runoilijan sielu yhä kutsui synnyinpaikalle. Kun tuli joutoaika, Mihail Aleksejevič saapui tänne, polvistui sen rotkon eteen, jossa aikanaan oli ollut hänen synnyinkotinsa, suuteli maata, ja kyynleet virtasivat pitkin hänen kasvojaan.

Kylänen oli pieni, siinä oli yksi katu. Mutta silloin siellä oli koulukin. Siinä aloitti koulunkäyntinsä Miša Vtulkin. Seitsemän vuoden päästä hän meni kouluun Jablonovkaan. Tuli sota, Mišan ystävät neljä luokkaa käytyään lopettivat koulunkäynnin. Miša kävi seitsemän luokkaa. Sitten hän meni Pokš Tolkanin pedagogiseen opistoon, jonka hän päätti vuonna 1948.

Vtulkin luki hyvin mielellään runoja näyttämöllä. Tätä puuhaa hän ei jättänyt armeijassa ollessaankaan. Sen jälkeen ersäläisnuorukainen opiskeli Saratovissa juristiksi ja

filologiksi. Kirjoittamisessa hänelle antoi suurta apua V.K. Radajev, joka sanoi hänelle: "Jätä, poika, kirjoittaminen venäjäksi, ja rupea kirjoittamaan ersäksi". Tämä neuvo oli Vtulkinille hyvin kallisarvoinen. Kun hän alkoi kirjoittaa ersäksi, hän ymmärsi: vihdoinkin löytyi hänen etsimänsä, löytyi hänelle elämän tie. Runoilijan tie ei ollut helppo. Häntä solvattiin turhan päiten. Tuolloin hän jäi yksinäiseksi, vaille tukea. Syvällisesti, vihaa osoittamatta runoilija paljastaa meille sen tuskan, sen okaan, joka painui muutamien ersäläisten luonteeseen: se pitää vetää pois ja nopeammin unohtaa. Tässä tämä runo:

Tataari vajosi kuraiseen järveen,
toinen tataari hälle riu'un heitti,
tataari pääsi pois, sanoi: „Rahmet“.
Tšuvassi kulki sateessa,
liukastui – kaatui... Ja tšuvassi ystävä
ojensi hänelle auttavan käden.
Mutta yhden ersän jättävät avutta,
neljäkymmentä muuta nauravat,
hohottaa Jahim, hohottaa Ustja:
„Juuri noin hänelle, juuri noin...“
Driga aikoo työntää silmukkaan,
Tjuma punoo köyttä hänelle.
Ortja, Luojaa unohtamatta,
etsii hänelle puuta ristiksi.
Valkeudessa sokeudumme –
toinen toisemme raatelemme.
Näin „vapaudessa“ eläen,
omat juuremme katkoen.

Kirjallisuudessa M.A. Vtulkin oli kosketuksissa koko elämänsä ajan monien ersäläisten kirjailijoiden kanssa. Hän tunsu hyvin Artur Moron, Aleksandr Martynovin, Andrej Kutorkinin ja muitakin. Omia runojaan he julkaisivat erillisissä kirjoissa, tai muutamissa yhteisjulkaisuissa.

M.A. Vtulkin kuoli lokakuun 16. päivänä vuonna 1991.

Erzjamas

(Poeeman ote)

Kerrotaan, on saatu muinaiseen aikaan
(tämän tietää Ylinen Jumala)
maan päällä oleva maa,
ersäläisten maa – Erzjamas.

Se oli metsien reunustama,
taivaaseen ulottuivat puiden latvat,
ne ersän kielellä heleästi laulavat,
kuka tietää – kuinka kauan...
Metsän herroja – metsänhaltiat:
(Jokaisella oma luonteensa)
Lehmus-ukko, Petäjä-ukko,
Tammi-ukko, Haapa-ukko.
Missä metsä hyvin korkeaa,
oksat toisiinsa kietoutuneet,
siellä elelee Jumalainen Metsänemo,
tammen runkoon pesän teki.
Ulos lähtee auringon laskettua,
heti kun polkee maahan,
pärskyy valo rinnastansa,
taivaaseen kohoaa kuin tulinen polku.
Nainen on pukeutunut vihreään paitaan:
vihreät korvakorut, vihreät hiukset,
niiden päälle pantu vihreä huivi,
rinnalle riippuivat vihreät helmet.
Se kulkee, kahinaakaan aiheuttamatta.
Ruohot laulavat, puut laulavat,
ui taivaalle, kiipeää taivaalle
metsästä vihreä humina.
Ihmisen silmiltä se kätkeytyi
oksille, lehtiin, nurmelle.
Kun sattui tulemaan sellainen, jotka sen näkivät –
kaikki näkivät – vain höyryä.
On juttuja ja lauluja:
muinoin, kolmena aikakautena
oli heillä Tjuštja-tsaari,
joka laati elämänjärjestyksen.
Ersä-ihmiset hän kasvatti,
asetti heidän nimensä taivaan laelle.
Tjuštjan aikana Erzjamas
olikin kuuluisa ja suuri.
Sanotaan: tuolloin ersäläisten
aiheet varjeltuivat päivästä päivään,
polvistuneina he eivät osanneet elää,
siksi he eivät joutuneet orjuuteen.
He varjelivat metsiänsä, peltojansa.

Jos vihollinen tuli heidän luokseen,
kaikki nousivat vihollista vastaan
kuin tiheä tammimetsä.
En tiedä, kuinka niin tapahtui,
en tiedä, kuinka niin kävi –
Ersään asettui orjapiru,
tie Erzjamasiin unohtui.
Tjuštjalla oli ruokopillejä,
niillä soittaen Tjuštja kansan kutsui,
niiden avulla opetti, soimasikin,
hyvien tapojen langan kehräsi.
Kun Tjuštja todella vanheni,
ja terveytensä heikkeni,
matkaan vanhus valmistautui,
lähti... melkein jo kuin tuonelaan,
lähti... kuin Ylisen Jumalan vieraaksi
ja sanoi ersäläisille:
„Jätän nuijani teille tueksi,
tulusrautani tulenliekkejä varten.
Ruokopillin otan mukaani.
Nyt ovat kirkkaita päivänne, yönne,
jos myrskytuulet puoleenne siirtyvät,
soittaen siitä teille tiedotan.
Olkoot avoinna teidän korvanne,
kätenne tehköt hyviä töitä,
Jumala varjelkoon suuren voimanne,
olkoot mielenne puhtaat, lempeät...“
Tjuštja lähti... Levähtikö missään?
Mihin saapui? Mihin osui?
Mistä alkaa Tjuštjan maa?
Missä, missä on Tjuštja itse?
Hänen elintapojaan ersä tarkkailee,
kuin omin silmin nykyaikaan:
se maa on maailmassa,
ersäläinen maa – Erzjamas.
Siellä metsässä kasvaa tammi,
ersät tietävät, ersät ovat nähneet,
sen latvaan on pantu ruokopillejä –
joka suuntaan on niiden päät ojennettu.
Ne ruokopillit ovat Tjuštjan omia:
niitä ei voi kuulla poutapäivinä –

ne soivat suurella kumulla,
kun tuliset myrskyt nousevat.
Silloin säpsähtää Erzjamaskin,
miehet kohoavat kuin tiheä nurmi,
heidän päällikökseen ilmestyy metsästä
voimiltaan vahva Sijažar...
Ersät vartioivat omaa maataan.
Erzjamas-maalla on vahva perusta:
Virsuja ei vieraita panna kutomaan
eikä sylkäistä vieraan päähän.
Ketekä elävät Erzjamas-maassa?
Millaisia tapoja noudatetaan,
kun ruokopillejä tammen latvasta
ei maan pinnalle heitetä soimaan?
Kuinka elävät? Kyntävät maata,
kasvattavat viljaa, perunoita,
kaatavat metsää ja niinestä kutovat
ersäläisnaisten virsuja.
Kulkevat ersäläisvaatteissa,
kutovat pellavapalttinaa.
Naiset käyttävät takakoristeisia hameita,
eivät tunnekaan päällyshousuja.
Värikkäin kirjailuin koristeltuja päällyspaitansa,
rinnanleveydeltä helmivyyhtiä.
Kasvonsa, huulensa maalaamatta –
leikkaamatta palmikoidut hiukset –
jätetty kahdeksi paksuksi palmikoksi.
Kadehdittava terveytensä.
Ersäläismiesten iloksi
hyviä vaimoja ikiajoiksi.
Neitoina he miehelle menevät,
kun ovat jo muuttumassa naisiksi,
aviomiestä vieritsekään eivät kähvellä –
he tietävät hintansa, tuntevat häpeän.
He synnyttävät – niin monta kuin Luoja lähettää,
kaikki saattavat matkaan ja työhön.
Ersäläismetsissä eivät valita
äidittömät ”käenpoikaset”.
Erzjamas-maassa ersäläisnainen
on todella äiti! Puhtaista puhtain.
Antoi heille äitinsä Mastor-ava, Maa-emo,

maan voiman, leivän-suolan maun.
Näiden äitien mukaisia ovat miehet:
pitkiä, isoja, vaaleat hiukset.
Ei voi vääristää heidän luonnettaan!
Hyviä isäntiä, lujaluonteisia.
Jokaisella – leveät niityt, pellot,
pelloille vahvat tiet,
pihan täysi kanoja,
lämmin, valoisa maatalo.
Talon ympärillä kellarit ja aitat,
tähän tehty tämän vuoksi –
jotta on mihin panna,
joka päiväksi, ja tuleviksi päiviksi.
Aitat vaikeroivat täysinäisyydestä,
täysinäisinä kellaritkin vaikeroivat.
Omenatarhassa omenat keinuvat,
ota niitä niin paljon kuin haluat.
Kaiken tämän suuren omaisuuden
ersä itse hankkii, säästää.
Ersäläisiä pajareita ei ole:
pajari tunkeutui vain satuihin.
Erzjamas-maan ersä on rikas!
Hän itse on oma jumalansa ja päämiehensä.
Hän elää niin kuin Tjuštja opetti:
ketään mielistelemättä.
Ei ole siellä tyhjänpäiväisiä
tyhjiä vesimyllyjä, tyhjiä sarkoja.
Ei kolhooseja, sovhooseja, kommuuneja,
ei päällikköpunkkeja, ei piirikomiteoita.
Vankilaan telkeämisiä ei tunne
ersäläisten maa Erzjamas-maa.
Ei ole kirottuja paikkoja, kuten
meillä Potjma ja Javas.
Ne, jotka ovat syyllisiä,
varastavat, pahoinpitelevät tai muuta sellaista,
niitä ruoskilla vihdotaan,
tajuissaan olevia vain kerran.
Sellaista oli siinä työssä:
joka rikkoi isoisien tapoja,
sen kylän keskustaan alastomana vievät,
penkiksi pilkkovat kuivia haapoja.

Siihen hänet kaadetaan ja pannaan
käsiin ja jalkoihin niiniset kahleet,
terveet miehet ottavat työkalut,
kyselevät vanhalta mieheltä:
"Käsketkö hakata?"
Vanha mies sanoo:
"Selvä, hakkaa,
syylliseksi tuli – huonoja tekoja...
paremmin häntä hakkaa,
reisien puolelta saat järkeä sisään.
Iskit kuudesti, iskit yhdeksästi,
jo lopeta." (Näin on aina.)
"Joko alat jäykistyä?" kysytään häneltä.
Tuo tietysti lupaa:
"Kuollen en aio kuolla!"
Syyllisenä hän kestää
niin paljon kipua ja häpeää –
ihmisten joukkoon ei ole sopivaa mennä...
Jos lupauksensa rikkoisi,
hän syyllistyisi uudestaan,
ja silloin, sanotaan, ihminen häviäisi
ja saatana menisi hänen sisäänsä.
Silloin isoisän ajatusten mukaan
samaan aikaan, samana päivänä
hänet karkotetaan Erzjamas-maasta „vapauteen“,
sanotaan: „Unohda tie kotiin...“

Maaemon kauneus

Kuljet pitkin niittyä,
näet kauniin kukan.
Katso, mihin polkea,
älä tuhoa tee.
Älä kukkaa polkaise,
sen kauneus katoaa.
Kukattomana ei ole
kesäkään kesä.
Syvän joen partaalla
harva mäntymetsä,
siellä on kuin morsian

heisipuunmarjainen paikka.
Älä katko heisipuunmarjoja,
kasvakoon se heisi,
satakieli helisköön
sen kiharaisessa latvassa.
Hirvi kulkee pitkin metsää,
kovaan ääneen huutaa.
Sen ylitse haarahaukka
pilvien alla pyörii.
Linnut lennelkööt,
tehkööt pesänkin:
Maaemolla siihenkin
on runsaasti kauneutta.

Suuri pyrkimys

Kivisen vuoren huippuun vahvat myrskytuulet
kourallisia maata toivat halkeamiin.
Sitten syksy heilutti siipiään,
koivu siemeniä vuoren huipulle karisti.
Lämmin kevät tuli niiden luokse kuin oma äiti,
yksi siemen vihreäksi koivuksi tuli,
katseli ylhäältä alas kuin pajaritar,
kultaista lämpöä heitti sille aurinko.
Tuulet puhaltavat, sateet hakkaavat,
se pieni koivu kasvaa yhä korkeuteen,
kasvaa korkealla, pyrkii yhä ylemmäs,
syksyn ottaa vastaan kuin keltaisena loistava liekki.
Elä, koivu! Ei tarvitse pelätä,
jotka ovat vahvoja, ne eivät riiputa päätään.
Toiset tyyntykööt kasvitarhaan,
kasva sinä kivisen vuoren laella.
Minä en salaa tätä: elossa sinun täytyy
pysyä, kuluttaa monia raskaita päiviä.
Tuuli sinua taivuttakoon, hakatkoon –
sinun kaltaisesi milloinkaan eivät kaadu.

Talviset unet

Kuin valkea palttina jatkui tie,
kuu taivaalle ilmestyi,
pyörien kieppuen uusi kuu,
mihin katsotkin – loistaa lumi.
Metsän reunaan tammi kallistui,
vailla viittaa, myssyä.
Valkokoivun puoleen se kumartui,
ukon ylpeys katosi.
Lämmittää tyttöä povellansa,
jotakin kuiskii tälle.
Luultavasti sitä, kuinka kesällä
elivät yhdessä murehtimatta.
Aurinko niiden suorat rungot lämmitti,
pirskotti tomua kuiva tie,
hopeinen kaste heidän jalkansa pesi...
Sitten huurteiset pakkaset tulivat.
Vihainen tuuli metsää karhitsi,
repi, tempoi puiden keltaisia messukasukoita.
Puhaltakoon, viheltäköön tuuli,
vihuri lumen tallatkoon,
vahinko ei työnny puiden sekaan,
vahvoja, kauniita ovat talviset unet.

Tunnustus

Älkööt loppuko sointuvat lauluni,
sydämeni tuntee, rakastettuni tuli.
Eilen kohtasin vikkelan pojan,
kuin tähti putosi eteeni.
Pojan hiukset ovat tummankeltaiset,
kauniit silmänsä taivaan siniset.
Kun ne vilkaisevat kohti, parantavat ne voinnin,
kuuta kauniimmin valaisevat yön.
Se sydäntä hellyttävä, rakastettava poika
on silmissäni yötä päivää,
minä voin kuulla kutsulauluja,
minua kohti ovat ojentuneet odottavat kädet.
Palaa sydämässäni rakkauden tuli,

punon palmikkoni, koristaudun,
illalla aloitettuani lähden kajasteessa,
ehkä hän jälleen tulee minua tapaamaan.

Rakkaus

Pitkin niittyä levisi sinisen sumun huivi,
joki vastarantaa syleilee kohisten.
Jälleen minä sinusta lauluni viritän,
etsin kauniit ja tenhoavat sanat.
Rotkon tinaus on kukin kirjailtu:
keltaisia kukkia, punaisia, sinisiä.
Kuin uudistuneena vihertyy ruoho,
valmistuu iloiten ottamaan vastaan yön.
Laulaen kuljen yli viheriän niityn,
maata kumarran monesti,
kerään kauniita kukkia, armas,
sinä sidot ne seppeleeksi.
Pitkin korkeaa taivasta oli ripustettuina tähtiä,
kuin silmät ne yössä tuikkivat.
Voisipa niihin ulottua ja helmasi niillä täyttää,
helminauhaksi ne pujottaa ... ne sopisivat niin sinulle.
Joki suutelee rantoja hellästi,
sen kylmällä vedellään täytti reunoja myöten.
Vesi virrassa tanssii ja leikkii,
tummansininen on tähtinen taivas.
Laulusi kuulen joen alajuoksulta,
niissä on rakkauden, kutsun sanat.
Veneeni on joustava, nopea, kuin salama,
vastarannalle se lentää kuin nuolet.
Minulle tämä maa on kaunista kauniimpi:
kuulit kutsuni, tulit vastaani.
Kuin tähti eteesi onni pudotkoon,
kukkalavaan tiesi tasoittakoon.

Syksy

Metsän yllä ui lainehtivia
tinaisia paksuja pilviä,

tuuli ulvoi karkeasti,
puiden latvoja tukisteli.
Keltaiset lehdet lentävät hurjasti,
rotkon reunalle asettuvat lepoon.
Silloin hiljentyi ja tyyntyi
kultaan värittänyt metsä.
Haapapuut värisevät, valittaen puhuvat:
„Missä olet, lämmin kesä?
Metsän reunassa on mänty –
nyt vielä vihreämpi.“

Runoilijat eivät kuole

I. Pinjajevin muistoksi

Ei suuri kylä kasvatti suuren runoilijan.
Kauas ulottuivat runoilijan muinaiset tiet.
Hän kaupungissa eli, oli kaupungin töissä,
unessa tuli synnyinkylä hänen luokseen.
Mutta kun kevät vihreitä paitoja ompeli,
heisipuut kukkivat, nurmikot hyllyvät,
runoilija kaupungista synnyinkylään saapui
mukanaan uudet laulunsa, hupijuttunsa.
Aina hänen ympärilleen kokoonnuttiin, vanhuuteen asti,
kuunnellaan lauluja sanaa sanomatta.
Ja runot virtasivat kuin joki keskiyöhön asti,
jopa kuukin hämmästeli, päättään pyöritteli.
Kauniisti lauleli lauluja runoilija,
kylän perinteet hän tunsu hyvin.
Kyntäjän kanssa hän hengitti samaa ilmaa,
kylväjän kanssa oli samaa mieltä.
Ja kuinka hän niityn niitti! Runoilijan viikate
sakean heinän kanssa laulaen puheli.
Ja yritäpä hänet ohittaa –
yhdellä heilautuksella hän kuhilaan koosti.
Hänestä kerrottiin: „Myrskyltäkään hän ei kätkeytynyt,
niin hän kaatoi kumoon vihollisetkin kuumassa taistelussa...“
Aina eteenpäin, aina palaen kuin kirkas tähti,
tämä – hänen tavallaan, tämä – runoilijan mielen mukaan.
Runoilija kuolee, mutta hänen aikansa ei pääty,
umpeen luotu kylmä hauta kätkee vain vainajan.
Runoilija sielunsa rakkauden lauluksi jättää,
hyvää runoilijaa kansa kaikkialla rakastaa.

Kirkas sielu

(Balladi)

Syvä rotko metsän reunalla,
suorat männyt taivaaseen ylsivät.
Kivien alta vettä pirskottelee
Rangijoen alkulähde.
Niin kuin kuuma ihmissielu
se sykkii, kuohuu kaiken aikaa:
tulvii ylitse, pirskottaa, kirkastuu –
ja taas heittää kuplahelmiä.
Tästä pienestä lähteestä
Rangijoki sai alkunsa,
virtaa solisten, hitaasti, hitaasti...
se tuo veden Mokšajokeen.
Kuinka se syntyi? Miten se muodostui? –
Yhtäkään kertomusta siitä ei ole.
Jotkut puhuvat – maa lohkesi,
toiset sanovat – tähti putosi...
Ei se ollut tähti, ei se ollut salama,
joka lähteelle tien avasi,
mullan alta vesi ryöppysi
päivän liekehtivää sotaa vastaan.
Haarahaukka metsän yllä pyöri,
kuiva tuuli karsi lehtiä.
Login Jahim metsän alla
viikatteella heinää niitti.
Kun kirkas aamu oli viileä,
miehen työt hyvin sujuivat,
viikatteensa leikkasi kuin leikkien –
päivällisen lähetessä työ turmeltui.
Jahim istuutui puun alle,
siinäköön ei kuumuus jätä.
On jopa ilmakin kuin suolaista,
kuin lämmitetty uuni polttaa aurinko.
Tulisipa tähän nyt lähde,
ja tulisipa siihen nyt kylmää vettä.
Ei olisi hinnalla rajoja.
Kuivana aikana vesi – hunajaa.

Mutta kun ei sitä ole... mistä sitä ottaisi.
Huulet kärventyvät, työt turmeltuivat.
Mies kumartui... – korvan laidalla
maan alta kuuli solinaa.
Hypähti Jahim, ryntäsi ylös,
lapion kanssa sieltä tuli...
Kivien alta illan suussa
kirkaisi laulun se lähde.
„Lähde-e-e! Ihan erilainen –
riemastuu Jahim, – sellaista en vielä nähnyt.
sen vesi on kuin elohopeaa,
ei enää kylmää!“ Hammasta särkee.
Jahim lähti illalla kotiin,
ensin pesi kylmällä vedellä,
mieltii: „Kas vain, mutta suuren
joen se lähde saa aikaan...“
Keskiyön aikaan voimakas tuuli
pieniksi tilkuiksi pilvet repi.
Ja sinä aamuna varhain, varhain
viholliset hyökkäsivät kimppuumme.
Jahim lähti sodan tielle,
Moskovan alla kaatui taistelussa...
Jahim loukkaantui.. parkuu, kirkuu
se lähde hänen tähtensä.
Montako vuotta jo itkeekin,
joen verran kyyneleitä maahan päästi...
Kun tulet metsän sisästä,
älä unohda, palaa tänne.
Hörppää, ystävä, sitä kylmää vettä,
lämpimin sanoin muistele sitä,
jonka kädet kaivon kaivoivat.
Se vesi on puhdasta, jopa kirkkaansinistä.
Tässä – Jahimin sielun valo
jäi luoksemme ikiajoiksi.
Metsän reunalta, vuoren alta
virtaa kuin hopeinen lähde.

Kalinkin Ivan Aleksejevič

(1935)

Mordovian ansioitunut runoilija, tasavaltamme Valtiollisen palkinnon laureaatti Ivan Aleksejevič Kalinkin syntyi vuonna 1935 kesäkuun 23. päivänä Uljanovin oblastin Inzenin rajonin Čejn kylässä. Hänen isänsä Aleksej Stepanovič haavoittui sodassa. Silloin Vanja oli täyttänyt vasta kahdeksan vuotta. Se aika oli raskas. Sitä paitsi heidän perheensä koki silloin suuren surun: joku ilkeämielinen ihminen talviyönä varasti kellarikuopasta kaikki heidän perunansa, jättäen Vanjan perheen nälkäiseksi.

Asialle ei voinut mitään. Äiti Vera Semjonovna pani Vanjan ja hänen veljensä Mikolin rekeen istumaan, ja niin he jättivät synnyinkylänsä.

He muuttivat elämään Mordovian Suuren Ignatovin seudun Semjonovkaan. Sitten he menivät Komunary kyläyhteisöön. Täällä alkoi Vanja opiskella Spasova kylän keskikoulussa. Runoja hän alkoi kirjoittaa kuudennella luokalla ollessaan.

I. A. Kalinkin oli armeijassa, opiskeli Ardatovin kaupungin kulttuuri-, valistus-oppilaitoksessa, toimi kyläkerhon esimiehenä ja alueen sanomalehden kirjallisuus-osaston työntekijänä. Tuona aikana hänen runojaan ilmestyi tasavallan sanomalehdissä ja “Sjatko”-aikakauslehdessä. Aluksi hän kirjoitti miniatyyri-runoja. Näitä lyhytrivisiä hänellä oli hyvin paljon. Näin pystyi kirjoittamaan todellinen runoilija.

Ivan Aleksejevičin ensimmäinen runokokoelma “Aamuruskon hymyt” ilmestyi v. 1969.

Vuonna 1970 Gorkin kaupungin Korkean puoluekoulun aikakauslehtiosaston päätettyään hän oli Suuren Ignatova -alueen “Voshod”-sanomalehden toimittajana. Sitten “Erzjanj pravda” sanomalehden osaston päämiehenä, “Sjatko” aikakauslehden päätoimittajana. Vuodesta 1984 asti eläkkeelle menoonsa saakka I. A. Kalinkin hoiti Mordovian Kirjailijaliiton hallinnon päämiehen tehtävät. Hän oli kauan Mordovian Korkeimman Neuvoston edustajana, Venäjän Kirjailijaliiton sihteerinä. I.A.Kalinkin löysi kuitenkin aikaa luomistyöhön. Ersäläis-mokšalaisessa kirjankustantamossa ilmestyi lähes viisitoista runoilijan kirjaa.

Omissa runoissaan tekijä puhuu sydämellisesti kaupungin ja kylän ihmisistä, ympäristön kauneudesta, rakastettavuudesta. Tuomipuu, kuten koivukin, on ersäläis-mokšalaisen seudun puu. Ivan Aleksejevičin kirjassa tämän puun juurella – lähde, puro, joki. Nämä – maanpäällisen kuolemattoman elämän tunnusmerkit. Lähteet, purot valuvat yhteen ja tekevät ympäristön kauniiksi. Runoilijan taivaalla kuu on sirpin näköinen, sateenkaari on pantu joen ylitse kuin sillaksi.

I. A. Kalinkin omisti monet runot taistelukentällä kaatuneille. Vuodet kuluivat. Siellä, missä kasvoivat marunat ja valui veri, nyt kuin kunniavartiossa ovat tammet. Runoilijan lyriikan sankari ei ollut sodassa, kuitenkin runoissa on paljon vahvoja luonteita.

Ei ollut helppoa olla runoilija. Ivan Aleksejevič ei kirjoittanut musteella, vaan oman sydämensä kuumuudella. Hänen kynästään tuli sonetteja, balladeja. I. A. Kalinkin lukijat tuntevat hänet ei ainoastaan runoilija-lyyrikkona, vaan myös suuren laatukuvan laatijana. Hän kirjoitti monia poemoja, runomuotoisia kertomuksia ja romaanin.

V.1995 I. A. Kalinkin runomuotoinen romaani „Nainen ja joki“ ilmestyi erillisenä kirjana. Siinä tapahtumapaikkana on „Uusi tie” -kolhoosi, ersäläiskylä. Romaanin sankari Nadja saattelee sotaan isänsä. Kylän miehet lähtevät taistelukentälle. Koko kylän elämän runoilija liittää ympäristön kauneuteen. Niin Nadja näkee unen, missä Tavla-joki muuttui kauniiksi naiseksi ja alkoi puhella tytön kanssa. Nadja kertoi joelle, kuinka elämä sujuu sodan aikana. Hän luki isänsä rintamalta lähettämät kirjeetkin.

Runoilija tuntee suullisen kansanperinteen lajitkin. Itkuvirren avulla hän kuvaa tytön äidin Nastan raskaan elämän, hänen sydämensä surut.

Runomuotoinen romaani on kirjoitettu lyyriseen ja eepiseen muotoon tukeutuen. Tämä teos on monitasoinen, monia henkilötyyppejä kuvaava. Kun sen lukee, saa silmiinsä leveitä peltoja, lehmälaitumia, joilla nuoret ihmiset tekevät työtä.

Raskaita vuosia

(Ote runomuotoisesta romaanista „Nainen ja joki“)

Tuli maahan sodan kolmas kevät.
Aika rientää, muuttuu kesäksi.
Varikset kirkuvat, ja metsässä joka runko
muodostui lintujen elämän pesäksi.
Auringolla on kiire, lumen sulattaa reippaasti.
Kuin meluavat lapset monet purot
Surka-vuoren laelta juoksevat jokiluhtaan,
upottavat sen Tala-jokeen, Iksa-metsän järveen.
Joki virtaa, se ei laajalti tulvi.
Se kiiruhtaa, veteen hyödyllisyytensä piilottaen.
Jokiluhdan povellet se jättää paljon kosteutta,
siksi ei ruoho korkeaksi kasvakaan.
Tala-joki kuitenkin kauniisti kimaltelee:
vesi tekee kierroksen kierroksen jälkeen,
mutta suurta iloa kevään voimista ihmiset
eivät tunne. Heitä ahdistaa toinen huoli.
Eilen Nil Pelin ja Katja Kulikova
viettivät kylässä työläisten kokousta.

Asukkaat puhelivat keskenään siitä,
kuinka löytää vaikeuksille tulppa.
Sen tulpan pitää olla suuri ja vahva.
Kaikkina sotavuosina peltomaa
oli vain puolittain kynnetty, kylvetty.
Aika siihen vain marunanjuuria jätti.
Tänä vuonnakaan työt eivät ole luotettavampia.
Vaikka pyydät: pysykööt jalkeilla, pitäkööt puoliaan
kyntäjät, heitä yhteensä kymmenen.
Hevosten sekaan jäi muutamia humalaisia.
Vain pajan luona aurat kunnostetut.
Niiden lähellä ovat äkeet – terävät piit,
ne raudan kylmyyteen kutsuvat, vasten aurinkoa kiiltäen:
„Valmistaudu pellolle, kyntäjä, tee työsi!
Hevosten valjastamiseen varautuen ja piilottaen
uudet ohjakset, länget, ja muut köydet, remmit.
Ja aitassa, vahvan lukon takana,
ovat talletettuina suuren rikkauden siemenet.“
„Meille lähetetään traktori MTS:stä“
puhuessaan Pelin rypistää kasvojaan
„Huono juttu, jos se, niin kuin viime vuonna,
pelloillamme alkaa seisoskella.
Siksi vahvoja hevosia määrätään ruokkimaan,
parhainta rehua järsittäväksi niille antamaan.
Andrej ukon niitä täytyy kunnostaa
kyntö- ja kylvöpäiviin asti.
Andrej ukko sen työn hyvästi suorittaa,
omat taitonsa, tietonsa näyttää.
Hän kaikessa hevosten kanssa selviää:
rehukaukaloille ne itsekseen johdattaa.
Mihinkään suuntaan olkien kuitujakaan ei pudota.
Kauran leseitä ripottelee ruohon.
Kevään pehmeässä, puhtaassa ilmassa kuljettaa,
harjalla sukii joka hevosen.
Nousi vastapäätä Kalininien taloa suuri talli.
Joka päivä Nadja, Andrej, Miša näkevät:
hevoset ovat hyvässä kunnossa, kun ne päästetään irti – ne lähtevät juosten,
niskuroiden, toinen toisiaan potkiskellen.
Ja näin lapsen silmien edessä.
Kerran Nadja sanoi: „Minä en jätä hevosia yhdeksi päiväksiään
sukimatta. Ihmisiä niin ei hoida

kylässä kukaan...“
Nasta huoahhti syvään, sanoi: „Tyttäreni,
ihmiset tekevät hyvin työnsä.
Tekee mieleni vastustaa sinua ja sanoa:
tulee aika, jolloin ne rupeavat leikkien kulkemaan.
Pian ne valjastetaan vetämään raskaita äkeitä, auroja
ja aamuvarhaisesta miehet kyntämään
ne vievät kivettyneelle ruohikkoiselle pellolle.
Auraa vetäessä länget niiden kaulaa hiovat,
hevosten vartalosta säästetty voima uudelleen
kuumentuneessa suolaisessa hiessä, vaahdossa
putoaa ja katoaa kynnetyn mullan sisään.
Jos ei multa nyt mitään hyvää järjestetä,
sen tulevat peittämään marunat, takiaiset.
Silloin emme tule näkemään viljaa leipään,
ei voi ottaa kouraan edes jauhojen leseitä.
Huomenna metsään kanssasi menemme. Pähkinäpensaat
pian tulevat kevään kaunistuksiksi.
Niillä on paljon norkkoja, jokainen täynnä mahlaa.
Me ne kuivaamme ja leiväksi leivomme.”
Aurinko kuin kokonainen, kuuma tervetuliaisleipä kierii Tala-joen ylle.
Nadja tuli joelle:”Terve, rakastettava,
aina juokset, solinallasi täytät ympäristön.
Hyvää on sama sinulle kuin iloitsevalle ihmiselle.
Mutta meilläpä on haittana vaikeus.
Lehmämme – kaunis Mazijka aina ammuu.
Se pyytää maukkaampaa syötävää.
Se antaa maitoa niin paljon ja äiti pikkuveljille
sitä juottaa: he ovat lapsia.
Hän minua vilkaisee, levittää kätensä:
”Täytyy kestää, Hadja, sinä olet iso...”
Koivun ja pähkinäpuun norkko-
kakkaroita syömme – ne ovat hyvin kitkeriä.
Sanotaan, että nieltyinä ne ovat kuin kivisiä kakkaroita vatsassa,
jopa hampaat narskuvat niiden kitkeryydestä.
Vähän parempia päivällisellä:
äitimme perunoita kaksittain
antaa meille. Otamme ne hänen kädestään,
vaikka söit ne, vaikka pois heitit ja itkit.
Suurille ja pienille säälimättömästi
tuli vaikeuksia. Tänään koulussa meni

kirjoitustaululle ystäväni Galja
ja heti voimattomana vaipui maahan.
“Tätä – sinun heikkouttasi” huohti Marj Petrovna.
Hän nosti Galjan pystyyn, antoi hänelle vettä.
Tämän jälkeen ystävämme ei kirjoittanut, ei lukenut.
Me saattelimme hänet kotiinsa.
Sinun vetesi, Tala, nopeammin
kuivukoon jokiluhdan leveisiin rintoihin.
Ruoho kasvaa. Lehmät järsivät ruohoa,
antavat maitoa, kuulemma nälkäkin imee.
Jos isäni olisi elänyt luonamme,
kotonamme olisi ollut leipää ja suolaa.
Hän ei olisi antanut meidän vaikeuksiin päätyä,
puutteesta kituen kuin kala vailla vettä.
Marj Petrovna luottaa aina: palaavat
kotiin voittajina isoisät, veljet, isät.
Ja ne he kohtaavat, jotka nyt heidän tähtensä ovat huolissaan,
niille lahjoittavat hymynsä kuin kevään kukkaset.
„Joet, meidän perheemme yhä odottaa:
ilmoittakoon isämme, miten ovat hänen asiansa.
Voi, hän ei ole pitkään aikaan lähettänyt meille kirjettä,
ehkä tiedät, ystäväni, mistä syystä?“
Tällainen murhe Nadjan sydäntä vaivasi.
Siinä tyttönen nousi paikaltaan:
„Jokeni, sovitaan kohtaamisen ajasta“
hän pyyteli solisevalta Talalta.
Mutta kevät ei koe murheita, ei näe kyyneleitä.
Kuin terve tyttö se oli pukeutunut kukalliseen paitaan.
Se tarttui viimeisiin töihinsä
ja tekee töitä voimia säälimättä.
Monivärisin sävyin humisee toukokuu.
Ei ole vuodessa soinnukkaampia kuukausia.
Sen hyvyyden ylistäminen tarkoituksenaan
soinnuttavat satakielet viimeiset laulunsa.
Se helinä kertoo: kevät, laajalle leviät,
pellot, niityt vihreiksi värität.
Karjalaumat kulkevat ruohikkoista, pehmeää jokiluhtaa,
hyvillä mielin ihmiset niistä puhuvat.
Kolhoosin pelloilla jatkuvat kyntötyöt.
Kuljettavat auraan valjastettuja hevosia koko päivän
nuorukaiset, heitä kovasti kulku väsyttää.

Yksi traktori piti heikkoa jyskettä.
Lähtevät ukot, akat pitkin peltoa. Vakasta
heittävä siementä kynnettyyn maahan.
Tarkkaavat jyviä, samaan aikaan iloisesti
ja hyvillä mielin puhelevat keskenään.
Ystävän sana voimistaa ihmisiä.
Siksi he polkevat maata lujasti.
Mutta vaikeuksien raudanmustanokkainen haarahaukka
heidän sydäntään hitaasti kalvaa.
Vain murehtii, itkee sydän sykkivä,
kun murhe sitä painaa.
Joka päivä kulkee pitkin Čejgaa postin kantaja,
voi, kulkee Kalininien talon ohitse.
Ei löydä Nasta penkkiä, millä levähtää.
Huohottava jo kauan sitten vaikenä. Miksi näin?
Murhe on valmis naisen rinnasta repimään
sydämen, siksi se potkii kuin kiukkuinen hevonen.
Toisinaan Nasta piiloutuu surunsa mukanaan:
hänen lapsensa älkööt nähkö häntä.
Ja yksikseen hän itkee surullisena
ja valittaa: päivät kuluvat niin raskaina.
Nadja näki pihasta äitinsä,
alkoi pyydellä: „Älä itke, äitini.
Vaikeuksille et tee laudoista aitausta,
et sen tietä kyynelilläkään aita.
Katso, äiti, meidän kotimme on lämmin, hiljainen,
ei siihen ole tähän mennessä raskasta murhetta tullut.
Isäni kirjoittaa: “Meille tulee se kevät,
jolloin teistä jokaisen minä näen“.
Uskon, että jokainen isän sana on ihan totta.“
Nasta katsahti Nadjan silmien pohjaan
ja vahva lämpö valui hänen rintaansa,
Heti hän tunsu omien tunteidensa muuttuvan.
Hän sanoi hiljaa: „Kiitos sinulle, tyttäreni.
Sinä kasvat lempeäsieluseksi ihmiseksi.
Tunnet, näemmä, raatamisesta nääntyneen sydämeni,
aina ajoissa minua auttamaan tulet.“
Ja yhdessä kotiin äiti ja tytär tulivat.
Nasta hymyilee: „No niin, poikiani katson...”
Pojat leikkivät ja puhelivat keskenään,
Eivät tienneet mitään äitinsä itkemisestä.

...Kun Iksa-metsän puiden välistä
laskeutui iltarusko, ja lämpeni kuin uuni,
omien naapureittensa luo Katja Klikova
tänä hiljaisena hetkenä varovaisesti meni.
"Kuulepa, Nasta, hyvä vanha ystäväni"
ystävä katsoo talonemännän päälle
"Miksi annat murheen niin kalvaa itseäsi?
Jopa koko kaunis vartesi on painunut.
Kuuntelepa, mitä lehdessä kirjoitetaan:
Meikäläiset menevät yhä eteenpäin.
Fašistit peräytyvät länteen, kuolevat kuin elukat.
Meidän maastamme heidät on häädetty.
Hengissä oleva ei lähetä kirjeitä – hän voittaa vihollisen.
Ihmiset hengittävät keveästi, iloiten.
Sitten tulee uusi viesti puolisoiltasi.
Täällä sinä autat omaa miestäsi, Nasta.
Kylän surulliset päivät ovat varmaan jo helppoja?
Me haluamme voiton suuresta sodasta.
Siksi pidämme käsissämme lapioita, ohjaksia...
Meidän täytyy yhä suunnitella paljonkin.
Nyt on edessämme hyvin tärkeä työ:
maa on kynnettävä omilla maillamme.
Se sitä vaatii, katso vaikka vasempaan tai vaikka oikeaan.
Autan teitä, Nasta ystäväni, omalta taholtani.
Mutta tiedän, että siemenperunanne eivät riitä,
annan teille niitä nelisen puutaa,
mutta millä kynnämme sen maan?
Sinä luultavasti ajattelet kolhoosin hevosia.
Ne koko päivän auroja vetäen kulkevat.
Minä, Nasta, mielessäni hämmästelen sitä,
kuinka nyt jotkut tekevät lehmien kanssa kyntötyöt..."
Mutta Nasta sanoi: „Taas sinä meidät pelastat.
Nyt ei ole kenelläkään voimia kaivella maata.
Sanotaan: kun keväällä et kylvä, syksyllä et keitä...
Mekin jo valjastamme Mazijka-lehmän.“
... Aurinko katselee suoraan rauhallisen Tala-joen pohjaan.
Se joki odottaa luoksensa, mene vain.
Se Iksa-metsän suon suureen rotkoon
tuo kirkkaassa vedesssänsä hopeisia helähdyksiä.
Nadja katselee jokea ajatuksiinsa vaipuneena:
"Lyhyitä ovat sinun alkulähteittäsi ajat..."

Tänään neljännen luokan kanssa näes
ne jaoin, Tala. Nyt sinne toiset menivät.
Osaan hyvin kirjoittaa ja lukea.
Kartasta löydän maat, kaupungit ja joet.
Olen oppinut hyvän huonosta erottamaan.
Kirjat ovat järkeviä, auttavia ystäviäni.
Siihen Marj Petrovna, kuin oma äiti,
opetti, joka päivä meidät kuin satuun sisään vei.
Kuljetti meitä tiedon teitä,
avasi meille tästä elämästä uuden suunnan.
Me hänelle kukkia annoimme lähtiessä.
Hän yritti meitä kaikkia syleillä.
Kiiltävät pisarat kierivät silmistämme,
opettajamme kyyneleitä kuivaili.
Jokeni, elämä tuli vielä vaikeammaksi.
Meidän perheeseemme kevättyöt toivat
karvaan murheen: Mazijka-lehmämme sairastui.
Harvoin maidon makua saamme maistella.
Se paha tuli äskettäin, aamuruskon aikaan,
kun niitylle kylän karjalauma kuljetettiin
ja siihen aikaan Katja-siskoni ja äitini
rautaiseen raskaaseen auraan Mazijkamme valjastivat.
Et tiedä, kuinka se onneton kitui!
Näytti siltä, että oman vapautensa takia se mylvi.
Se kahteen suuntaan raskaat länget yritti viskata
ja kuin pyytäen putosi polvilleen.
Oli lujasti solmittu sen kaulaan
eteenpäin vetävä kulunut köysi.
Mazijka köyden mukaan liikahteli,
maan povellet jätti mustan juovan.
Siten, ystäväni, muutamina päivinä oli kynnetty
omamme ja Katja-tädin kasvimaa.
Sitten länget, köydet oli heitetty aittaan,
lehmän otti vastaan sinun ruohikkoinen rantasi.
Me äidin kanssa kellarista kannoimme pois
kylvöperunat kaikki tyynni.
Aamusta iltaan lapioimme niitä
kasvimaan pehmeään multaun, kevään lämpöön.
Ja meille jäi tyhjään suureen kellariin
vain pimeää rakastavia hämähäkkejä.
Palaisimmepa, jokeni, taas siihen aikaan,

jolloin keitimme perunoita ja herneitä.
Minun pikkuveljeni on kuin nuoret tammet lakastuneet.
Pikku Andrej kyselee: „Äiti, miksi aina meille
lehdenvihreitä kakkaroita leivot?
Leivo meille perunoista leipää.“
Äitini meitä lämpimin sanoin rauhoittaa,
päättään riiputtaen uunin eteen siirtyy.
„No, huomisaamuna“, taas hän paistinpannussa
vetää uunista lehtikakkaroita.
Vetää kulhon, maitoa sen pohjalla.
Vaikka köysien juovat jäivät Mazijkan nahalle,
se kuitenkin maitoa antaa meille.
Minun täytyy sen takia jopa hävetä.
Jokeni, sinun ylitsesi on kumartunut lehteviä oksia,
jo alkulähteet ovat ne hyvin pesseet, huuhtoneet.
Tyhjät laarit, kellarit Miša-veljen ystäviensä kanssa
pahantekoon saattoivat.
Äskettäin istutetusta perunamaasta
mullan sisästä poikaset niitä vetivät.
Minä näin heidät Iksa-metsän reunalta:
ne lähtivät perunoita keittämään.
Ne kaikki näyttivät minusta tutuilta ihmisiltä.
Halusin, etteivät ne hälisisi pahanteostaan
kylässä terävin jutuun ja siksi vaikenin.
Heidän vanhempansa älkööt olko levottomia heidän vuoksensa.
Katja-tätini Rämeikköä kuljettuaan
ei kertonut, kuinka, kuin pääskyselä,
me syöksyimme pellolle metsästä tultuamme,
syödäksemme keräsimme vasta kylvettyjä herneitä.
Nyt lähdän, jokeni. Lepäsin sinun rannallasi.
Helisevä vetesi minulle laulun lauleli.
Tähän mennessä äitini farmilta tuli Tähdellä,
on niin levoton – isältä ei ole tullut kirjettä.

9

On kulumassa sodan neljäs raskas kesä.
Maan povellet se painaa kiviset askeleet.
Surullisessa odotuksessa joka päivä
kuluu kylmän kuukauden pituisena.
Kolhoosin suurissa aitoissa tuohon aikaan

edes kourallista jyviä on vaikea löytää.
Ihmisillä lainehtivilta pelloilta
nälkäisenä lähteä, palata ei ole halua.
Tiheä, vihreä ruis kohosi vyötäisille.
Herne kuiskii: „Katsos, kuinka suureksi kasvoin“.
Viljat lainehtivat, toistaiseksi niitä ei voi syödä:
norkkoja ja tähkiä ne vain solmivat.
Vähän kuteita vatsalle on Iksan metsässä:
sieniä ei toistaiseksi ole, tuomenmarjat ovat raakoja helmiä.
Voi, monet ihmiset elävät sen voimalla:
Aina tuovat siitä lehtiä ja myös hevонhierakoita.
Siksi jokaisesta avatusta ikkunasta lehahtaa
keitetyn, vihdotun ruohon vahva tuoksu.
Pitkin kylää se tulvii kuin kitkerä joki,
jota pakenee jopa koira.
Siten sota ja nälkä – nuo kaksi
elämää vastustavaa vihollista koostivat voimansa.
Ne puristavat väsyneiden ihmisten heikkoja hartioita,
nyrkeillä heitä hakkaavat.
Eilen Nadja leikki pikkuveljiensä kanssa.
Ne hänen kanssaan visertelivät kuin pääskysel.
Kolmisin he odottivat, milloin tulee uusi aamu.
Se tuli, tyttönen ei noussut vuoteesta.
Kylmästi katselevat hänen siniset silmänsä.
Hänen ruumiinsa oli heikkona, päänsä pyörii kuin vesimyllyn ratas.
Ja Nadja tuntee kipujen kylmyyden,
ja kylmään hän putoaa kuin syvään kuiluun.
Hän katselee ja kuin sumun läpi hän näkee:
hänen äitinsä on levoton, kutsuu auttajia.
Hän on pannut kätensä rinnan vasemmalle puolelle,
kuin särkevää sydäntä pitelisi.
Ja Katja tätikin hermoilee murheissaan:
„Tyttären otsa on peittynyt hikeen“
hän sanoi, kääntäen pään äidin lääkärin puoleen.
Tuo juuri kuivaili Nadjan kasvoja.
Ja lääkäri kuunteli sairasta,
hän ei katso Nastan, vaan hän katsoo Katjan silmiin:
„Tuo tauti on tunnettu: tyttö on puoliksi nälkiintynyt,
teidän täytyy nopeammin miettiä,
kuinka selviytyä tuholta. Se, niinkuin ruoste,
ihmisen terveyden ja voimat murtaa.

Tšejen asukkaiden asemesta se pudotti jo kymmenen,
työntekijöiden perheitä se supistaa.
Nopeasti hallinnon edustajat mieltivät – yksimielisinä,
kuinka auttaa ihmisiä.”
Mutta Katja sanoi: „Tuli aika vapauttaa vesimyllyt,
jauhaa jauhoiksi tarkistettu ruis.
Joka taloon, jossa on sairas,
täytyy jakaa hiukan jauhoja.
Viljan voima – sairaudesta pelastava –
auttaa nostamaan ihmisiä jaloilleen...”
Katjan jälkeen puhui esimies Pelin:
„Ystävät, olette ymmärtäneet minut oikein:
ne ruisjauhot, jotka on jauhettu,
minä lupasin heinän niiton ajaksi.
Kesän työt – vaativat paljon voimia:
täytyy suuria taakkoja nostaa, kantaa.
Niittomiehet tulevat ja heinäsuovain koostajat,
täytyy heitä paremmin ruokkia.
Nälkäisenä ei voi koota korkeita suovia.
Toinen puoli heinästä jää niittyyn.
Mistä sinä talvella saat rehua, Katja?
Pakkasaikaa et voi piilossa viettää.
Lehmille, lampaille et pidä esitelmiä,
ne eivät tule puoluekomiteaan sanomalehden ilmoituksen perusteella.
Silloin virheiden takia meidät kutsutaan kanssasi, Frolovna,
puoluekomiteaan siellä käyttämään puheenvuoro.”
Kulikova nousi seisomaan. „Jos he kutsuvat meitä, me lähdemme.
Puoluekomiteassa eivät varmaankaan nälkää tunne?
Hyvänä esimiehenä ihmisille olemme,
jos nyt heitä autamme. Eikö niin?”
„Juuri niin, juuri niin!” heti kuin vesiputoukseksi
solisevat puot mielet yhteen solahtivat.
Ne mielipiteet omaksuttiin Čejn kylän elämään,
ihmiset pitivät niitä arvokkaina ja hyödyllisinä.
Myös Kalininien taloon ne mielipiteet omaksuttiin.
Niiden tulo jätti ilon ihmisten sydämiin.
Kerran Nasta tuli kotiin ennen aterian aikaa.
Hän kantoi ruisjauhoja pienessä säkissä.
„Jo riittää, nälkä, jo tarpeeksi olemme sinua sietäneet.
Meitä jo inhottaa sinun tyhjä kauhasi”
sanoi äiti ja jauhoista, lehivistä valmistettavien kakkaroiden

taikinaa alusti pöydän päällä viivyttelämättä.
Uunissa tuli alkoi kuin kukko leikitellä
ja kuumaan paistinpannuun kakkarataikina joutui.
Keitettyjen lehtien tuoksu alkoi hitaasti huojuua,
mutta peräytyi. Pitkin kotia levisi viljan ilma.
Andrej odottaa, Miša ja Nadja hymyilevät:
“Viljan ilma jopa antoi meille voimia, voi voi!
Sinä kakkaroita sivelet kuin voilla,
Ne ovat niin maukkaita, niin pehmeitä, äiti...”
Kului parisen viikkoa, lihaa
Kalininien suuri perhe söi.
„Hevosta ruokkivalta Andrej-ukolta
meille niin maukasta vatsantäytettä tuli“
Nasta hiljaa puheli.
„Kuulemma sudet yöllä hyökkäsivät Tähtien kimppuun ...“
Esimies käski antaa lihaa ihmisille
Meillekin sitä jakoivat.“
Nadjan silmissä kyyneleet alkoivat välkkyä,
ja hänen kasvojaan pitkin niitä valui ketjuna:
„Äiti, jos tätä et olisi kertonut,
olisi ollut parempi, sääli hevosta.“
He voivottelivat, mutta söivät kuitenkin lihaa.
Näin tekivät hyvin vihaisina,
tyhjä vatsa iloa tuntematta.
Niin kauan kuin se oli vahva, hampaat, kynnet kunnossa.
Nadjasta tuntui, kuin aamusta iltaan
kylä yhä viikatteita kallitsi, teroitti.
Siinä aurinko kosketti Iksa-metsän puiden latvoja,
ja Katja astui Kalininien kodin sisään.
Hän sanoi: “Mennään huomenna heinää niittämään.
Sinua, Nasta, odottaa tällainen työ:
rupeat keittämään ruokaa kaikille.
On otettava viikatteet... terveydeltään heikkojenkin.
Lähdet sinäkin, Nadja, niitylle johdattelemaan,
tänään etsi, varaa lehmuspuinen työkalu.
Sillä voit sitten levitellä aamulla
ystäviesi kanssa niitettyny heinää.“
Niin tuli Nadja niitylle, joka oli levinneenä
Tala-joen rantaan, kukilla kirjailtuna.
Heinä on vaiti – viikatteella kaadettuna.
Tyttönen oli sen kukkivana nähnyt.

Nyt Nadja sitä kepillä kääntelee,
kiiruusti ottaa askeleen askeleen jälkeen.
Ystävät puhelevat, sirkuttavat kuin pääskysel,
jotka ovat lennelleet, kohonneet niityn ylle.
Vanhoille niittäjille – jo riittää,
heidän panostaan on kylliksi yhteisissä töissä.
Keppiänsä heiluttaa Pelinin Tiška,
pää kumarassa kulkee eteenpäin.
Hänen ruumiinsa on lihava, hän ei päästä ääntäkään,
hänen päänsä peittävät mustat paksut hiukset.
Hän hymyilee harvoin ystävilleenkään,
hänen silmänä ovat kuin kaksi loistavaa helmeä.
Hänen vierellensä astelee Griša Kulikov.
Hänen mustissa hiuksissaan on auringon loistoa.
Nuorukainen on suoravartinen, leveäharteinen,
huulillansa hehkuu ystävällinen hymy.
Heidän lähellään on Galja Surina. Kuin kirkas joki
hänen hopeinen äänensä helisee.
Tyttonen näyttää nuorelta koivulta,
joka pehmeitä lehtiään helisyyttää.
Pitkin leveää niittyä, jota kylän lauma
tänä vuonna kertaakaan käyttämättä,
kulkee Katjan työprikaati –
kukaan ei tuolloin puhu mitään.
Katja-täti itse kulkee etummaisena –
notkeavartinen nainen, kaunisvartaloinen;
paksu palmikko riippuu selkää pitkin,
kasvoilla häivähtelee ruskon värinen veri.
Terävä viikate väikähtelee naisen kädessä,
niityn osittaa kuin silkkikangasta leikkaisi.
Kukat kasteisia, kuin hunajalla pirskotettuja,
niiden hengitysilma poveen työntyy.
Lähellä on tulella kattila,
ilmassa on ruuan aromi.
Nasta siinä keittoa keittää. Pitkin niittyä
höyry höllyy ja kutsuu jokaista luoksensa.
Nadja kokee rauhoittavaa mielihyvää:
hänellä on oman äitinsä apu.
Siksi työ, hyvin raskaan kuorman rattaina,
vaikkakin naristen, aina menee eteenpäin.
On kuuma aika. Aurinko, kuin kultahiuksinen tyttönen,

hypähti Talan puhtaaseen veteen uimaan.
Tuuhealehväisen pajun alle, Nastan ympärille
lähes koko kylä kokoontui hälisten.
Nasta ruokaa jakaa kulhoittain.
Lihaa ei tarvitse jokaiselle panna.
Kevyttä rasvaa nousi keiton päälle.
Lusikat ojennettiin kuitenkin kuin lihakeittoon.
Monet vaimoista, niittäjistä
omia pikkulapsiaan varten piilottivat
ruisjauhoista leivottuja leivänviipaleita.
Hyvältä maistuu lihakeiton kanssa lehtevä leipä.
Tuuulokset heinän hajua yhä levittivät.
Niin kauan kuin asukkaat eivät uudelleen lähtisi jokiluhtaan,
prikaatin esimies heitä suostutteli, kehotteli:
„Aamulla kuljin Iksa-metsän aukeamaa,
näin siellä niittämättömiä paikkoja...
Leikatkaa heinä jopa maan pintaa pitkin,
tänä vuonna se ei ole korkea eikä sankkaa.
Hyviä uutisia sanomalehdet jälleen tiedottivat:
fašistien kimppuun meikäläiset iskivät.
Kuin aamurusko heilahteleva oma lippu
takaisin maan rajalle tuli.
Köyhyyttä, puutetta vastaan tässä olemme menossa,
siksi vain harvoin laulamme lauluja.
Pellon voimalla voittajiksi tulemme,
ei tänään, huomisin kypsyy vilja...”
Ihmiset lähtivät. Kiiruusti mennessään
heidän otsalleen hikipisarot nousivat.
Ja terävinä salamoivissa viikatteissaan
loistelevat hyvin monet auringot.

10

Ihmiset tekevät työtä talikoin, viikattein.
Kuin hyvät isännät he varjelevat kallista aikaa.
Hevoset korskuvat, rattaat kahisevat luhdalla,
vaikka hitaasti, heinäsuovat yhä nousevat.
Lähenee heinän niittämisen päätös.
Nadja saapuu luhdalle.
Hän yhä auttaa äitiä keiton keittämisessä:
kuorii perunat, kulhot pesee puhtaiksi.

Kun heidän keittonsa on kypsäksi kiehumassa,
silloin Nasta Nadjan kotiin lähettää,
yksikseen jääneitä pikkupoikia katsomaan.
Hän itse odottelee yhä niittäjiä.
Nytkin tyttö Talan yli vievää siltaa
kulki, kiirehtii, huohottaa.
Hän kantaa ruokaa täynnä olevaa astiaa,
kahdelle pikkuveljelle keitetty keitto on kuumaa.
Tuolla jo on heidän kotinsa. Kuin vihreästä silkkikankaasta
ruohottunut polku porraspäähän vei.
Tyttöstä vastaan, melkein kuin maan povesta,
nousi postinkantaja ilmeisen vastahakoisesti.
„Tässä on teille“ sanoi hän horjahtaen,
ja antoi nopeasti kirjeen Nadjalle.
Ja hän meni kiireesti tämän ohitse, päättään kumartaen,
voisi sanoa, ettei hän mennyt, vaan liukui hänen ohitseen.
Tyttönen hermostui heti.
Ikäänkuin ympäristökin hermostuneena humisisi.
„Sydämeni, hitaammin jyskytä, ole hyvä“
Nadja kuiskaili ja lukee kirjeen:
„Teidän miehenne Aleksej Gurjanyč Kalin
katosi kovassa taistossa tietymättömiin.“
Tyttö kuumeni, aurinko niin paahtoi –
hiki kihosi Nadjan ruumiille ja kasvoille.
Tyttönen lukee uudestaan: „Gyrjanyž Kalin
katosi kovassa taistossa tietymättömiin.“
„Isäkulta, kuinka sinua rakastin, säälin...“
Nadja alkoi kirkua. Hän kumartui syvään,
pani astian portaalle. Lähti juosten
polkua, joka vie Talalle.
Hänen sydämensä tykyttää kuin kidutettuna,
hänen silmistään tippuvat kyynelleet maahan.
Jokikin vaipui ajatuksiin, senkin kasvot rypistyivät.
Sen alkulähteet kiiltävät kuin surulliset silmät.
Sen yllä pajujen lehdet kuin vihreät kirjeet
värisevät tuulosessa, suhinansa kylmää.
Nadja puhuu: „Jokeni, paitsi äitiäni,
sinua parempaa surujeni jakajaa ei ole.
Meidän kotiamme, ei voi sanoakaan kuinka suuri
musta murhe odottamatta kohtasi.
Vihollisen luoti jätti meidät isättömiksi.

Nyt ei voi kenellekään lähettää rintamalle kirjettä.
Kuka rupeaa meitä ilahduttamaan?
Sodasta emme voi nyt odottaa ketään.
Äitini ei tiedä: kirjeen kuin surujen kopan
hänen lapsensa otti omaan heikkoon käteensä.
Hänen sydämensä rinnassa kuin pyydystetty sorsa
pyrkii kuin ansasta karkaamaan veteen.
Voi, tulee sekin aika, jolloin tämä raskas uutinen
osuu äidin sieluun kuin kylmä kivi.
Pelkään, että äiti suurta surua ei kestä,
että hänen sydämensä lakkaa tykyttämästä.
Mitä sen hyväksi voi tehdä, että äitini kestäisi?
Sinä joki, sano sana,
kuinka äidin voi onnettomuudelta suojata?
Sydämeni toive on – eläköön hän aina.
Vaikenet... varmaankaan et halua iskeä
hopeisia lähteitäsi, rantaasi niitä rikkoo.
Nyt ehkä minunkin on vaiettava
siitä kirjeestä? Vaan mihin päivään saakka?
Minua kalenterin lehtien kääntely
ja ajan vietto alkaa päivästä päivään
luonasi, Tala, syvästi murehduttaa,
isän vuoksi kanssasi saattaa itkemään.
En tiedä, kuinka kauan minun täytyy näin nyyhkiä.
Tämän kirjeen kätken poveeni.
Kun aika tulee, vedän sen esiin. Tala-kulta, sinä kaunis,
Tästä salaisuudesta pidä sinä vain tietosi.“
Ja Nadja lähti. Hän huojuu kuin koivu,
jota vahva vihuri taivutteli ja hätyytti.
Hänen perässään sinertävä Tala-joki –
hänen hyvä ystävänsä – surullisesti katseli.
Nasta panee voimansa yhteisiin töihin.
Voi, hän huomaa: hänen kanssaan puhuvat ihmiset
hänen silmiinsä katsoessaan kuin jostakin
yrittävät häneltä yhä kysellä.
Jopa hänen vierestään eivät heti menekään –
yhdessä paikassa vähän aikaa viiptyvät.
Äidin sydämeen sattuu kuin naula
sen lävistäisi, sen kivut ovat raatelevia.
Nadjakin jostakin syystä ihan muuttui:
tuli surulliseksi, hänen kasvonsa kalpenivat.

Kuin suuri paino olisi pantu tyttösen harteille,
virkeys kaikkosi hänen ruumiistaan.
Katja kuiskasi ystävänsä korvaan:
„Nasta, minä kuulin, että teille tuli kirje.
Siitä tapahtumasta on kulunut jopa neljä
vuorokautta. Miksi et ole ruvennut siitä kertomaan?
Kylä elää joka päivä sen odotuksessa.
Siksi rintamalta saapuvat uutiset, kuulemma,
ovat yhteinen asia. Teille lähetetyssä kirjeessä,
ystäväni, ei kai ole ollut huonoja uutisia?“
Nasta horjahti. Hänen kasvoillaan on ryppyjä.
Vapiseva käsi painaa sydäntä:
„Meillekö tuli jonkinlainen kirje?
Usko minua, minä en tiedä siitä mitään.“
Katja sanoi: „Se kirje oli annettu Nadjalle.“
Nasta voihkaisi: „Kutsukaa Nadja tänne.“
„Hän ei ole täällä. Tule, mennään nyt Čejn kylään.“
„Voi, löytäkää se kirje. Pelastakaa elämäni!“
Heti Nil ja Katja suhisevalta niityltä
hevosella Čejn kylään Nastan kuljettivat.
Hänen kyöneleensä heidän sinne ajaessaan
läpikotaisin hänen esiliinansa kastuttivat.
Ja näin kävi: Nadja oli kotona.
Siinä nariseva ovi avautui,
sisään astui hänen äitinsä, kyseli kyöneleitä nieleskellen:
„Kerro, lapseni, mihin kirje on kätketty?“
Tytön valtasi heti epäröinti.
Tyttö katseli tulijoita hermostuneena.
Äidin silmissä kaihersi pyyntö,
josta kuin koko talo kohisi.
Ja Nadja antoi omalle äidillensä kirjepaperin.
Heti kun Nasta otti sen,
hänen päättään pyörrytti ja hänen silmänsä sulkeutuivat.
Kuin sata naulaa olisi työntynyt hänen rintaansa.
Hänen sydämensä keinahtelee kuin satutettu lintu.
Aivan kuin hänet olisi valjastettu vetämään raskasta kuormaa,
jossa ränsistyneet rattaat narisevat.
Polun mittaan niiden järjestys sekaantui.
Lattia keinahteli äidin jalkojen alla,
kuin taivaalle köyden päällä ripustettu kehto.
Päivä alkoi pimetä ja ajatus katkeili,

Nasta vaipui kuin kuiluun putoisi.
Noin tunnin kuluttua äiti tuli tajuihinsa.
Ikäänkuin kissa sydäntänsä raapisi,
synkät ovat silmänsä, kasvot kuin vahaa, keltaiset.
Jäykkä koko ruumiinsa, kuin kovettunut.
Hänen rinnalleen sen paperin painoivat.
Hän hengähti: „Haluan jäädä yksikseni.“
Ja kun kaikki lähtivät pois, hän lukitsi oven,
ja surullinen ääni alkoi kuolinitkun:
„Voi, odottamatta nousi myrsky loimuava,
meidän maahamme vihollinen hyökkäsi kuin myrskytuuli.
Nokimusta pilvi nousi sinitaivaalle,
minusta erosit, Leksej ysäväni.
Erotit lapsestasi, vanha elinkumppanini,
jätit pesäsi, kirkas kipinäni.
Kylän taakse sinut saattelin,
murheisella äänellä itkin sinua kirkuen.
Karvaita kyyneleitä itkin sinua kiljuen.
Voi, en häihin, Leksej, sinua saatellut.
Minun auringonvaloni, vanha ystäväni,
aamuruskoni, sydämeni rakastettu.
Tulinen sade syöksyi päällesi,
punainen veresi virtasi jalkaisi alla.
Voi, suoran vartesi myrsky taivutti,
kirkkaan sielusi vihollinen anasti.
Voi, en tiedä minä, missä on hautasi,
voi, mihin haudattu suora vartesi,
missä puolisoni, sinun ikuinen kotisi,
mihin asettui lepoon kirkas sielusi,
kuka asetti kätesi rinnallesi,
kuka kuuli viimeiset sanasi.
Ehkä, ystäväni, ruumiisi on rotkossa,
voi, syvällä virtaavan joen pohjassa.
Varo, multaan sinä sekoitut,
ehkä pieniksi tilkuiksi olet repeytynyt.
Jos tietäisin, missä olet, ystäväni,
jos kuulisin sinusta, rakkaani –
seitsemän maan poikki vaeltaisin,
yhdeksän meren yli luoksesi lentäisin.
Voi, tammisen ristin sinulle pystyttäisin,
paratiisin kukkia sinulle istuttaisin.

Sydämeni sisimmän sinulle paljastaisin,
polttavan suruni sinulle avaisin.
Voi, silmäni sammuivat perääsi huutaessani,
keltaisiksi lehdiksi muuttuivat kasvoni,
voi, valkea lumi peitti pääni,
mustiksi kekäleiksi muuttui sydämeni.
Kaiken aikaa olen odottava sinua,
koko elämäni tulen yksinäni viettämään.
Kuin tammet, koivut kasvavat lapset,
lapsenlapset täyttävät valmiit talot.
Elämänkulku saa tarpeellisen järjestyksen,
ainoastaan sinua ei ole joukossamme.
Kullallakaan en voi ostaa sinua,
kyynelmerelläkään sinua ei voi saada takaisin.
Voi, itkemällä, kirkumallakaan sinua ei voi herättää,
voi, sydämen sanoillakaan sinua ei voi tänne kutsua,
kullanpalani, vanha ystäväni,
rinnassani, sydämessäni rakastettuna elävä.“

Marizj Kemalj

(syntyi vuonna 1950)

Venäjän kirjailijaliiton jäsen, tunnettu ersäläinen runoilijatar. Vahva sanomalehti-kirjailija. Äidinkielen, historian, kirjallisuuden, taiteen syvällinen tuntija. Oman kansan, sen tapojen selvittäjä, elvyttäjä. Hän pystyy paitsi punomaan sanat sointuviksi ketjuiksi, myös kankaat koristamaan kirjailuin: ersäläispaidat – naisen paidat, naisen pukuun takakoristeet, miehen paidat. Laulujakin hän heläyttää – kutsuu jatkajia. Hän oli „Mastor-ava“-yhdistyksen perustajia. Hän oli myös folkloristis-etnografisen „Lamzurj“-yhtyeen koostajia. Säveltäjät ovat säveltäneet hänen runoihinsa musiikkia. Hän on ersäläinen kaunis, viisas nainen...

Tätä lukiessa monet jo ymmärtävät, kenestä on puhe – missä häntä ei muuten tunneta. Sanomme: tämä on Čilisema (Auringonnousu) -lehden vastuunalainen sihteeri Raisa Stepanovna Kemajkina, Marizj Kemalj. Hänen synnyinkylänsä on Čaunzan PikkuMarizj-kylä. Hänen vanhempansa olivat maanviljelijöitä, kylässä ikänsä eläneet. N.P.Ogarovin mukaan nimetyn Mordovian valtiollisen yliopiston filologisen tiedekunnan opinnot päätettyään R. S. Kemajkina opetti omassa koulussaan ersän ja venäjän kieltä ja kirjallisuutta. Sitten hän työskenteli tasavallan Kansalliskirjastossa ja Sjatko-lehdessä, mistä hänet otettiin ersäläisen Čilisema-lastenlehden toimitukseen.

Kas tässä mitä sanoo runoilijatar itse itsestään:

„Kaikki alkaa syntymässä. Minäkin alan siitä. Synnyin elokuun – omenakuun – 13. päivänä. Isäni, Kemaj Stjopa, koko ikänsä kynti, kylvi maata, leikkasi, korjasi viljaa, oli sodassa alusta loppuun; äitini, Igan Polja, teki työtä pellolla ja kotona, sota-aikana hänelle annettiin mitali. Paitsi minut hän elätti, kasvatti kolme poikaa. Isän opiskelua oli ollut seitsemän luokkaa, ja äitikin tuntee kirjaimet. Tästä huolimatta he antoivat minulle enemmän kuin elämän. Isäni luki hyvin mielellään. Lapsuusajalta parhaimmiksi muistoikseni jäivät ne talvilauantait, jolloin isäni illan hämärtyessä palasi Čaunzan MTC:stä, peseytyi, söimme vähän yhdessä, ja hän veti laukustansa kirjan. Me kaikki kapusimme uunin pankolle ja ... pääsimme satujen maahan.

Isän ja äidin vuoksi minä olen hyvin onnellinen ihminen. He eivät milloinkaan puhuneet tyhjämpäiväisiä sanoja „kasvatuksesta“, he tekivät koko ikänsä raskasta työtä ja kuin huomaamatta panivat tämän tästä meidän sydämeemme sen kauneuden, joka vastasi heidän omassaan olevaa.

Runoja aloin kirjoittaa koulussa opiskellessani. Tietysti venäjän kielellä. Ersäksi kirjoitin ensimmäisen runoni 27 vuotiaana, julkaistavaksi annoin niitä kolmikymmenvuotiaana. Tällä tavoin en alkanut lainkaan liian nuorena käydä nuorten kirjailijain kohtaustilaisuuksissa. Ensi askeleet ottamaan auttoi minua A.K.Martynov. Hän antoi luottamusta omiin voimiin – aloittelijalle tämä merkitsee hyvin paljon.

Kuukauttakaan ei työajastaan Marizj Kemalj työskennellyt toimittajana! Mutta Mordovian reuna-alueillakin lähes kaikissa ersäläiskyllissä hänet tunnetaan. Hän kävi Virossa ja Suomessa, hän saa kirjeitä ja lähettää vastauskirjeitä tunnetuille suomalais-ugrilaisille tiedemiehille. Hän on julkaissut kaksi kokoelmaa runoutta: Lavsj 'Kehto' (vuonna 1988) ja Štatol 'Kynttilä' (1994). Hänen runojaan on Virossa ilmestynyt kahdella kielellä kokoelmassa Nile avat – nile morot 'Neljä naista – neljä laulua'. Tämän lisäksi hän on koonnut kaksi hyvin kuuluisaa kirjaa: Synj uljnestic erzjat 'He olivat ersäläisiä' ja Jovksonj kužo 'Sadun aukeama'.

Monta kertaa hän valmisti ja vietti iltoja, kohtaamisia, uhrilaisuuksia, jotka näytettiin tasavallan televisiossa.

Ersäläiset nimet

Purgaz, Promza, Aris,
Valguž, Kemalj, Marizj –
muinaisia isoisain nimiä,
voimakkaita olivat tekonsa.
Litava, Mazjargo,
Kemalj ja Kastargo –
muinoin päättyivät aikakautensa,
lauluihin jäivät heidän nimensä.
Merkityksellisiä, sointuvia, kauniita –
kyntäjän, kaanin –
nimet olivat isäntiä,
kuin Luojan lähetyksiä.
Oi, ersäläiset nuoret miehet!
Oi, ersäläiset nuoret naiset!
Miksi lapsianne Žorat,
Tanjušat ja Slavat?..
Missä ersäläinen luonteenne?
Missä ersäläinen hahmonne?
Miksi suunne lauluna
ainoastaan „Vatsa tyhjä?“
Muinaiset isoisät,
isoisain isoäidit
antakoot meille voimia
ja puhukoot puolestamme.
VITAVA, LIJANA,
KASTUŠA, VIJANA,
ERJGELA, ARTANA
me teitä odotamme!

Rukous

Vuoren huipulla öiselle taivaalle
katselen silmiäni räpäyttämättä,
kutsuvan sieluni sen puoleen
sormenpäilläni varovasti ojennan.
SuuriLuojaJumala! Ylinen Jumalani!
Kasvosi ovat minulta piilossa.
Ja kuitenkin kaiken köyhyyteni
ilmoitan Sinulle, koko sydämestäni Sinuun luottaen.
En pyydä Sinulta kultaa, hopeaa,
varjele minua kateudelta.
Mitkä ovat tarpeen, toiset ottavat ne,
en puhu isotellen.
Löydä syyni, raskas syntini,
pahat sanani, jos ne on sanottu,
vihaiset ajatukseni pyyhi, oikaise,
älkööt ne sieluuni asettuko.
Anna minulle järkeä, kirkkaita ajatuksia,
elämän voimaa ja terveyttä.
Sinun apuusi on suuri luottamus,
ilon tunne joka päivä!

Puhe isoisille

Isoisät, isoäidit,
Tuonelan asukkaat,
totuuden tuntijat,
puolestamme puhujat!
Me teitä emme näe,
mutta nähkää te meidät!
Suuri kirkas voimanne
meitä koskettakoon,
rakkautenne suuri lämpö
tulkoon sisäämme.
Lämmetkööt sydämemme,
elpykööt sielumme,
päämme pystyyn kohotkoot,

parantukoot ruumiimme.
Sydän riemuitkoon:
Olemme Jumalan lapsia!
Olemme Jumalan lapsia!
Olemme Jumalan lapsia!

Kun olen surullinen...

Kun olen surullinen,
ja kaiho raastaa sieluani,
ojennan käteni Sinulle
taivaalle, missä elät.
Jumala! Kirkkaalla valollasi
pyyhi pimeys ympäriltäni.
Näytä: missä ovat viholliseni?
Kuinka voin heidät tuntea?
Kun huhut liikkuvat,
ovat menossa turhat puheet,
keveät siipeni painuvat,
tuhot tulevat portistani.
Jumala! kirkkaalla valollasi
pyyhi pimeys ympäriltäni.
Näytä: missä ovat viholliseni?
Kuinka voin heidät tuntea?
Kun kaikki minulle paha on liikkeellä,
onneni vain hymähtää.
Kuin ihmisen sisääni panevat,
ja lauluni alkaa kaikua.
Jumala, kirkkaalla valollasi
pyyhi pimeys ympäriltäni.
Näytä: missä ovat ystäväni?
Millaisia ovat heidän sielujensa hahmot?

Rakkauden silta

Koivikko, vihreä nurmi,
joessa loistava hopeinen vesi.
Tässä, tässä me sinun kanssasi
pystytimme rakkauden sillan.

Kesäyönä, kuutamolla,
koivut meidät piilottivat.
Vihreät lehdet korvia kutittivat:
lempeitä sanoja kuiskivat meille.
Syksy nosti kylmät tuulet,
kultaiset paidat vartalolle puki,
luotin sinuun, odotin puhemiehiä –
mutta ne tulivat vain toverille.
Mihin nyt menen? Kenelle rupean puhumaan?
Mihin panen sydämeni surut?
Menen metsäisen joen rannalle,
ja veteen viskaan ne.
Varasta, joki, minun harmini
seitsemän pellon tuolle puolen.
Vedenemonen, silkkihiuksinen,
pese minun loukattu sydämeni.

* * *

No, nyt sinäkin kävelit ohitseni –
sydämeni taas kahtia halkesi.
Huomaan: minulla ei ole naisen onnea.
Muunlaisen onnen antoi minulle Jumala.
Ei, en juokse sinun jälkeesi,
rakkauden sanoja en sinulta pyytele.
Sinitaivaan pilvien taakse
kätkeydyn syksyisen auringon tavoin.
Ei, en juokse sinun jälkeesi,
ruumistani en kaulaasi ripusta,
kyyneleitäni en vartalollesi tiputa,
sydämeni minä itse raudalla päällystän.
Alan laulaa ersäläisiä lauluja,
kunhan Jumala antaa äänen!
Älköön kadotko ylpeä luonteeni,
jossa Tjuštjan mielipiteet kaikuvat.

* * *

Minusta tuntui:
hän on jättänyt minut, lähti se rakastettu...
Sielu kuoli,
mihin tarvitaan ruumis?
Ja vielä sinä heitit
kiviä ikkunaan:
tuntui, että syysajaksi
uudestaan muuttui kevät.
Onnellisena aikana
minä en juolahda mieleesi:
Hyvää on keveä kantaa –
sen minä itse tiedän.
Muistele minua,
kun taakkasi tulee raskaaksi –
minä puhumatta
asetan sen harteilleni.

Helmikuussa

Katson ikkunasta pitkään talviyöhön:
Pakkanen murtui. Taivaalla on yksi tähti.
Kuu kuin vanhan metsänemon viisaudenhammas
loistaa keltaisena vastaani, kuin rintaan pistäisi.
Tyhjässä kodissani kylmä hiljaisuus helähtelee.
Pitäisikö sytyttää tuli? Ehkä, ikäväni se karkottaisi...
Lämpimän huivin heitin harteilleni –
Talvi tuossa tuokiossa menee ohi. Kesä mieltäni huoltaa ...

Muisto

Ersäläisäiti minut synnytti maailmaan,
ersäläisisä minut nosti jaloilleni.
„Äiti“ oli ensimmäinen sanani kielelläni,
veikot, sisaret kasvoivat vierelläni.
Viisi talvea minulta siinä kului.
(Sodan jälkeen kymmenes oli menossa.)
Naapureiden luota tuli äitini juosten:
„Eläimiä luetteloidaan! Lammas nopeasti navettaan!“
Vanhan lampaan, joka oli poikinut yöllä,

panivat navettaan. Mihin poikaset kätkeä?
Isoveljeni – poikanen. Välähdys – hän ryömi kellariin,
käsissänsä – kintaan kokoinen poikanen.
Minut nopeammin nostettiin uunin pankolle,
polvilleni työnnettiin toinen pentu:
„Pidä hyvästi, ettei se määy!
jos ne luetteloidaan, ei kintaita, ei saappaita!“
Riepujen sisään kätkeytyi kaksi hengitystä,
molemmat poikasia, ihmisen ja lampaan.
Kaksistaan eivät ymmärtäneet mitään
ja vavisten tykyttivät heidän pienet sydämensä.
Koulussa, hyvin monen vuoden kuluttua,
minulle sanottiin: „Neuvostot ... kansan valta...“
Pitkän aikaan ei mennyt lapsen päähän:
miksi sitten piilouduttiin tältä “vallalta“?!
Kyselinkin äidiltä. Hän sanoi murheellisena:
„Ne ajat ovat menneet vinhaa vauhtia!
Verot, lapseni, puristivat, nahka nyljettiin,
voinen voilla, villainen villalla;
me teimme kaikki päivät työtä pellolla,
meille pinottiin palikoita maksettaviksi...”
Kyhmyiset kädet painuivat raskaina,
huokaisi äitini, menneisyys varmaan muistui mieleen:
silloin hän odotti kuudetta lastaan.
Raskauden takia eivät “työpäiväyksiköt” muuttuneet.
Tuomitsivat äidin. Ja viiden päivän takia
koko tulevan vuoden teki “pakko”työtä äitikultani...

* * *

Jälleen erosimme metsän reunassa:
lyhyt keskustelu ja surullinen suudelma.
Kahtaalle veivät omat tiemme:
minulle – lähtö, sinulle – tulo kotiin.
Suljen silmäni ja kuin elokuvissa
näen jälleen eromme paikan,
kuinka katselet perääni ruispellon päässä
ja kuinka kiireesti sätkän sytytät...

* * *

Kiitos sinulle, että et minua rakastanut,
kiitos sinulle, että et minua muistellut.
Tiedän: kohtaamisesta tuli mitätön,
peräytyy kauemmaksi päivästä päivään.
Puristin sydämeni käteeni,
ja odottamatta mieleeni muistuiivat
asemalaituri, poutapäivä ja käsi –
vaunun ikkunasta silta minulle.
Huiskutti käsi ja katosi,
sielu siihen vaununosastoon sisään meni.
Pyörät pyörivät ja alkavat vaikeroida...
Todellako sydämesi uinuu?
Sinä et mitään luvannut.
Minä en mitään pyytänyt.
Kiitos sinulle, että et minua rakastanut,
kiitos sinulle, että et minua muistellut...

* * *

Minä en tiedä, en tiedä, en tiedä,
miksi katseesi jälleen kohtasin?
Minä en tiedä, en tiedä, en tiedä,
miksi annoin sydämeni korventaa?
Miksi iloitsin jälleen kohtaamisesta?
Halusin siepata sirun onnea?
Ilmaan jäivät riippumaan vaikeat kysymykset,
kuin terävä kirves riippuvat pääni päällä.
Sinne ja tänne pyöritän kultaisia sormuksia:
Ne eivät meitä yhteen solmineet.
Muinaisen tien asetan pirstaleina paikoilleen...
Yksinäisyys vastassani irvistellen näyttää hampaitaan...

* * *

Torkahtivat kuuset, metsä on hiljaa – lepäilee.
Tuuli, kuin kissa, kulkee ovesta edestakaisin.
Lumitähtiä neulasiin työntää,

kuulemma, paitoja puille ompeluttaa.
Kuljen itseni kanssa hiljaa puhellen,
Raskaat mietteeni jätän, metsän sisään ne heittelen.
Kuin syksyn lehdet ne kariskoot,
niin sieluani kaiholla eivät muserra.

* * *

Tyttöaika kuin satakieli laulelee,
keski-ikä kuin käki kukahtelee.
Kuka kertoo sen: millaisena lintuna
vanhuus elämässä suutaan rypistää?
Minä oveni ja ikkunanikin salpaisin –
älä tule sisään, vanha tätini, et ole tarpeen!
Laulakoot satakielet, käet murehtikoot –
kunhan eivät korpit eivätkä haarahaukat!
... Eivät sulkeudu ikkunat ja ovet,
vuodet ovat pitkin ruumistaan teitä ja polkuja uurtaneet.
Tyttöaika itseään ei täysin tunne –
äitiydellekin vanhuus vain kirkuu...

* * *

Kuinka monesti yritinkin onnen tavoittaa,
kuinka monesti yritinkin elämäni järjestää!
Kaunein kukkasin kevät minua houkutteli.
Miksi syksy karvaalla heisipuulla kestittää?...
Kun sinulle, rakastettuni, päivät kävivät raskaiksi
ja surulliset yöt loputtoman pitkiksi,
ojensin, kuin hukkuvalle, käteni,
sydämeni jalkaisi alle panin sillaksi –
ja sinä kuljit sitä. Uudestaan elpyi katseesi:
tulviva vesi virtasi, peräytyivät raskaat surusi.
Se silta sortui: sen taakan paino oli hyvin suuri!
Se paljon tuskaa joen pohjaan hautasi.
Kuinka monta kertaa yritinkään onneen tarttua,
kuinka monta kertaa yritinkään elämäni järjestää!
Kaunein kukkasin kevät minua houkutteli.
Miksi syksy karvaalla heisipuulla kestittää?..

* * *

Kohtaaminen oli normaaliaikaan:
„Milloin? Pitkäksikö aikaa?“ kysymys noin vain.
Jopa silmät pelkäsivät katsoa suoraan:
puheet jatkuvat – kuin suoloja pilkkoisi.
Erokin tapahtui normaaliaikaan:
taas oli puhuttu tyhjiä sanoja.
Se suru ahdisti sydämiä kuin vanne,
salaiset katseet – kuin nuolia.
Pois lähtiessäni ojensin sinulle käteni:
käytöstapoja ei loukata!
Sinun kuumassa kourassasi kylmentynyt käteni
suli kuin jääkokkare.
Rakastettuni! Tyttöajan lauluni!
Nyt, kun onni kiukuttelee,
tunnen: ei käteni sinun kuumassa kourassasi –
kohmeinen sydämeni lämpiää!

* * *

Jos olisit, armas, rukiin olkena,
takiaisena vartaloosi takertuisin.
Jos kasvaisit korkeana vihreänä pajuna,
humalana ympärillesi kietoutuisin.
Jos olisit, armas, kivisenä vuorena,
paksuna sammaleena pitkin rintaasi leviäisin.
Jos olisit syntynyt, rakastettuni, metsäsaarekkeeksi,
solisevana purona lävitseesi virtaisin.
Jos olisit, armas, tuomikkona,
satakielenä lehvistöösi menisin.
Jos olisit kuuna sinitaivaalla,
minä tähdeksi vierellesi syttyisin.
Luoja määräsi meidät ihmisiksi syntymään:
sinut – mieheksi, minut – ersäläisnaiseksi.
Samaa kieltä kanssasi puhumme
... emmekä toinen toistamme ymmärrä.

* * *

Voi, jälleen linnut lähtivät lentämään,
voi, jälleen kesä minua kuljettamaan.
Voi, jälleen pimeää syksyä vastaan ottamaan,
voi, jälleen vihaista talvea odottamaan.
Syksy tulee – kaihon tuo minulle,
talvi tulee – tuo harmin aiheita.
Keneltä ja mistä voin pyytää apua?
Kenen taakse pahalta kätkeydyn?
Kun murheet, niin kuin salamet, tönäisevät,
ja raskaat kyneleet silmistäni tipahtamassa,
mistä löydän itselleni pelastuksen?
Kuka auttaa vahingon kestämaan?
...Aivan hitaasti ääneni kohotan
ja surullisen laulun aloitan.
Laulu murheeni kietoo, ottaa
ja sydämeistäni valollansa siirtää.

* * *

„Ketään et rakasta. Sielusi on kylmä...“
Niille sanoille minä nauroin halveksivasti.
Sinun silmäsi kuin solvatun lapsen
surulliseen sumuun upposivat vieressäni.
Ketään en rakasta... Sieluni on kylmä...
Kuka suuremmat tuskat koki:
Kenen sydämeen rakkaus ei herännyt?
Entä kuka osattomana rakasti?..

Syntymäpäivänä

Kesän loppu. Puutarhassa omenain tuoksu.
Auringonkukka raskasta päätään riiputtaa.
Ohi kiisivät neljäkymmentäseitsemän vuotta
siitä, kun kättilö napani leikkasi.
Neljäkymmentäseitsemän kertaa elokuu
tuulosella pudotti omenansa,

ja kaiken yötä hoikka sirppikuu
leikkasi taivaan kypsät tähdet.
Kolme askelta jäi puoleen sataan.
Siinä alkaa vanhuus tukea hakea.
Aika rientää kuin tulvavesi keväinen,
kiirehdin rakkautta kumartamaan.
Haluan tarttua siihen, mikä oli irti päästetty,
kiirehdin jakamaan löytyneen, säästetyn,
elämän pyttyyn suljetun,
toisten silmille näkymättömän.
Kumarran häntä, joka rakasti minua!
Ilmoita syyni, milloin en sinua rakastanut...
Maahan kumarran sitä, jota minä rakastin:
Jumalaisen onnen sain silloin kanssasi kokea!
Vaikka tuskaili, vaikka kohmettui sydän:
mitenkään toisinaan et voi sitä estää.
Tuskailut muuttuivat valoisiksi lauluiksi –
sinä tämänkin laulun hinnan tiedät!
... Kesän loppu. Puutarhassa omenain tuoksu.
Auringonkukka raskasta päätään riiputti.
Ohi kiisivät neljäkymmentäseitsemän vuotta...
Huomenna nousee taas kirkas aurinko!

Žuravlev Čislav

(1935)

Ersäläinen runoilija Čislav Žuravlev syntyi v.1935 huhtikuun 27. päivänä Samaran alueen Suuren Tolkanin kylässä. Tämä ersäläinen kaunis alue antoi hänelle viisaat omaiset. Hänen lapsuusaikansa kului isoisän ja äidin vanhemman sisaren hallussa. Tämä poikasen tati, Akulina Ivanovna, oli myötätuntoinen ihminen. Hän koko elämänsä ja sydämellisen rakkautensa antoi Čislaville. Lapsuudessa tati joka aamu herätti poikasen: “Nouse, poikaseni, luoksesi tuli satu.”

“Mitä minulle satu toi?” silmiään avaamatta kyseli Čislav tädiltään.

“Mielestäni ohukaisia” sanoi Akulina Ivanovna salaperäisesti.

Tai hän mainitsi muun ruuan. Mitä hän oli keittänyt, valmistanut, sen hän mainitsi. Sillä tavoin alkoi jokainen päivä.

Lapsuusaikana Čislav alkoi rakastaa ympäristön kylien kauneutta. Kesän kuumina päivinä poika asteli Tolkan joella ja pyydysti kaloja. Talvella hän hiihti suksilla, isoisänsä kanssa kävi jäniksiä pyydystämässä.

Iltaisin naapurit tulivat isoisän, Aleksej Petrovičin luo. Tämä aika miellytti Čislavia suuresti. Kaikki kuuntelivat gramofonia. He lauloivat sen mukaan. Oli tullut myös paljon satuja tuntevia. Kuitenkin eniten satuja tunsu Akulina Ivanovna. Hänen kertomansa miellyttivät kaikkia.

V.1943 Čislav Žuravlev alkoi opiskella koulussa. Maassa käytiin suurta taistelua fašisteja vastaan. Kaikki odottivat tietoja rintamalta. Tuolloin opiskeltiin ersäksi. Viidennellä luokalla Čislav alkoi kirjoittaa runoja. Hänen ensimmäinen opettajansa oli ersäläinen runoilija V.K. Radajev. Vasilij Kuz’ mič paljon voimia ja intoa pani pojan kasvattamiseen. Täytyy tähdentää: V.K.Radajevilta Čislav Žuravlev sai oppia koko elämänsä ajan.

Čislavin isä Grigorij Aleksejevič ja äiti Natalja Grigorjevna kasvattivat kuusi lasta. Isä koko elämänsä ajan teki työtä autonkuljettajana, äiti teki kaikenlaista työtä pellolla ja kotipiirissä. He molemmat rakastivat laulua, heillä oli hyvin kauniit lauluäännet.

Runojen kirjoittamisessa Čislav Žuravlevia auttoi suuresti Mihail Vtulkin. Nuorelle runoilijalle hyvät ihmiset olivat kuulemma kertoneet, että on sellainen runoilija kuin Vtulkin – Suuren Tolkanin kylän miehiä, joka nyt elää Saranskin kaupungissa ja tekee työtä Erzjanj Pravda -lehdessä. Niin Čislav Žuravlev pitkään miettimättä lähetti hänelle runojansa. Nuorelle runoilijalle tuli Vtulkinilta pitkä kirje. Toisin sanoen kaksi kirjettä kahdellakymmenellä neljällä sivulla. Mitä runoilija yritti sanoa, ei mahtunut yhteen kirjekuoreen, sellaiseksi hän sen teki. Sellaisia kirjeitä Čislav Žuravlev ei koskaan ollut kirjoittanut eikä ollut hänellekään kukaan kirjoittanut...

Niin kaunis kieli kajahti niistä kirjoituksista, että Čislav oli kuullut sellaisia sanoja vain tädiltänsä, kun tämä kertoi satuja. Ja myöhemmin V. K. Radajevilta, hänen kunnioitetulta opettajaltaan. Mihail Vtulkinin käsin kirjoittamat kirjaimet hymyilevät, onhan hän itsekin runoilija.

Ensimmäisessä kirjeessä Mihail Vtulkin kiitti Čislavia siitä, että hän oli taas alkanut kirjoittaa ersäksi, ja kertoi, kuinka täytyy lyhyesti kirjoittaa... Paljon kirjeitä ja paljon neuvoja, paljon lämpimiä sanoja sai Čislav Žuravlev Mihail Vtulkinin kirjeissä.

Čislav Žuravlevin runoja “Manej vasolkst” (‘Kirkas avaruus’) alkoi ilmestyä ensin yhteiskokoelmassa “S’oks’en’ c’ec’at” (‘Syksyn kukkia’), sitten kirjoissa “Kargon’ vajgel” (‘Kurjen ääni’) ja “Valdo ojme” (‘Kirkas sielu’). Näin kuvaa hänen luomistyötään Mordovian kirjankustantamon päätoimittaja T. S. Bargova: “Luen Čislavin runoja ja silmieni eteen nousee kirjailija itse. Hänen siniset silmänsä katselevat lempeästi, hän on painanut päänsä alas, hän kuuntelee... Ja jo kun hän sanan aloittaa – kuin puhdasta jokea kuuntelet, siksi vielä miellyttävämpiä ovat, kun hän itse lukee runojansa. Tuntuu, kuin hän panisi joka sanaan sielunsa, rakkautensa... Kuljettu on elämän pitkä tie, jolla oli paljon kohtaamisia, suruja, murheitakin, kärsimyksiä – mutta sielu kuohuu elämän rakkautta.. Ja niin nämä runot syntyivät.”

Kirjallisesta tuotannostaan Čislav Žuravlev sai M. A. Castrénin seuran palkinnon.

Tolkan kylä

Kuin valkea lintu lyhyt yö
laskeutuu taivaalta Tolkanin laidalle,
vadelmapensaaksi punertuu taivaan reuna,
koivu kuiskuttaa korviini laulun:
Tolkan kylä – sydämen kehto,
viisaan lapsosen kasvatuskoti,
se joka kanssasi sen vastahakoisesti jakoi,
se sinun uniasi näki eikä manannut.
Jokainen kovaosainen näki ystävänsä,
jotka synnyinkyläänsä jäivät.
Toisen maailman pimeä yö
lähetti tänne omien äitiemme helmaan.
Kiipeän katsomaan Tolkania
Čihan vuoren laelle – ja sydämeni ilostuu.
Muistan – lähden metsään sienestämään,
väsyn – kaadun, tempaan kukan käteeni.
Kauniissa kylässä synnyimme –
mikään toinen paikka meitä ei niin miellytä,
tämän sananparren merkitys on rautainen:

„Lapsi ei toista äitiä löydä.“

Kevätilta

Kevät on raskaudentilassa. Kuu naureskelee.
Joki eksyi – kylään tuli.
Syöksyi pellolta lumi mäkeä alas,
tulvaan tähtönen putosi.
Toiveeni täyttyi: tämän minä tunnen.
(Tähden putoaminen – tämä on ilon merkki.)
Luonasi ollessani olen jälleen nuori.
Kuin eilen olisit tullut vaimokseni.
Poikamme kasvaa järkevänä, hyvin –
Luoja antoi hänelle vahvat suonet.
Lapsemme kiittää eteenpäin ratsain.
Kuinka selviytyy hän pelloista, vuorista?
Sydämeni tykyttää. Tähdet karisevat.
Kuukin tulvaveteen putosi.
Iloitse, iloitse, maan povi,
sinulle tuli taas uusi laulaja!

Viška Mariz´

Tytär-vuori katsoo kuun alta
pientä ersäläiskylää Viška Mariz´.
Syksyilta on tukalan kuuma ja kirkas,
ilma, kuin lapsen sielu, puhdasta.
Muinaisajan vahvan kansan pesä,
varakas kylä, terveiden lasten kehto,
sinun taloissasi on ympärivuotinen kesä
(omin silmin minun piti se nähdä).
Kerrotaan, että ei heti, kuin sadussa,
valon jäljessä laskeutunut asfalttitie.
Pitkän ajan myötä oli ukkojen rukouksissa
uskoa: meitä Aurinkojumala lämmittää...
ersäläiset, viisaat, hyvät isännät,
kylän ihmiset kiittävät tästä sinua.
Sinä autat heitä. He ovat sinulle veljiä, sisaria –
Tässä sinulle kaikki ojentavat kätensä.

Agan´ Kolja, Nikolaj Ivanyč!
Omaan kylääsi nyt taas tulevat.
Sinua äitisi katselee kuin keväistä kukkaa.
Kotikin tuli valoisaksi, kuin päivällä.
Aga-eukon ilo – suuri.
(Vierailijat hänelle SuuriLuojaJumala lähetti.)
Kodin täyttää kanakeiton tuoksu.
Äiti piirakkapöydän keskelle pani.
Emäntä kestityksen taitaa,
tietää, kenelle mitäkin sanoja on sanottava.
Vieraiden tulopäiväksi hän aina säästää
maitoa, lihaa, sieniä, ja keittää munia...
Pöydässä keskustellaan paljon.
Sodan nälkäaikaa taas muisteltiin:
pakkastalvea: ikkuna peittyi huurteeseen.
Aga-tätini tuli kasvimaalta.
Pikkulapset kieppuvat hänen ympärillään,
kuin keltasuiset varpusen poikaset –
heidän äitinsä heitä odotteli, nyt he eivät lainkaan pelkää,
lähtevät ulos, kantavat halkoja ja päreitä.
Auttavat kaikessa. Odottavat. Keitto kiehuu,
mihin heittävät auringonkukkaöljyä.
Silloin oli vaikeaa hyvä lasten elatus.
Paljon lasten kasvatusta – ersäläinen tapa.
Kasvatit poikia,tyttöriä, ersäläisäiti –
he eivät etsi työn helppoa loppua.
Tämän takia monet ihmiset sydämellisesti,
Aga-täti, hyvää toivottavat sinulle.
Minäkin sinulle, kauniin lapsen äiti,
tulen laulun sanoissa olevin kiitoksin
Tytär-vuoren lakea ruohona
ja lumikukkana eteesi putoan.

Vieras

Poika kumarsi kirkasta jokea
ja kuin kauhasta alkoi juoda.
Joi kyllikseen, käveli hiljaiseen kylään,
jonka ympärillä kasvoi korkeaa kauraa.
Se kaura kuiski pitkin jokea

(pellolla olivat omat laulunsa).
Lähellä solisi sointuva puro.
Viileä tuulonen tavoitteli kuuman auringon tulta.
Vieras kuuntelee eikä ymmärrä,
kuka häntä noin kohottaa?
Kuka hänen sydäntään lyö?
Kuka taivaalta hänelle naureskelee?

Kehtolaulu

Nuku, lapsonen, nuku,
torkahda, isäsi kaltainen.
Nuku, nappinenä, –
rauhoitu, äläkä kysele.
Oma isäsi luoksesi
unijärveä ui. –
Nuku, silmäsi ummista.
Isäsi orin sinulle tuo.
Nuku, omenakasvoinen, –
isän kaltainen lapsi.
Jos sen ymmärtäisit, tietenkään
näin et olisi nauranut.

Sydämen laulu

Laulu viljaa kylvää,
kastelee kukkapenkit,
niittää, leikkaa, kokoaa,
metsässä lehmiä paimentaa.
Laulu vihaa vähentää,
ottaa vieraat vastaan ja saattelee.
Laulu – kansan sielu,
joka kasvaa sanoiksi.
Mutta sinulle, kylä,
sanon – älä pelkää,
vartioi tapojamme,
lisää laulun kuumuutta.
Vihollisen laulut kaikuvat,
omamme – syrjään siirtävät...

Kuka meille etsii
tämän liukkaan tien?
Yhtä vain haluan:
äidinkieltä varjella,
sitten ersäläisenä lauluna
sijoittua ersäläiseen vereen,
mahtua jokaiseen taloon,
missä laulu nukkui,
ja auringon valon lämpönä
lentää sieluihinne.

Neuvoja

Kiukkunen sana satutti
ihan niin kuin pommi, –
rauhottava sana –
valui kuin lääke.

* * *

Paljosta puhumisesta,
taaksepäin peräytymisestä –
työt jäävät
eivätkä valmistu.

Jokaisen sanan hitaasti
ota omasta päästäsi,
sano se omalla kielelläsi
ja oikein hyväntuulisena.

* * *

Milloin ei olisi yhdessä
yhteisen työn tekijöitä,
ei olisi voimaa järjessä –
silloin kaikki sen näkevät.

* * *

Pakkasajat ovat meneillään,
aurinko ja kuu tulevat esiin.

Kenelle sielun sijoittavat –
se kohoaa kuin vuori puolestasi.

* * *

Halua selviytyä,
tunne maa jaloissasi.
Murra epäily,
yritä voittaa kateellisuus.

Kirje

Kun sydämen pohjaa murhe polttaa,
kun rintaa riuhtovat tuli ja jää,
silloin sinun pitäisi minulle kirje lähettää...
Kuinka elät, voit nyt yksiksesi?
Kun sinun lähettämäsi kirjoitusta näen,
silloin kanssasi kohtaan uudelleen.
Minua odotat puutarhanne takanurkalla,
minne minä tulen rikotun sillan yli.
Kuka on syyllinen – että vanhat tiemme erosivat?
Kuka pysähtyi polullemme?
Älä kuvittele: „Lähti rakkautemme „
... Se elää yhä –
lähdettä puhtaampana!

Isoisä

Olit kuin nuori, isoisä, kun
aina tarvitsit hyvää maata,
paljon, paljon hyvää multaa...
Pyrät meitä hyvin kasvattamaan.
Kuinka paljon kynnit! Kuinka paljon kylvit!
Maa pehmeni sydämesi voimista.
Isoisä, silloinkin on voimasi suuri,
kun lapsenlapset pellolle juoksevat.
Ja sinun laillasi kuin isännät kulkevat,
yhteisessä työssä ihan kiihtyneinä.
Ja kun minä heidän suuntaansa katselen –
hekin rakastavat maata kuin isoisä.

Kaikki kyntävät, äestävät, kylvät, –
hyviin käsiin sinä annoit maasi,
tämän hyvin tiedät, isoisa.

Illalla

Nukkui metsä, pelto, lepäsi maa.
Kasvimaan päässä, siinä lammikossa lintu kirkui.
Minua katsellen isoisäni ruoskaa punoi,
isoäitini paikkasi housuja.
Minun kanssani he puhuivat sitten paljon.
Torkun. Paino takertui silmäluomiin.
Isoäitini huoahhti:
„Menitkö uimaan?“
„Tietenkin se meni“ isoisäni sanoi valittaen.
Ja hän itse haisevaa piipunvartta imi,
kun hän rauhoittui – hän katsahti, kuiskien alkoi puhua:
„Et voi riisua, poika, jaloistasi päällyskentä,
koko päivän ne juoksentelevat, väsyvät, sinulla on nälkä ...
älä mene yksinäsi uimaan,
älä ikinä elämässäsi mene sinne lähelle.
Ilman sinua meille tulee vaikeaa.
Se sinun pitäisi ymmärtää.
Isoisäni kohotti nauraen ruoskaa,
yskähti kouraansa, sitten taas sanoi:
Kulja-mummo, katsopas, lapsi nukkuu.“
Mummoni katsoi ja pelkäsi sanoa sanaakaan.
... Korkeasieluiset ihmiset kasvattivat järkeä, –
ikuisena lämpönä he jäivät vereeni.
Ehkä siksi sydämeni ei ole kivinen
ja sieluni aina haluaa heidän tasolleen?

Hylätty talo

Oljella katettu talo,
sinua en kironnut,
kun olit kylmä,
kun olit kuuma.
Minä sisäsi elin, –

ensimmäiset sanani sanoin
äänekkäässä lapsuusiässä:
„Äiti! Isä! Leipää!“
Eletään nukkumatta,
oljella katettu talo.
Aina kasvatit lapsia,
keitit, leivoit, ompelit...
elit niin kuin pystyit,
omaisuutta säästit,
kun lapset hajaantuivat –
jaloilta kaadut.
Nyt tammi ylläsi
kahisee kuin syyllinen, –
kultaisia terhoja pudottaa
pitkin ryppyistä otsaasi.
... Kaikki muut lähtivät kauan sitten,
jäi vain tammi.
Se varmaankin parhaiten
tarttui maan suoniin.

Sinulle, armas

Ersäläisnainen – pehmeä ääni,
kirkas katse, lämpimät kädet...
Sinulle armas, soi lauluni
pysähtymättä yötä päivää.
Sielun kuumuudesta sulii lumi,
puiden latvoista huurre karisi.
Satakieli ennen aikojaan
lämpimistä maista tuli.
Jopa Volga jäiden alta
kohisten syöksyi niitylle.
Päivä tänään on kirkas, kirkas,
ilma tänään rauhallinen, puhdas.
Leivoset kuin kellot
ripustivat vihreän pellon päähän.
Metsästä tuuli kukkien tuoksua
tuo sinulle portaiden päähän.
Kauniita lapset – itsesi kaltaisia.
Miehesi viisas, rakastaa sinua.

Ehkä nyt sanot sinä minulle:
Miksi et minua valinnut?

Turmeltu mieli

Loukattua mieltäni et voi tyydyttää,
yksi pyyntöni: lähde luotani!
Äläkä katso jälkeeni – sulje silmäsi.
Toinen ystävä itsellesi löydä.
Minä en luoksesi tule – älä odota.
(Monesti, monesti tästä sinulle puhuin.)
Turhaan lähdet ulos minua vastaan ottamaan.
... Ja minulle vuoteen sijaa levittelet keskiyöhön.
Siihen en ajankulukseni pitkäkseni käy.
Vuodevaatteeni – kylmää lunta!
Olkoot kasvosi, vartalosi vaikka Ylisen Jumalan –
kuitenkaan en sinne palaa.

Missä kuraan oli haudattu nimeni,
missä toinen tallasi tietämme, –
tätä muistellessa repii sieluani häkiläharja
ja sydäntäni iskee talikko.
Mitään nyt en tarvitse.
Vereni kylmeni, kuin talvinen joki.
Kehenkään en katso – suljin silmäni.
Mitään nyt en tarvitse!

Sotilaan äiti

Käppyrässä hän istuu ikkunan alla,
lukee kirjettä: „... Äiti, tulen pian,
älä murehdi, voin hyvin,
älä pelkää, miksi Afganistaniin...”
Joku oveen koputti,
äiti ulos kiepsahti. Kirkaisi: “Tuli!”
Kuu pilvien lomassa, kuin savutettuna.
Äidin päähän vihmoi hopeista lunta.
Äidin sielu lensi kuuta ylempänä,
montakin kertaa oli erehtynyt odotellessaan.
„Ei ole pitänyt kiirettä heidän tähtensä meidän Serjga,

hän tulee pian – näin hyvän unen.“
Niin hän miettii monta, monta vuotta,
väsymättä odottaa yötä päivää.
”... Odota, äiti, odottaessa kasvaa voimasi,
pitenee maanpäällinen tiesi.”

Ikuinen tuli

Ersäläisten eepos Maaemo
puhui sodan kielellä:
„Maa vereen vajosi!
Aurinko pilviin peittyi!
Katso, lapseni, miekka
ota äitisi kädestä.
Puolusta, poikani, minua,
aja viholliset täältä.“
Ersäläinen hiljainen mies
välähti niin kuin salama.
Hänen sielunsa tunsi
tuulen joka suunnalta.
Pelkoa hän ei tuntenut –
taisteli ersä-sotilas.
Voimia hänelle antoi Maa.
Vihollinen taipui, taittui..
Missä, milloin loukkaantui
ersäläinen, kaunis nuorukainen?
Häntä Maaemo odottaa.
Pala Ikuinen tuli.
Kirkas Aurinko ja Kuu,
kuin silmät, katsovat ylhäältä.
Koko päivän Ikuinen tuli
kutsuu kumartamaan.

Kevät

Lämpö rikkoi tumman jään,
kylmän maan lämmitti aurinko.
Kevään ruoho asfaltin kiven
kahtia halkaisi – elämä tuli!

Joki lainehtii, kiittää ja tulvii,
sen kuraisen varren peitti vaahto.
Joka kummun laki on paljas,
pajujen juurilta välkkyö lumi.
Ihminen suoristautui, rupesi kasvamaan.
Hän tarkasti omaa elämäänsä.
Alkoi kukinta pelloilla, metsissä, –
taas on ympäristö lämmin ja puhdas.

Metsä harveni

Mihail Aleksejevič Vtulkinille

Tuuli kiljui ulkona kuin lapsi,
pajut kuin ukot kantamuksineen kallistuivat.
Maa kylmästä tuulesta tyhjjeni,
tähdet mykältä taivaalta katosivat.
Metsä harveni, kukkaset nuutuivat,
vain jotkut kukkaset silmiin katsovat.
Valkeat joutsenet itkien tulivat
sieltä, missä me toissa vuonna oleilimme.
Nyt minä ilman sinua joelle tulin.
Pihlajat, tuomet, sarat huokailevat...
Joen väri – ruosteisen raudan.
Kuin hampaat narisevat jäät lammikossa.
Joen tuolle puolelle, maan poikki,
näkyö Mišatan ikkunassa tuli –
sen tulen valossa: lapsen satu,
viisasta kertomista, muinainen rukous,
sielun laulu ja Erzän maa.

Ersäläiskylä

Muinaisaikainen kirkkaiden sielujen kylä,
Čihan vuori, pelto, metsä ja joki,
milloinkaan minä en teitä pelännyt,
pelkäämättä nytkin tulen tänne.
Laskeudun hitaasti Kolmo vuoren laelta.
Pysähdyin. Katson syntymäkylääni.

Talvellakin ja kesän lämpimänä aikana
tulen tänne, kuin lapsuusaikana, sieneen.
Kuten aina, minun kyläni elää työssä.
Pelto helisee. Kylän yllä kuu.
Huutaen laulettiin Tolkan-kylän päässä,
minä kuin rihman mukaan oikopäätä menen sinne.
Vanhempieni hiljaisen talon lämpö,
lypsetyn maidon tuoksu, iltailma.
Kävelen paljasjaloin, ruohikko on kuin huopaa,
tähdet yläpuolellani kuin kakkaroitaa – suuria.
Jälleen tulin tykösi, ersäläiskylä,
tulit ja kiipesin Čihan vuoren laelle.
Vihreitä syysviljat. Tuulee. Kohta talvi.
Oleilen...Katselen, ei vain yhtä tuntia...
Se aika minut karkotti. Miksi sieluani ei voinut karkottaa?
Se jäi tänne, kukkivaan metsään?
...Tulessa palan, kyyneleet silmäni turmelevat,
sieluni kutsuu tänne minut uudelleen ja uudelleen.

Sano sana minulle

Illan hämäryys. Sataa märkää lunta.
Ylläni liukuu kirjavarunkoisia pilviä.
„Mihin sinä, ukko, nyt taas? –
Kuiskivat jälkeeni kateelliset silmät.
Kuin lintu lennän – kylän ylitse liu'un
sinne, missä sinä olet ikkunasasi alla.
Minun elämästäni tulee kuin satua,
kun, armaani, voin tavata sinua.
Avaan ovesi. Astelen luoksesi,
käteni riippuvat siipinä harteille.
Silmissäsi näen taivaan pohjan –
se syviin järviin aikeeni upottaa!
... Jälleen luoksesi lensin joen yli -
täällä on lämmin, täällä minun on hyvä olla,
täällä taas sieluni lumooa satu.
... Salli minun jäädä kanssasi!
Sano minulle sana, jotakin minulle määrää,
ehkä kipu sisästäni lähtee.
Hän sanoi minulle: „Odotin kaiken aikaa.

Tiedäthän, rakastan sinua, rakastan sinua kuin nuorena.“

Oma laulu

Oman kansan laulu,
mikä olen ilman sinua?
Ilman sinua olen miekka,
joka murtuu kuin olki.
Ja kuin nälkäinen vatsa, –
lapsi ilman äitiä.
Minä olen sinutta kuin
lintu siivittä.
Laulu, lapsuusajasta
elät sielussani –
hyvin harkiten, hiljakseen
käsket minun lähteä.
Monesti, laulu, kanssasi
selviydyin lumisista teistä.
Silloin minun oli vaikeaa,
kun ääressäsi varteni oikaisin.
Elä, laulun kehä,
öin ja päivin virkistä,
älä kuin kukka kuihdu –
lämmitä sydämemme.

Eteenpäin katsoen

Joka laulunpätkä
syntyy sydämessäni,
kuin haudottu kananpoika
se lentää auringonvaloon.
Minä lauluissa
puhun yhtä ja samaa:
„Katso eteenpäin,
katsahda taaksepäin,
menneisiin aikoihin
painuivat juuresi.
Eteenpäin katsoen –
näet kukkaset,

nouset vuorelle –
katsahdat taaksepäin –
murrat elämäsi.
Kiiruhda eteenpäin,
huolehdi ystävistä,
pidä lujasti
työtäsi kourassasi.
Tiedä, oma leipäsi –
ei ole kovaa.

Arapov Aleksandr Vasiljevič

(1959)

Ersäläinen tunnettu runoilija A.V. Arapov syntyi vuoden 1959 marraskuun 1. päivänä Dubjonskin rajonin Kenden kylässä koulunopettajan perheessä. Mutta kun häneltä kysyttiin „Mistä olet?“, oli hänen vastauksensa „Minä olen Kobalelainen...“ Kobalessa, tässä rikkaassa ersäläiskylässä hän telmi, peuhasi lapsuusaikansa, tuli paperille hänen ensimmäinen runonsa. Runous sai sijansa hänen sieluunsa, kun hän täytti kaksitoista vuotta. Jollakin tavalla kerran, kun Saša avasi ikkunan, häntä vastaan hengähti illan pehmeä viileys, mäntyisen talon sisus täyttyi tuomen makealla tuoksulla, ja poikasen sielu värähti, kun hän tummista pensaista kuuli satakielen laulua. Kuinka se lauleli! Sanoin sitä ei voi kertoa. Sašan sielu tästä satakielestä ihan kuin keveni, siinä oli iloa, levottomuutta, karmintaa... Jopa kyyneleet alkoivat juosta. Tuntui, kuin hän ensimmäistä kertaa näkisi ympäristön, tähdet, pajut, kuun, tuntui, kuin hän ensimmäistä kertaa kuulisi keveän tuulosen, jokien hengityksen. Saša itsekään ei tiedä, kuinka hänen käteensä osui lyijykynä, kuinka hän veti esiin vihon ja tunteensa kirjoitti paperille. Siitä ajasta lähtien hänen halunsa kirjoittaa runoja ei häntä koskaan enää jättänyt. Kahdeksannella luokalla opiskelleen Aleksandr Arapovin runoja painettiin Moskovassa – „Pioneeri“-lehdessä. Kuinka hän riemastui! Viikon ajan hän kantoi salkussaan sitä lehteä kouluun. Hän vain kantoi, kenellekään sitä näyttämättä. Salaa hän iloitsi omista runoistaan – se antoi Sašalle sisäistä voimaa ja uskoa omiin voimiin.

V.1977 Saša Arapov päätti Kobalin koulun ja aloitti opinnot N.P.Ogarevin mukaan nimetyn yliopiston filologisen tiedekunnan opiskelijana. Kolmen vuoden kuluttua hänet lähetettiin opiskelemaan Moskovaan – M.V. Lomonosovin mukaan nimettyyn Moskovan valtiollisen yliopiston (MGU) journalistiikan tiedekuntaan, jonka päätettyään hän oli kaksi vuotta „Mordovian yliopisto“-lehden kirjeenvaihtajana, minkä jälkeen hänet kutsuttiin työskentelemään „Сятко“-aikakauslehden runouden osaston toimittajana.

Aleksandr Arapov kiittää ersäläistä runoilijaa Pavel Kirillovič Ljubajevia. Hän auttoi suuresti nuorta runoilijaa. P.K. Ljubajev kutsui ersäläisnuoren Saranskiin nuorten kirjailijoiden kokoukseen. Siellä Aleksandr Arapov tutustui henkilökohtaisesti moniin ersäläisiin prosaisteihin ja runoilijoihin. Pavel Kirillovič Ljubajeville hän ensiksi näytti runojansa. Runoilija otti ne ja toimitti ne „Сятко“-lehteen, ja siihen ne painettiin.

Siitä ajasta ovat jo monet vedet virranneet, monet tuulet puhaltaneet, monet nuorten kirjailijoiden kokoukset pidetty. Toisinaan runoilija Aleksandr Arapov katselee taaksensa, mittailee kulkemaansa tietä, kirjoitustensa tietä: on ehtinyt ilmestyä kaksi hänen runokirjaansa: Вайгель (‘Ääni’ 1990), Вальма (‘Ikkuna’ 1992), hänen runojaan on julkaistu monissa yhteiskokoelmissa, jotka on julkaistu meidän tasavallassamme, Samarassa,

Moskovassa - Молодая гвардия ('Nuori kaarti'), Современник ('Aikalainen'), Московский университет ('Moskovan yliopisto') kirjankustantamoissa.

Aleksandr Arapovin runous on kiihdyttävää. Hän kertoo nykyisestä elämästä, synnyinseudusta, ystävästä, rakkaudesta – joka sana polttaa, koskettaa sydäntä. Ne lähtevät runoilijan sydäimestä. Hänen kirjoissaan miellyttävät synnyinseudun ympäristöä kuvaavat runot. Niissä hän sointuvasti laulaa meidän tiheistä metsistämme, hopeisina välkkyvistä joista, Kobain lähellä olevasta Buka-järvestä, silkkisistä vihreistä niityistä. Aleksandr Arapov ei iske nyrkillä rintaansa, ei huuda, kuinka hyvä runoilija hän on. Hänestä tuntuu – hänen kaunein runonsa on kirjoittamatta, se on jossakin kaukana, tuolla... edessä...Joka päivä hänen kynästään tulee yhä sointuvampia säkeitä.

Aleksandr Arapov tapaa ersäläisen runouden ystäviä. Hän soittaa heille kitaraa ja laulaa omia runojaan sydäntä satuttavina lauluina. Jokainen runoilija-bardin tapaaminen on suuren ilon aihe.

Runoilijan Вальма-kokoelmassa on runon säkein ilmaistu suuri elämänusko, sydämellinen rakkaus. Ersäläisessä runoudessa hän on omalla tavallaan virittänyt äänensä, joka koskettaa sydäntä, kohentaa tunteita, ajatuksia. Pysyköön aina kirkkaana Aleksandr Arapovin runouden ikkuna.

Nyt Aleksandr Vasiljevic Arapov on "Сятко"-aikakauslehden päätoimittaja.

Pojan laulu

Isän koti, tunne minut,
äidin koti, päästä irti minut,
koko ruumiini vie sisään,
sydämeni, sieluni rauhoita,
ylpeät sanani peruuta.
Yhä alemmaksi kallista,
lattiaan asti kumartumaan.
Voi, sanon, äitikulta,
voi, sanon, ruokkijani:
Mistä kuljeksin – ei voi kulkea,
missä oleilin – ei voi oleskella.
Voi, sanon, isäkulta,
voi, sanon, ruokkijani:
Mitä kuulin – ei ole kuultavissa,
mitä näin – ei voi tunnistaa.
Kuljin rotkomaastossa,
monien ihmisten välistä,
olkisia, lujia siltoja,
keväisiä tulvavesiä.

Kuljin suuresta tienristeyksestä,
aurinkoista reunaa, suota pitkin.
Kuljin, kuljin – kyllekseni,
poltin itseni ja kastuinkin.
Voi, sanon, äitikulta,
voi, sanon, ruokkijani:
Mistä kuljin – ei voi kulkea,
missä oleksin – ei voi oleilla.
Nuoren pojan luonteeni pois karistin,
minne tahansa sitä pudotin.
Ylhäällä, alhaalla sitä kuljetin,
kuin vihreä puu sitä tiputin.
Polttavin silmin minua tarkkailitte,
kylmin sanoin minua kastelitte.
Kauan sitten sairastin,
kauan mainettani kohottelin.
Voi, sanon, isäkulta,
voi, sanon, elättäjäni:
mitä kuulin – ei ole kuultavissa,
mitä näin – ei voi tunnistaa.
Polviin asti jouduin kiusaukseen,
lanteita myöten vajosin kiusaukseen.
Kuraa pois pyyhit – se pyyhkiytyy,
mutta luonne – sitä ei voi lakkauttaa.
Päätäni käännettiin – se ei kääntynyt,
keräsin järkeä – sitä ei kertynyt.
Otin kantamuksen – sitä ei voinut kantaa.
Otin velaksi – sitä ei voinut maksaa.
Oi, olen matkaan lähettävä,
olen ikävöivä ja odottava.
Oi, äitikulta, ruokkijani,
oi, isäkulta, elättäjäni...
Kas, olen matkaan valmistautuva,
kas, itseni vuoksi olen elävä.
Tätä teille ei voi kertoa,
tätä teille ei voi tiedottaa.
Kuljin, kuljin – tulin perille,
Vasta nyt minä ymmärsin,
nyt minä aloin tietää,
millainen on teidän arvonne, tasonne,
mitä teitä te kuljitte.

Millaista intoa osoititte,
mitä vahinkoja saitte kokea,
kuinka minua rakastitte.
Isän koti, tunne minut,
äidin koti, päästä minut matkaan,
Koko olemukseni sisään vien,
sydämeni, sieluni rauhoitan,
koko olemukseni tyyntän.
ylpeät sanani peruutan,
yhä alemmas taivutan,
kunnes lattiaa kosketan.

* * *

Kylmä tähti, kaunis tähti,
varjele minua, lämmitä minua –
se on Tjuštjan ajalta, ikivanha,
ja kuitenkin se on minun.
Se taluttaa pitkin maata kädestä pitäen.
Kun kompastun, se nostaa pystyyn,
pitelee kädestä, kutsuu, näyttää suunnan...
menehtyisin ilman sitä.
Kenenkään se ei anna tulla riistetyksi,
ei varastetuksi, ei kenenkään päälle salli sylkeä,
ei kenenkään anna tulla tallatuksi,
ei tulla kaadetuksi takaa ajetunkaan.
Kylmä tähti, kaunis tähti,
se ei karkaa, se ei kiukustu –
ystävä lähti, nuotio sammui –
tähteni, tähtöseni jäi.
Tähti, tähti, kaunis tähti...
sydän kuiskii, nyhkyttää:
Tähti, vanha ystäväni,
sinä vain et minua petä.

* * *

Laulu sydäimestä

Minun sydämeni... oli levälleen avattu,
kuin ovi: astukoon sisään, joka paleli, lämmitelkööön.
Kerran tuli vieras, ympäriinsä tarkkaan katsellen,
ja jäi. Hän miellytti minua kovasti.
Surut kahtia – niin me elimme.
Ilot kahtia – työt hyvin sujuivat.
Kuinka me toisiimme luotimme!
Mutta kerran vieraani toisen sydämen löysi.
Minun sydämeni, en tiedä, mistä syystä,
hän otti ja heitti nokkosiin.
Kuinka kirkui sydämeni, kun se poltti itsensä!
Arvelin, tuli loppu, ei voi herättää henkiin uudestaan.
Nousin varovasti, kun sieluni heräsi eloon.
Kun ensiksi ympärille katsahdin,
sydämeni ... tuntui kuin jäätyneen...
Varmaankin pidin sitä liian kauan avoinna.

* * *

Ulkoilma itki, itki – lopetti.
Alkoi jälleen ...
Löi ikkunaan – mitä kertoi
kylmä tuuli?
Mistä kirkuu salasanoin,
mitä lupaa?
Alkavat kiroilunsa ennen aamua
vanhat pajut.
Puhut, puhut itseksesi,
silmiäsi pyyhit,
sisästäsi okaita, vanhoja okaita
vetää yrität.
Se yö nyyhkyttää, voivottelee, voihekii.
vaikeroi, torkkuu.
Sielu lattialle kumartuu,
henkeä vetää, puhaltaa.
Liikahtelee, liikahtelee toiseen suuntaan,
ei pääse liikkeelle.
Vedät, kiskot vanhaa piikkiä,

se ei irtoa.
Luottamusta yhä elvytät,
turhaan vain.
Itkua koko yö –
voi, niin pitkä...
Sielu uupuu – hypähtelee
kuin varpunen.
Penkin päähän puheesi rauhoittuu,
ei se kuulu.
Vaivut ajatuksiisi ja ymmärrät,
ja ... tähän törmäät:
tältä tuulelta et pakoon pääse,
et voi siltä kätkeytyä.
Täytyy sielun oppia,
täytyy levätä:
vanhan piikin ajaksi se jäi,
sitä ei voi vetää.
Ulkoilma itki, itki – lakkasi,
alkoi jälleen...
Iski ikkunaan, mitä kertoi
kylmä tuuli?

* * *

Pehmeässä paikassa
lämpimässä notkossa
olen pannut makuulle – ylitseni
jonnekin kauaksi
keveä, kuin aalto,
valkea pilvi ui,
valkea pilvi ui,
itseään ei tiedä, minne.
Jossakin on kukkoja,
kukot sisässäni kiroilevat,
jossakin koirat
haukkuvat ja murisevat.
Jossakin veistä
sielun takia hiotaan,
jossakin puolestani
varikset vapisevat.

Kuivaan kyöneleeni
paidan hihan päällä:
tulevat raskaat ajat,
tulevat jolloinkin...
kunhan vain onnellisia
olisivat lapseni,
kunhan vain onnellisia ...
minä itsekin jo jotenkin.

* * *

Kinokset ovat puhtaita kuin nuorikon unet,
ne hengittävät, kun eivät ehtineet koviksi puristua.
Ääneni on keveä ... yhä luotan –
Luoja antoi minulle tunteja, ja monta.
Astelen verkkaan kylän keskustaa,
astelen ... Tuuli on lupaava ja pehmeä.
Koivut, heisipuut asettuvat vasten sydäntäni –
joka oksa huolestuttaa ja ilahduttaaakin.
Kirkkaita, kirkkaita ovat aamuiset ajatukseni,
myöhemmin rupean niistä nauramaan.
Tämä – myöhemmin ... niin kauan kuin eivät ajat muuttuneet,
ja niin kauan kuin kinokset eivät ehtineet koviksi puristua,
niin kauan kuin ilmassa oli vaahteran lehvän tuoksu,
niin kauan kuin sielu piilottaa lämpöä tuulesta,
antoi Luoja minulle tunteja, en salaa –
tuohon aikaan en ollut siihen tottunut.

* * *

„Olkaa täällä! Odottakaa minua! Minä tulen“ –
huusi ja lähti sotaan Ivan.
He odottivat, kastelivat tyynyjä kuin työkseen –
Ivan ei palannut takaisin.
Ei noussut, ei asettunut kodin keskustaan,
he eivät syleilleet häntä: “Tulit, Vanjuška...”
Eivät nostaneet hänen tulonsa takia lasia,
eivät levittäneet hänelle pehmeää sijaa.
Ei tullut häneltä kirjettä, lyhyttäkään,

ei jäänyt lasta, ei hautaakaan.
„Olkaa täällä! Odottakaa minua! Minä tulen!“
petkutti sukuansa Ivan.

* * *

Mitä tänne jätin, en tiedä.
Mitä tänne kadotin, olen siitä tietämätön.
Jälkeeni huokaisee syntymämaani –
kuin nähdäkseni, tien haaraan nousen.
Pysähdyn, ammennan vettä kaivosta,
se vesi on omamme kaltaista, hyvää!
Kylämme suuntaan katselen vuoren huipulta
ja hämmennyn, tasainen huippu.
Nyt pitäisi huiskuttaa käsiä, lentää
ja kierrellä kyläni ylitse, kierrellä...
Olen siinä, vaikenen... Sydän tyydyttyi,
tyydyttyi sydän, on aika jo lähteä.
Pian taas tänne saavun.
tulen kulkemaan oman kyläni kautta...
En tiedä, mitä tänne unohdin,
mitä tänne menetin – olen siitä tietämätön.

* * *

Syntymäpäivä

Täytän tänään kolmekymmentä, ystävät...
Mieleeni minulle sen tuo kylmä, kaunis ulkoilma.
Ensi lumi levisi maan pinnalle,
talvi tuli näyttäytymään.
Ensi lumi peittää maani,
pehmeä lumi peittää lämpimän nimen...
Ojentakaa minulle kitara, laulan laulun:
„Tulin kolmekymmentävuotiaaksi, kolmekymmentä...“
Olen kolmekymmentävuotias, kolmekymmentä...
Kuinka minä murehdinkaan toisten vuoksi!
Tämä elämä ennätti jo pettää minua –
maksoin sen sydämen lämmöllä, terveydellä.

Olen kolmekymmentävuotias, kolmekymmentä...
Tähän mennessä ympäristön aromi ei ole kadonnut,
tähän mennessä ei sielua ole peittänyt ruoste,
ja olen tottunut toisia kuuntelemaan.
Olen kolmekymmentävuotias, kolmekymmentä ...
Sydämessä käväisee sellainen murhe –
voi sanoa, kuten aikani olisi mennyt ilman minua,
voi sanoa, kuten en olisi elänyt lainkaan.

* * *

Älkää onnettomaksi luulko minua!
Älkää luulko, että olisin sokea!
Minulla on kaikki! Paperi valkea
ja tieto siitä, mihin suuntaan pyrkiä.
Älkää onnettomaksi luulko minua!
Älkää luulko, että olisin sokea!
Minulla on ystävä, mieli valoisa.
Minussa on ikkuna, ja ääni oma.
Täällä ääni vavisten laulan lauluni
ersän kielellä, omalla maallani.

* * *

Vuodet kirkuvat jälkeeni,
sieluni paljastui toissavuotiseksi kirjeeksi.
Vuodet ympärilleni kokoontuivat –
jokaisella jotakin säästynyttä.
Hampaat narskاهدellen ovat
nauramatta, toisilleen vihaisia.
Katsovat: silmänsä teräviä terävämmät.
Mitä etsivät? Mitä pyytävät?
“Hävisimme – ei kumua, ei hälyä!” –
niistä yksi sisääni pyrki –
„Nuori olit, itse pelkäsit aina...”
Kirkui kahdeskymmenes vuoteni.
Se kiljuu: „Sinä et minua elättänyt!”
Kolmaskymmenes vuoteni –
„Mihin panit sen, typerys?! –

Sinussa voima kuohuu kuohumalla...”
Mitä, mitä vastaan sanon?
Mistä puhe aloittaa,
jos velaksi jo kauan elän,
päivästä päivään vaateliaasti?
Itseni pelastan, ja luotan,
huominen päivä taas minut varjelee.
Vain yhtä pelkään –
neljäskymmenes vuoteni minut tulee surmaamaan.

* * *

Kysyt, missä minä tähän aikaan asti kestin?
Missä olin varhaisen nuoruuteni aikana?
Missä näin – kuin pieni leipänen – palelin?
Miksi oli kuin katseeni ei olisi ollut omani?
Miksi näin tuskailen, en mitään tee? –
Vavisten, tutisten etsin istumapenkkiä,
lattialaudat panen kirkumaan – niitä mittailen...
Mitä sinulle sanoa? Laulu päättyi.
Tiet turmeltuivat, eikä ole, minne mennäkään.
Ääni tyhjentyi. Silmät jäivät ikkunaan –
Tuisku, lumipyry ulkona.
Mitä sinulle sanoa? Se aika meni
ja kompastellen iltaa kohti lähti.
Kello nimeni takana nukkui,
vain pesäksi toisen paikan löysi.
Sanoja tiputtaa? Pelästyän luottamuksen –
pelkään jopa hengähdykselläni sitä koskettaa.
Älä sinä solvaa vaitioloani,
ei ole, mitä itsellenikään voin kertoa.

* * *

Sairaalan lauluni

Lauluni, lauluni, sairaalan lauluni...
Minua silittelit: „Paranet, poikani...”
Pehmeillä käsilläsi koskettelit otsaani,

koskettelit: „Jumalaa puolestasi rukoilen...“
Lauluni, lauluni, sairaalan lauluni...
Minua silittelit: „Paranet, poikani...“
Vuokseni murehdit, vuokseni palelit,
vuokseni rukoilit ja itkit.
Lauluni, lauluni, sairaalan lauluni...
Vaikeni surullinen maani.
Lensi sorsa – matalalta, matalalta,
lensi sorsa, etsi toveria.
Vuodet kuluivat, huomaamatta.
Sinua silittelen: „Paranet, äiti ...“
Sinua katson, silmäni ummistan,
kuiskaan: „Jumalaa puolestasi rukoilen ...“
Minä – pikkuinen pentusi!
Minä – lapsosesi, jota vaalit!
Sydämessäni on jokainen ihosi ryppy,
jokainen hiuksesi, jokainen suonesi.
Lauluni, lauluni, sairaalan lauluni ...
Minua silittelet: „Paranen, poikani...“
Pehmeillä käsilläsi otsaani koskettelet,
sinua katson, silmäni ummistan.

* * *

Äiti itkee kuolinitkua

Äiti itkee kuolinitkua saunan eteisessä,
äiti itkee kuolinitkua saunan eteisessä.
Äiti siinä ketään ei ujostelee,
äiti siinä ketään ei pelkää.
Äiti itkee kuolinitkua saunan eteisessä,
äiti itkee kuolinitkua, sydämensä paljastaa.
Pesee, pesee pyykkiä – sisimpänsä äänen päästää.
hankaa, hankaa – kyyneleitä tiputtaa.
Äiti itkee kuolinitkua saunan eteisessä,
äiti itkee kuolinitkua, mitään kätkemättä.
Voi, älä narise, omenapuu...
voi, älä narise, vanha lehmus...
Äiti itkee kuolinitkua saunan eteisessä,
äiti itkee kuolinitkua, tuskaa jättämättä.

Huokaisee – tyyntyy taivas kaikuissa.
Voihkaisee – selkeä ilma vavahtaa.
Äiti itkee kuolinitkua saunan eteisessä,
äiti itkee kuolinitkua, sielun vapaaksi irrottaa.
Kun itkuvirsi loppuu – hän kuivaa kyyneleensä,
väsyneenä hengähtää koko maan leveyteen.

* * *

Sytytän kynttilän palamaan,
jotta se aikaa lupaisi.
Sytytän kynttilän. Valollaan
jospa se tieni avaisi!
Synnyin kuin tuhon omaksi...
Missä olen? En tiedä vielä...
Ylinen Jumala, Verepas! Otathan turvaasi!
Suo minulle aikaa ja rauha,
lämpöä kypsyäkseni,
ylös noustakseni tukea,
voimaa pystyssä jaksakseni
oman matkani kulkea!

* * *

Šura Demjaškinin muistoksi

Kuin kirveellä otsaan...
nyt minä varmaan näen pahaa unta? –
Šura, sinua kannetaan hautausmaalle,
puiseen turkkiin sinut on puettu.
Kantoivat sinulle penkin Alapään eukot,
kaulansa kuin vanteet vyöttävät kyyneleet.
Ukot edessäsi lakkinsa riisuivat –
sinä heistä muutamia ohitit.
Veljesi kokoontuivat... Miksi et yritä nousta seisomaan?
Äitisi itkee itkuvirttä ... Miksi et herää uudelleen eloon?
... Päättyivät kaikki huolesi, vaivasi,
ihmisiltä kätkeydyit maan sisään.
Pelkäsit ihmisten puheita, mielipidettä,

sydämesi oli aina siitä huolissaan.
Älä sitä murehdi – sinusta
ei kylässä ole puhuttu pahaa sanaa.
Vain ilma kitkerästi yskähti,
vain tähti taivaalta putosi.
Hääjuhlapaikalle muistojuhla järjestettiin –
morsiameksi kuolema sinulle tuli.
Juuria myöten elämä sinua hakkasi,
et vain valittanut kertaakaan.
Kärsivien takia sielusi sairasti.
Minulle ne vain joskus muistuvat mieleen.
Sydämesi ei pettämään päästänyt.
Et ottanut valehtelun taakkaa –
epäröimättä kirjoittavan sulkakynäsi
vaihdoit kirvesvarteen.
Kävit monia auttamassa, Šura,
monia ilman mitään palkkaakaan.
Monille kylässä saunat veistit,
mutta itsellesi et ehtinyt.
Sielusi oli tulessa ... Harvat ymmärsivät tämän,
siksi varmaankin viinaan pääsi upotit.
Jumala ei elämäsi voinut varjella –
lähes nelikymmenvuotiaana kaadut.
Kunnioitamme muistoasi muistoateriaalla ...
Mitenkään en voi saada sopivaa.
Edessäni on pikari täynnä -
Odotan, koska avaat oven.

* * *

Korppi taivaalla motkottaa, raakkuu,
pyörii raskaasti, ei löydä sijaa:
„Oikea elämä joukossanne ei ala,
oikea syntymä talosta poistuu“.
Pysähtyivät kellot ja ympäristö sortui,
hanurit ovat vailla isäntää, –
kun eukot laulattivat yläpuolellasi,
yritteli ääni pääsi reunaa tavoittaa.
Kovin sinä itkit – tyynysi suolaiseksi.
Kovin sairas olitkin ..: Juuri sen tähden

lämpöisen tuulosen asettavat allesi,
kaikki syntisi pesevät tuonelassa.
Nyt et voi nousta ja oikaista varttasi:
pituuden ja leveyden osalta kaikki peittyi.
Ihmiset! Ihmiset! Itkekää kuolinitku Eljkan Vitjalle!
Nyt ette näe häntä Kobalessa...
Jokainen pieni puu hänet vaieten hyvästelee.
Korppi taivaalla lentelee ja raakkuu,
minulle paikan taivaalla mittaa.

* * *

Isäntä

Puoliyö ... Et sitä karkoita kuitenkaan ...
Tuo juomalasi, yritä olla hänelle mieliksi:
vastassasi ei ole mikään kaukalomaha –
isäntä, pajari, kylän jumala – metsänhoitaja,
jollainen läkähtyköön liejuun juopoteltuaan,
se odottaa – sinä kaadoit juomaa ... Se on kuin kokki.
Vaikka se piru meitä sadasti pettikin,
älä kuitenkaan sanoilla sitä yritä liikuttaa.
Se siemaisee viinaa, päätä ravistaa.
Kurkunsiivuja sieppaa – narskuttaen niitä pureksii.
Niin kuin sanotaan, se putosi tänne tyhjältä kuusta –
lihaa mukaan se kulhoihin repii.
Siksi sellaiset hänen kasvonsa: lude ei niillä voi kiipeillä,
eivätkä seitsemään härkään ne voi peittyä:
kun sille sikaa tarjoat – koko sian se syö,
sian syö – ja perunoiden kimppuun ryntää.
Kuitenkin se katselee kulmainsa alta,
sille ei voi nyt mitään – viina loppui.
Se katsoo – kuin kiroilisi, kuin sättisi.
Voi vain eteensä polvistua.
Kuin karhu se pyrkii halailemaan,
torkkuu, kieli ei voi kääntyillä – se juopui.
Se kiljuu, alkaa itseään kehua:
kuulemma tässä – hänen kourassansa – on metsä.
Se naureskelee sinulle, syljeksii lattialle,
nyrkkillänsä pöytää hakkaa.

Voisipa hänet nyt lähettää kauemmaksi.
Mutta sinä vaikenet – tarvitset metsää.
Kuin vastalauseeksi se kaatuu kuin paksu tammi.
Vaikene vain ... sinä jo – perässä, perässä ...
häntä soimaat – itse jäät syylliseksi,
hän kiroaa sinua – kylään et mahdu.
Hänen hevosen vapisee – ulkona on kylmä,
hevosen selkää kuutamo värittää.
Me kiidämme isännän ovesta,
kuin hirsi ja siinä kaksi oksaa.
Me nostamme sen rattaille – herran haltuun –
siellä on sille olkinen pesä.
Hevonen huiskii hännällään,
sanoo silmillään: „Kyllä lähden ...vien sen...“
ja lähtee natisten pitkin katua,
menee alakuloisena, myötätuntoisena,
kuljettaa jumalaa, suurta ihmistä, metsän isäntää –
seitsemän puuta koko omaisuus.
Työn taitaen kiertää metsän suuntaan,
se on nyt päällikkö, se on nyt suurin.
Metsänemon luo johtaa tie – vartiopaikalle,
siellä on jo varattuna hyvä ruoska.

* * *

„Mikä meni ohi, se meni ohi, sitä ei enää tule.
Mikä kohosi ylös – kanssasi, se ei kadonnut“ –
Sellaiset sanat hän perääni pudottaa.
Minä en ala häntä kuunnella.
Paljon irtosi eikä ole, millä kehua.
Miksi heilahtelen sinne tänne?
Tämä päivä ja elämä annetaan kerran.
Huominen alkaa muuna ja muille.
Minulle ei ole varjeltunut uuden ajan kuumuus.
Paljastan sydämen, tuuli siihen puhaltaa.
Itse näen, kuinka tie lyheni.
Katson sitä, jo alkoi hämärtyä

* * *

Satakielen laulu

Ensin puhalsi kylmä tuuli,
pensaikkoon tunkeutui telmimään.
Sitten kuului sointuva ääni,
rupesi iltaa kirjailemaan.
Lehmus kuunteli apeana.
Havina haipui kuulumattomiin.
Tuuli talttui satutettuna,
ei kajonnut enää puunlehtiin.
Se jäi vaiti, liikkumatta...
Oli laulussa sinitaivas
ja lähteen viileä hengitys.
Varovasti, huoahdamatta,
tuuli laulun syliinsä otti
ja kantoi aamuun puutarhassa.

Išutkin Nikolaj Ivanovič

(1954)

Ersäläinen runoilija, Mordovian kulttuurin ansioitunut työntekijä N. I. Išutkin syntyi vuonna 1954 toukokuun 28. päivänä Suuren Bereznjikin alueen Simkinan kylässä. Šugurovin keskikoulun päätettyään hän meni opiskelemaan yliopistoon. Sitten hän meni työhön tasavallan „Erzjanj pravda“ lehden toimitukseen. Nikolaj Ivanovičin täytyi kulkea ersäläiskylissä, tapailla synninseutunsa ihmisiä, tutkistella heidän elämäänsä.

Kun sattui olemaan vapaa-aikaa, hän tuli synnyinkyläänsä. Siellä ersäläismies kuljeksi sakeassa metsässä, kerää sieniä, keinuttaa päätään metsän kauneudessa, hengittää sen puhtautta, siellä saa talteen sielunsa laulut, sydämensä voiman.

N. I. Išutkin alkoi kirjoittaa runoja opiskellessaan yliopistossa. V. 1973 „Sjatko“-lehdessä ilmestyivät ensimmäiseksi hänen runonsa „Uusi aika“ ja „Kesäyö“. Vahvemmin runouden tielle hän asteli silloin, kun hän aloitti „Erzjanj pravda“ lehdessä „Teštine“ („Tähtönen“) osaston kuriirina. Silloin siinä työskenteli sellainen kirjallisuusyhteisö, jonka esimiehenä oli V. K. Radajev ja hänen sijaisenaan M. A. Vtulkin. He auttoivat paljon nuoria runoilijoita.

Tietenkin Koljan oli opettanut rakastamaan ersäläisiä satuja ja lauluja hänen tätinsä. Hänet tunnettiin muuallakin kuin Simkinassa. Täti eli korkeaan ikään, toisista hän erottui vahvan terveytensä, hyvän elämäntuntemuksensa osalta, ja hän kykeni ennustamaankin. Siksi ihmiset tulivat hänen luokseen sellaisille asioille. Koljan täti auttoi, ketä vain kykeni, ensiksi hyvin sanoin vahvistamalla uskoa omiin voimiin. N. I. Išutkinin mieleen on vahvasti jäänyt hänen lapsuusaikansa.

... Talvi-ilta. Isosisko ja pikkuveli ovat peräkamarin uunin päällä ja henkeä pidättäen kuuntelevat naapurin eukkojen loppumattomia juttuja. Yön pimeyden loitontaa petrolilampun välkkyvä tulenliekki. Kuin kesäinen puro solisevat naisten jutut: vanhoista ajoista, isoisista, Metsänemosta, Vedenemosta, Viljanemosta... Isosisko ja pikkuveli rupeavat vapisemaan, kun tuuli katolla alkaa kiljua kuin susi. Heistä tuntui, että itse Idemevs´ yrittää tunkeutua heidän kotiinsa. Jonkin ajan kuluttua vanhojen ihmisten kertomukset rupeavat virtaamaan toiseen suuntaan: ne kertovat elämän hyvistä ajoista, huomisen aikomuksista, ja isosisko ja pikkuveli, kuin kehtolaulun keinuttamina, nukahtavat...

Tuolloin Nikolaj Išutkin oli noin seitsenvuotias. Paljon, ymmärrettävästi, niistä kertomuksista unohtui. Mutta mikä on hyvä: iäksi jäi hänen sydämeensä rakkaus ersäläisiin satuihin ja lauluihin.

Nikolaj Ivanovič kirjoitti kolme runokirjaa: „Aamutähti“, „Tähtien maa“, „Maisema on henkeäsalpaava“. Kylän päättymätön kauneus herättää runoilijan sieluun uusia lauluja:

Lapsuusaikani jäi metsäaukealle,
kulkee puutarhoissa nuoruuteni.
Sieltä polkuni lähti elämään,
siellä syntyi ensimmäinen lauluni...

Nikolaj Ivanovič Išutkin työskentelee ersäläisen „Auringonnousu“ -lastenlehden päätoimittajana. Paljon voimaa hän panee sen parantamiseen, kaunistamiseen, nuorten kirjoittajien kasvattamiseen.

Jumalan lahja

Minusta aina tuntui: synnyinkin
„vaitelias“ -nimiseksi.
Olen näes pienokainen paljasjalkainen...
Ilon värittämää oli lapsuuteni...
Hevosen selässä ratsastelen
huomisen auringonvaloa kohtaamaan...
Kaikessa ystäväni tavoitan.
Kohta aloin kasvaa pituutta.
On vain yksi puute minulla:
en pidä paljosta puhumisesta.
Siksi ystäväni ja tuttavani
haluavat siitä minua solvata.
Kun se kuulemma kasvaa mykkänä,
millainen ihminen siitä tulee?
Kunhan ei olisi tolkuton,
kunhan Jumala järkeä antaisi hälle,
joka tapauksessa vaiteliaalle,
kuin jänis pelokas, ujosteleva,
toisten puolesta vettä kanniskeleva,
ei kellekään tarpeellinen pelastaja.
Ne sanat sisintäni loukkasivat –
pitkään aikaan eivät sydämeistäni sulaneet.
Äitini vain rauhoittaen puheli:
„Älä joutavia kuuntele.
Synnyithän vaiteliaaksi,
et tyhjiä sanoja puhujaksi.
Kasvoit paljon harkitsevaksi,
pehmeäsydämiseksi, auttajaksi.“

Kuka oli oikeassa, nytkin mietin,
kummastelijat vai äitini?
Kun vanhan nimeni kuulen,
tulen salassa surulliseksi.
Tietäen, etten nyt ole kymmenvuotias.
Loukkaantuako?
Mikä siinä on kaunista?
Ehkä „Vaitelias“-nimen
minulle lahjoittikin itse Jumala.

* * *

Kun kuulen sinun hengityksesi,
alkaa sydämeni kuin puunlehti vavista.
Kätteni heitän olkapäällesi,
kuin aurinko sädehtiä alkavat silmämme.
Rinnassamme alkaa hiljainen laulu
lempeällä äänellä heilahdella.
Meille molemmille tähtien maa
sadalla tulellaan silmiä vilkuttaa.
Tähtien maata me yhdessä kanssasi
lähdemme veneellä liikkumaan.
Ja jälleen murtuneella mielellä
tykyttävän sydämeni sinulle ojennan.
Tätä aikaa aina levottomina odottelemme,
kuin odotetaan kevään tuloa.
Millaiseen satuun poikkeamme –
sen tietää vain ilta yksin.
Pysähtyy silloin ajan kulku –
rakkaus meidät yhteen sitoo...
Vaitiolo alkaa raskaasti jyristä:
sinä olet toisen vaimo, minä toisen aviomies.

Yöllä

Rutistan vuodetta syksy-yössä.
Se on kova, kun on yksinään.
Yön keskelle herättävät siinä
kuin tuli polttavat suudelmasi.

Huuleni kesivät, kuin tulessa palavat,
suuonteloni kuumuudesta lohkeili,
muistot sisässäni vievät varkain sinne,
missä tulvamme kohisi.
Sinne, missä ensi rakkaus
sydämemme sytytti.
Sinne, missä kylmä vilppi
meidän nuotiomme sammutti.
Missä siipemme poltimme –
se oli kuin unessamme.
Ei puhjennut kuin kevään kukkanen
ensimmäinen kirkas toiveemme...
Mihin jälleen uni karkasi?
Korvia repii vaikeneminen.
Varmaankin jo tosiaan kirouksesi
takertui kuin tauti elämäni loppuun.

Nuoruuden unet

Soita, soita, harmonikka,
soita, niin kuin voimia on!
Nuoruuden näin unestani:
lapsena aurinko vastassani.
Harmonikan soitossa
huojui Alon pää.
Nuoren ihmisen laulussa
lepäili kevätyö.
Taivas kirkkain silmin katseli,
tuomeen tähtensä pudotti.
Kevään kanssa kylä kuiski,
puhdasta henkäilyä levitti.
Kohisevan kevään laulut
erittäin mukavilta kuulostivat.
Nuoruuden unet itseäni varten,
lapsuusajan kehto.

Vanhat neuvot

(I. Prončatovin mukaan)

Torin keskellä, kaikkien edessä,
kuunteli myyjä, vanha ukko, neuvoja.
Naureskelivat hänelle, oli näemmä, tullut hulluksi.
Tähän aikaan ei ollut sellaisia ihmetekoja.
„Kenelle ovat tarpeen sinun vanhat neuvosi?“
yrittivät ihmiset ukolle uskotella.
„Rotkoon ne karistele, ja kaikki työt,
joiden vuoksi päätäsi vaivaat.“
„Voi, millaisia olette, te sydämettömät!“
valitti ukko kaikkien edessä.
„Tehän menehdytte kuin meidän tyhmät.
Tiedän: te ette lähde tälle puolelle.
Me oman elämämme teille uhrasimme,
vanhat tavat kaikki mursimme.
Vanhan murskasimme, uuden teille pystytimme,
kirkkaan vapauden maan lahjoitimme.“
... Ostajat kulkevat, vain päivittelevät.
Mitenkään ei ukko täysin ymmärrä,
miksi kaikki kulkevat, ottavatko vai ei.
Onko hänen vanha järkensä jopa mitätöntä?

Rakkauden valo

Kulki tyttö, korenon päässä
kantoi täysinäistä ämpäriä.
Aivan kuin hymyilevin silmin
aurinko minua katselisi.
Hän kulki, lupasi aikaa,
itselleni sanoin: kas,
ikuisesti rakkauden valoa
kanna kuin täysinäistä ämpäriä.

Tapaaminen

En unohda tapaamista kanssasi,
jonka sinä unohdit, arvelen, heti.

Sinusta huokui auringon hehku.
Minä olin onneton ihminen.
Auringot telmivät silmissäsi,
kauhtunut syksy – omissani.
Rintasi nostit keveästi,
minä yskäni piilotin sisästäsi.
Sinun äänesi oli kuin lähteen,
mutta minun – kun kitkerän talven.
Sinun hiuksesi loimusivat kultaisina,
harmaa sumu hiiltyi omillani.
Sinä puhuit omista pyrkimyksistäsi,
mutta minä – vanhuuden tulosta ...
Jos vain olisi tiennyt, kuka? –
Me olimme samanikäisiä,
minä omaa kevättäni kiirehdin,
tyhjiä päiviä pitkin levitin.
Siksikin minä olen onneton ihminen –
paloi uskoni auringonlaskuun.

Elämän joki

Virtaa elämä virtana maata pitkin –
kelle lahjoittaa tulvan, kelle korkean kuilun,
kenet panee palaen palamaan, kulkemaan hunajakaljan hiivana,
kenet pelkäämään, ujustelemaan, yksinäisyydessä puuhailemaan.
Miksi tällä tavoin elää: sinä, elämän joki,
vaihdat harvoin virtaustietäsi?
Varmaankaan et päästä sisästäsi veitsestä terävää saraa?
Entä oman luonteesi pakottamana, ketä sinä pidät arvossa?
Jos olisi voimiani, kääntäisin sinut muualle.
Rupeaisit virtaamaan, oikean tien antamaan
kuin näkevä sokealle, joka sielunsa myy.
Rupeaisit kevytmielisille järkeä selkeyttämään.
Köyhille ihmisille rikkautta lahjoittaisit,
vihaa kuohuvilta heidän luonteensa vaihtaisit,
likakätiset riuhtaisisit heidän unistaan.
Heikkovoimaisia tuhosta varjelisit.
Sivistymättömille ersäläisille antaisit kirkkaan järjen,
kielen häpeilynsä syvään hautaan hautaapa,
vanha voimansa hälle palauta,

elpymisensä vuoksi ilon alkaisit...
... Virtaa kuin joki elämä pitkin maata.
Jokainen meistä aina odottaa tulvaansa,
uskoo: huomispäivä ei ruoskalla piekse –
valaa onnea hänen raskaaseen elämäänsä.

Hylätty omenatarha

Omenapuut kasvavat yksinkin
nokkosten seassa.
Odottavat joka kevään tuloa
luottaen, kuin nuorina.
Ne odottavat: tulee heidän isäntänsä,
korjailee heidän oksansa.
Iloinen laulu täyttää
heräävän puutarhan.
Ja jälleen isännän kanssa
ne muistelevat nuoruusaikaa,
kun paljon omenoita kasvoi,
ja se ukko – oli vahva nuorukainen...
Puoleksi ränsistynyt puutarhan ovi
koko päivän narisee.
„Mihin ne isännät hajaantuivat, kätkeytyivät?“
Tuntuu, että hän puhuu.
Turhaan odottaa omenatarha;
Multaa rakastava, tule tapaamaan!
Kuoli se isäntä, se vanha –
uutta meille ei kasvatettu.

Vierailija

„Puhu hiljaa, varo, etteivät sinua kuule,
älkөөt ajatelko: me kanssasi emme ole venäläisiä.“
Poika ne sanat puoliksi niellen sopotti,
ja lähti äitiänsä yhteen suuntaan kuljettamaan.
Tuntui, että poika oli heti häpeästä
valmis putoamaan maan alle.
Hänen mieleensä ei ilmeisesti juolahtanutkaan,
miksi hänen äitinsä täytyi tulla kaupunkiin.

Tämä korjaili selässänsä raskasta taakkaa –
maalaisnainen, mutta hyvään kohtaan osui:
„Poikani, ei olisi pitänyt minua tulla vastaan,
Jumala olisi suonut, että itse olisin saapunut perille.
Älä moiti, älä sadattele minua,
ikävoim teitä kovasti, usko minua.
Kaupungissa on vaikeaa – tunnen sen sydämessäni,
keräilinkin teille lahjoja...“
Näin tämän kaiken omin silmin –
täysin turmeltui mielentilani.
Aurinkokin ikäänkuin tummui ylläni.
Näin oli minusta huonoa, ei hyvää.
Siksi varmaan äidin sanat ja murheet
kuin tauti takertuivat, iskeytyivät sisääni.
Aina ovat edessäni – hänen surulliset silmänsä,
ne katsovat, katsovat suoraan sydämeen.

* * *

Kun tunnen, veri suonissani
kohta alkaa kuohua,
kun sydämeni kirkuu,
valmiina alkamaan valituksen –
nuoruuden hevoset sisässäni
vievät varhain niitylle,
missä yhdessä isoisän kanssa
hikeä monesti valutin.
Siellä harmaan vuoren kasvoihin
nojautui hyvin monia vuosisatoja.
Siellä joka notko, kuoppa
varjelee satujen elämää.
Siellä kevään kirkkaat aamut
sinisessä usvassa kylpevät.
Siellä joki leikkien virtaa,
lepäilee kotikylä.
Hevoset kuin tuulet yhä sisässäni
kauas, kauas kuljettavat.
Muistot voimaa sydämeen
valavat, valavat, valavat...

* * *

Kun musta viesti
jonkun kotiin tulee,
nokisella hännällänsä
se sydämet kuivailee.
Ihmiset alkavat kohmettua,
heidän kielensä jähmettyy,
he menettävät tajunsa,
he nielaisevat äänensä.
Tietäviä ihmisiänsä
he alkavat vapisuttaa,
pyytävät heitä
kyyneleitä vuodattamaan...
Kyyneleet puhkeavat,
ihmiset tulevat tajuihinsa.
Kodin täyttävät
surulliset kuolinitkut.
Hyvin raskaan tuskan
aina kyyneliin upottavat.
Kohmettuneet ihmiset
siten tajuihinsa herättävät...
Elossa sydämenkin
sokealta houkuttelevat,
myrkyllä voidelluilla nuolilla
vaikeasti satuttavat.
Sydän vaikenee,
jää vaille ilmaa,
muuttuvat sen suonet
todella tunnottomiksi.
Silloin sydämenkin
yrittävät pelastaa,
kehottavat vuodattamaan
murheiset kyyneleensä...
Maa omat suonensa
pesee kevään vedellä,
surullisen tulen sammuttelevat
sydämen kyynelillä.

Hyvän olon lintu

Kun olosi on hyvä,
likakaan ei sinuun tartu.
Puristakoon pahan pyörä –
se mieleesikään ei juolahda.
Silloin sydämesikin nauraa,
omaasi tai toisten vihaa et herätä.
Huolia ei tunne lapsena,
sinäkin, tuntuu, muutut.
Vartalosikin jopa pehmenee,
pakkanenkin vain kasvojasi kutittaa.
Kärsimyksiä tuovat tauditkin jättävät sinut.
Vihollisesi nimeäsi ei muista.
Hankkeesi sinä itse määrääät,
työsi alkavat kuin leikkien.
Omat päiväsi kaunistat,
ajan ketjut eivät katkea.
Siksi, kun sinulle tulee tämä tunne,
kun se laskeutuu kuin lintu käsiisi,
paina se sydämelle,
äläkä milloinkaan päästä sitä pois.

* * *

Harmaa sumu

Syksy siivillänsä minunkin
kekäleisiä hiuksiani kosketti.
Surullisen illan sumussa
odottamatta niitä ripotteli.
Arvelin elämäni pitkäksi,
sen olevan menossa loputonta polkua.
Arvokkaan ajan menetin turhaan,
viinaa juoden, naista vasten.
Montako huomista näin päästin?!
Pyrin kuin jotakuta petkuttamaan.
Mutta mitä tapahtuikin – itseäni petkutin.
En tiedä, mihin uskoin.
Täytin päiväni elämän siruilla –

ei auennut runoilijan nimeni.
Kurkkuani kuristaa –
tieni menevät syksyn läheltä.
Kahisevat, sydäntäni nipistelevät
kuivat kukkaset salaa.

* * *

Suru

Haavat itkevät, koivut, lepät valittavat,
itse Maanemo läkähtymäisillään niiskuttaa.
Aurinkoisena aamuna eivät voi kulkea paljain jaloin
roskatunkioiksi muuttuneita tuomikoita, peltoja pitkin.
Perinpohjin kuivuivat lähteiden kyyneleet,
lieju peitti ne pohjia myöten.
Ruoste tuhosi puhtaiden jokien veden,
jotka vielä äsken hopeassa solisivat.
Vaikeroivat pellot, raskaasti vaikeroivat,
murskaavat sisässään olevaa kuinka kukin kykenee.
Kitkerät, katkerat tuulet niitä pitkin puhaltavat,
repivät, nyhtävät synnyttävää maata.
Peräytyy, peräytyy metsä hautausmaalle.
Saa läkähtymään sen haju lahoamisen.
Ei voinut varjella metsää Metsänemo,
Kopeekasta myy sinä se, ihminen.
„Kerro meille, oma Maanemo –
murehtien, levottomana kyselen yhä sinulta:
Ehkä tosiaan, hitaasti ja salaa,
sydämeemme meni sisään Idemevs’?!
Kuinka karkottaa se, kuinka tuhota?
Kuinka avata silmämme, ei niitä sulkea.
Jäätynyt sielumme lämmittää ja – elää?
Maanemo, sano se, sinulle kumarran!“

* * *

Syksyinen valitus

Sydämeistä tulevia rakkauden sanojani
minä, tunnustan, kuinka pitkään aikaan en ollut kenellekään sanonut.
Herkkyyteni tulvakaan ei ollut valunut,
niin kuin sulavat hyvin korkeat lumet.
Aikakin jo hiukseni ripotteli hilseillä.
Niiden kanssa yhdessä kasvoi järkeäkin jotenkin.
Ei se riistänyt vartalon notkeuttakaan,
tunnen vain:
en ole nuori ihminen.
Mihin ei ole pakko, en sillä halua kiusata itseäni.
Missä tahansa työssä koko päivän aherran.
Toisinaan töihini jopa päästä jalkoihin uppoan,
elämän makua vain en tunne.
Syksy tiputtaa raskaita ajatuksia,
sen kylmät tuulet ruumiin käyristävät.
Sydäntä et rauhoita säälillä –
miksi menneitä päiviä ravistit kuin nuutuneita lehtiä.
Tietkin, minä hetkenä hyvänsä, menevät alamäkeä,
onnea siitä soimaa tai älä soimaa.
Siksikin narisevan oven takana
syksy valittaa kuin ei rakastava morsian.

Onni

Minä sinulle kaiken annoin –
käteni, sieluni, sydämeni lämmön,
lahjoitin haluni puhdasta hopeaa,
kovaan ääneen huusin: „Usko minua!“
Sinä sanoit: „Uskon ehdottomasti,
ei ole tarpeen toinen mies.
Elämäni loppuun tulen olemaan luonasi,
yhdessä kanssasi ... kärsimättä.“
Sanoit sanasi vakavasti,
pääsi rakastavasti nojasit rintaani...
Mutta miksi panin nopeasti silmistäsi
merkille hyvin kylmän tähden?
Aluksi yhä uskoin – se sammuu,
kuin jää se sulaa lämmössä.

Ajatukseni sinun suhteesi järjestin,
käsilläni kannoin sinua sisässä ...
Se tähti siitäkin kovin kylmeni,
se kasvoi ja kasvoi joka päivä.
Välillämme elpyi petos
ja erottuivat elämämme tiet...
Vaikka nyt ei olekaan nuorta ihmistä kanssasi,
vanhuus jo tekee tuloaan.
Kun nuoruus muistuu mieleen,
sydän murehtii, sairastaakin.
Kumpikin meistä vaivaa päättään,
kyselee aina – kuka on syyllinen?
Miksi meidän kukkamme ei alkanut kukkia,
ei avautunut kuten muiden?
Varmaan tämä onkin todella tavallista:
vilpittömässä sydämessä kukat kasvavat.
Jos yrität elämää petkuttaa –
onnen siivet poltat.

Uskon kynttilä

Apeus, alakuloiset mielet,
ikävyys heidän ympärilleen vyyhtien vyyhtiä.
Siinä sielussa sankat syksyn pilvet
sateensa kyynelienä valuttavat.
Sydämeen pyrkimykset eivät lainkaan tule,
ei voi puhuakan uskosta.
Pitkin suonia liikkuu talvinen karmiva värinä.
Kuin oksat kohmetut kylmyydestä.
Ruumista kahlehtivat sadat taudit,
kaatavat siihen kuin ruostetta.
Minä hetkenä hyvänsä kompastut ja kaadut,
ja sinut turmelee elämän pöly.
Heti kun sitä ei ole, aika virtaa,
vuoret särkee, taudit siirtää.
Kas, paukkuvat pakkaset menivät,
ja taas kevät helisten soi.

Yksinäisyys

Kas, taas nuolaisi valo varjot,
verkon sisään hitaasti painui.
Sydämässäni heräsi lauluvirta.
Se alkoi solista pitkin varttani.
Ehkä sinäkin yksinäisyydessä sairastat,
mutta se elelee, etkä tiedä, mihin pääsi tunkea.
Kaikkien edessä leimahtelet kuin salama,
jääät yksiksesi – valmiina kiroilemaan.
Elämä punoo poimuisia lankojansa,
kutsuu meidät syksyä vastaanottamaan.
Älä mitenkään huuda, kilju sille,
se ei onnettoman ääntä kuule.
Surullinen ilta taas takaisinpäin siirtää,
yksinäisyys kurkkua kuristaa.
Emme selviydy tästä kuitenkaan –
halun kehto meitä keinuttaa.
Ehkä Jumala täyttää toiveemme:
tyhjän kotimme tulet lämmittävät,
sydämemme siipensä leventävät.

Ilon kyyneleet

Janoni sammutan hymylläsi,
rohtuneet huuleni kekäleinä hehkuvat.
Ilon lämmön saan silmistsi,
kumarran Jumalalle: en turhaan uskonut.
Hitaasti ojennan sinulle vapisevan käteni –
tällaisella hetkellä ei ole sanoja kerrottaviksi.
Sinulta en kätkenyt ilon kyyneleitäni,
virratkoot ne kevään sinisenä sateena.
Aurinkoa kohtaamaan me otamme rakkautemme.
Maanemo meille ovensa avaa.
Hämähäkin verkkoon on uskomme kietoutunut,
SuuriLuojaJumala sen sadasti korjaa.

Tuska

Kerran taas minun piti mennä sisään
hylättyyn tyhjään taloon.
Sen vaitiolosta tuntui –
kuin se kaiken kiroaisi.
Sen hiljaisuuden tuhoten tuhosi
laho narina.
Minusta tuntui:
siinä talossa hengitti
vanhuuden pistelevä tauti.
Raskas ilma törmäsi sinne sisään
kuin romahtanut vuori.
Puoliksi ränsistynyt talo
näkyi unohtuneen hautausmaaksi.
Rinnassani tulinen tuska
välähti kuin salama,
niin kuin sydämeni suonina pitkin mentäisiin
ruosteisen sirpin kanssa.

Epäröinti

Puhdistavat katuja,
lakaisevat kellastuneen kesän!
Syksyn sokeassa sumupilvessä
aurinko pesee koko päivän päätä.
Luuta liikkuu edestakaisin,
kerää muistot yhteen paikkaan.
Sydäntä turhaan kaivelen –
se kietoutui yön epäilyksiin.
Arveltu jäi vain arveluksi,
pyrkimykseni sisälleni jättävät.
Ne kuin syksyn lehdet repeytyivät,
nopeasti, minä hetkenä hyvänsä, lahoavat.
Vain sydän epäröi,
toiset mielipiteet sen sisimmän saavuttavat.
Kuka tietää: tuhkan alta,
ehkä, kukat syntyvät ja kasvavat.

Tähtien maa

Otan ja oman veneeni lasken
pitkin turvallisten ajatusteni virtaa.
Vaitiololla sieluni pesen
ja lähdän hyvän tunteen perässä.
Isken silmää hauskoille muistoille,
matkaan hitaasti, hitaasti niiden myötä.
Veneeni pysäytän sille paikalle,
jonka nimenä on Tähtien maa.
Löydän monien joukosta oman tähteni,
pohjaa myöten sisimpäni sille avaan.
Se omalla valollansa minun rintani
valaisee, surullisuuden pois häytyttää.
Tunnen, kuinka hyvä tunne
valuu pitkin vartaloani kuin laulu.
Siksikin, vaikka en pääsisi mihinkään,
minä aina pyrin tähtien maahan.

Kauneuden siivillä

Menen metsään jalan, ei autolla,
en ota pyssyä, mutta otan kirveen.
Varteni kauneuteen päästä jalkoihin kastan.
Puhdistan järkeni, keuhkoni, vereni.
Voimani kuin puro pitkin suoniani alkaa lirstä.
Kirkkaat ajatukset järjessäni kuin kekäleet hehkuvat.
Suuresta mielihyvystä sydämeni vavahtaa:
sieluni tähän mennessä ei kuollut, kun se uskoo, se elää.
Jos metsä hengittää, siitä näkyy, että se ei ole loppuun tullut,
sen kuolemalle kellot eivät ole lyöneet.
Se synkät päivät, uskon, kestää.
Kauneus tosiaan ne ihmisille pelastaa
ja siivillänsä taivaaseen ne kohottaa.

Sadun maassa

Elohopeinen hiljaisuus,
sielun avaava auringon valo.

Lähellesi piilotettu pyrkii
sadusta tammiukon alta.
Kuin lapsi vuosisataiseen uneen
jouduit. Häkellytät silmäsi.
Yrität löytää suunnan kotiin.
Metsän isännät edessäsi elpyvät.
Tuolla lintu sinulle kirkaisi.
Susi hankaa päätänsä.
Karhu tarkastelee, etsii hunajaa –
villit mehiläiset sitä pistelevät.
Kas, ne työntyvät metsän järviin,
Vedenemo nauraa niitä vastassa.
Pitkin vartaloaan hiukset levittää,
kutsuu salaa omakseen.
Kettu sinne tänne viilettää,
viekkaita puuhiansa toimittaa.
Jänis – sydän vapisee –
tarkkaan katselee, korvat heristää.
Entä tämä, kuka vastaasi tuli?
Tuli sieniä kerännyt siili!
Kengät jalkoihinsa tunki
ja otti mukaansa terävän veitsen.
Liikituksen, ilon huipun
lahjoitti meille sadun maa.
Metsälle suuri kiitos –
se palautti meidät lapsuusaikaan.